

HENNY EMAN ...gelukkig...

110E JAARGANG — NO.: 6 ZATERDAG 9 JANUARI 1993

AMIGOE

Preke

AVP: Elekbon '93

V-raad waarschuwt Irak wegens vliegverbod

VS niet zeker of raketten weg zijn

WASHINGTON/NEW YORK - De VN-Veiligheidsraad (V-raad) heeft Irak zaterdag gewaarschuwd voor "serieuze gevolgen" wanneer Baghdad zich weigert te conformeren aan de bestaande verplichtingen met betrekking tot vluchten van de Verenigde Naties (VN) in het land. Irak had kort voor het verstrijken van het door de geallieerden ingestelde ultimatum de VN per brief meegedeeld dat VN-vliegtuigen met experts die toezien op de vernietiging van het Iraakse wapenarsenaal, niet langer mogen landen in Irak. Irak vaardigde dit verbod uit op het ogenblik dat het ultimatum aan het verlopen was dat door de VS, Groot-Brittannië en Frankrijk werd gesteld om het gebied veilig te stellen waar de Shi'iten wonen. Het was vanmorgen niet duidelijk of Irak de raketten in het zuiden van Irak ondertussen naar hun oorspronkelijke positie had teruggebracht, zoals dit ultimatum eiste.

In een officiële verklaring stelde de V-raad dat het Iraakse verbod regelrecht in strijd is met de resoluties en afspraken over het VN-wapenvernietigings-programma voor Irak. In de verklaring wordt de Iraakse regering opgeroepen zich bewust te zijn van haar verplichtingen ten opzichte van de V-raad en volledig mee te werken aan de activiteiten van de speciale VN-commissie voor wapenvernietiging en het Internationale agentschap voor atoomenergie (IAEA). Ingevolge deze resoluties hebben de speciale commissie en het IAEA het recht om op elke plek in Irak inspecties uit te voeren met gebruikmaking van hun eigen luchtmacht.

Irak heeft het gebruik van VN-vliegtuigen kort voor het aflopen van het ultimatum verboden om daarmee de V-raad een standpunt inzake het ultimatum van de drie geallieerden af te dwingen. De V-raad repte in zijn verklaring echter met geen woord over het ultimatum.

SLECHT WEER

Irak heeft volgens Amerikaanse defensiespecialisten zijn afweerraketten in de vliegverbodzone onder de 32ste breedtegraad in beweging gezet. Het was echter na afloop van het ultimatum op vrijdagavond half zeven (Ant.tijd) niet duidelijk of de Iraakse president Saddam Husayn de eis van de Verenigde Staten, Frankrijk, Groot-Brittannie en Rusland heeft ingewilligd om de batterijen SA -2 en SA-3 luchtdoelraketten in hun oorspronkelijk posities terug te brengen.

Defensiedeskundigen weren erop dat het door de slechte weersomstandigheden - hevige regen en zware bewolking -niet mogelijk was om een exact beeld te krijgen over wat zich werkelijk rond de Iraakse raketten voltrok. De Amerikaanse stafchef Collin Powell zei dat de VS daarover pas in de ochtendgloren uitsluitsel kunnen krijgen.

Volgens het Amerikaanse televisiestation CNN, dat zich beriep op informatie uit het Pentagon, bevonden de Iraakse raketten zich niet meer op een "vijandige stelling". Kort voor het aflopen van het ultimatum verklaarde de woordvoerder van het Witte Huis, Marlin Fitzwater, dat er sprake was van "behoorlijke beweging in de buurt van de betreffende luchtdoelraketten". Maar Fitzwater hield evenwel een slag om de arm door te stellen dat er nog terdege moest worden uitgezocht of "Irak de voorwaarden en eisen van de geallieerden in zijn geheel heeft ingewilligd".

De VS hebben evenwel twaalf oorlogsschepen in de Perzische Golf, waaronder het vliegdekmoederschip Kitty Hawk met 85 gevechtsvliegtuigen en elf begeleidingsschepen, in paraatheid gebracht. Tot deze vloot behoren ook drie schepen die computergestuurde kruisraketten kunnen afvuren.

Volgens een woordvoerder van het Pentagon houdt Washington elke beweging van Irak nauwgezet in de gaten. Van regeringszijde werd onderstreept dat de VS nog steeds niet zeker weten of de raketten ook inderdaad zijn verwijderd en dat met deze halve wetenschap het conflict nog niet ten einde is.

De Amerikaanse regering trachtte vrijdag naarstig de crisissfeer te temperen. De persafdeling van het Witte Huis was al gesloten voordat het ultimatum afliep en president Bush vertrok halverwege de middag volgens afspraak naar Camp David om het weekend in zijn buitenverblijf door te brengen.

In Baghdad hulden de officiele Iraakse media zich in stilzwijgen. De staatstelevisie beëindigde de uitzending zoals elke dag en de radio refereerde aan het ultimatum met het bericht dat de imams in de moskeeën in Baghdad de hachelijke positie van het Iraakse volk in hun gebeden van vrijdag hebben opgenomen.

Het officiele Iraakse persbureau INA maakte gewag van een regeringsverklaring waarin werd gesteld dat de Iraakse ministers de nodige maatregelen hebben genomen om de situatie vakkundig tegemoet te treden. Iraakse burgers in Baghdad toonden geen enkel teken van angst voor een eventuele militaire interventie. Enkele Irakezen die kort voor het verstrijken van het ultimatum werden geinterviewd zeiden dat het niet slechter kon worden dan in "de donkere dagen" van de Golfoorlog in 1991.

De Europese Gemeenschap heeft vrijdag geeist dat Irak onmiddellijk een einde maakt aan het ontduiken van het vliegverbod dat in het zuiden van het land geldt. Voor de EG is Irak volledig verantwoordelijk voor de huidige onaanvaardbare situatie, zo staat in een in Brussel verspreide verklaring. De herhaalde Iraakse vluchten plus de plaatsing van luchtafweerraketten in de zone ten zuiden van de 32ste breedtegraad zijn volgens de twaalf een directe bedreiging voor de internationale pogingen die ervoor moeten zorgen dat Irak zich houdt aan resoluties van de VN-V-raad. De schendingen zijn "onaanvaardbaar".

Handjeklap in Taiwan

■ TAIPEI - Wu Chun-An (rechts) van de regeringspartij Kuomintang en Su Fanchang van de Democratisch partij (DP) die in de oppositie is lijken bezig met een nieuw behendigheidsspel. De werkelijkheid is anders. Het Kuomintang-congreslid slaat namelijk zijn politieke tegenstander in zijn gezicht terwijl deze nog zijn bril aan het rechtzetten is nadat het congreslid samen met zijn bril op de grond was gevallen tijdens een massale vechtpartij in het parlement. Een en ander gebeurde toen kennelijk woorden en argumenten tekort schoten in het debat over de weigering door de regeringspartij om op de agenda het punt van de grondwettelijke hervormingen te zetten. Daar maakte de DP zich sterk voor. (AFP-satellietfoto)

Napa

NA EEN kerstreces verschijnt vandaag weer NAPA, de weekendbijlage van de Amigoe waarin o.m.:

* JACQUES VEERIS, oudminister van Onderwijs en voormalig directeur van de Pedagogische Akademie op Curaçao, geeft in een vraaggesprek met Norbert Hendrikse zijn visie op onderwijsvernieuwing en de aanpak van het onderwijs aan minderheden in Nederland. pag. 1

* DE JEUGD van Brievengat wil nuttige dingen gaan ondernemen en heeft het eerste bewijs hiervan vorig jaar bewezen toen twee groepjes jongeren op eigen initiatief en gesteund door enkele enthousiaste vrijwilligers twee buurtprojectjes aanpakte. Iteke Witteveen die samen met Leon Weeber een sociologisch buurtonderzoek in Brievengat hebben gedaan, vertelt in een reportage hoe de 'Katrol Boyz' en de 'Jurles Boyz' te werk zijn gegaan. pag. 3

* ARCHITECTUUR op Curaçao staat - mede door het groot aantal bouwprojecten in de particuliere sector - volop in de belang-

Statenverkiezingen op Aruba:

Twee grootste p[...] behalen elk neg[...]

ORANJESTAD — In een nek-aan-nek race hebben gisteren de twee grootste partijen MEP en AVP bij de Statenverkiezingen op Aruba elk negen zetels behaald. De MEP van premier Nelson Oduber verloor een zetel. De AVP van oppositieleider Henny Eman kreeg er een bij. De AVP werd wat het aantal stemmen betreft de grootste partij. Zij kreeg 716 stemmen meer dan de MEP. Nieuwkomer OLA van Glenbert Croes legde beslag op een zetel. De ADN en PPA behielden beide hun zetel in het parlement. De opkomst bij de verkiezingen bedroeg 88 procent. Het aantal stemgerechtigden bedroeg 45.549 waarvan 39.866 is gaan stemmen.

De MEP verloor in alle districten en kwam uit op een totaal van 14.903 stemmen. Dit betekent een verlies van een zetel, gelijk aan 10 procent van de stemmen. De AVP groeide met 15.619 stemmen uit to[...] de grootste partij en boekt[...] een vooruitgang van 23.[...] procent en daardoor een zete[...] meer in de nieuwe Staten.

De OLA van Glenbert Croe[...] werd de derde partij va[...] Aruba en legde met 305[...] stemmen beslag op een zete[...] De ADN boekte een voorui[...]gang van 0.6 procent. D[...] 2312 stemmen waren genoe[...] voor een zetel. De PP[...] boekte een vooruitgang va[...] 18.6 procent met 210[...] stemmen en behield daa[...]door haar zetel. De PP[...] verloor haar zetel in d[...] Staten door een achterui[...]gang van 42.6 procent e[...] kon met 1076 de kiesdele[...] niet halen.

Ook de nieuwe partij Coron[...] kwam er met 397 stemme[...] niet aan te pas, evenals d[...] PDA van dr Berlinski me[...] 403 stemmen. Door deze uit[...]slag behoudt de huidige rege[...]ringscoalitie een krappe meer[...]derheid van 11-10 in d[...] Staten.

SPANNING

Tot de laatste vier stembu[...]reaus bleef de spanning erin[...] omdat het er naar uitzag da[...] de PPA onvoldoend[...] stemmen voor een zetel zou[...] behalen. Indien dit het geva[...] was geweest, dan had OLA[...] de restzetel kunnen bemachtigen en zou daardoor op twee zetels uitkomen. Toen de uitslagen van alle 46 stemlokalen om kwart voor twaalf binnen waren, bleek dat de PPA in San Nicolas de benodigde stemmen had behaald.

TeleAruba zorgde in een rechtstreekse uitzending voor de telling. Onder leiding van Emile de Cuba verschenen de uitslagen direct via de computer op het scherm. Tussendoor werden overzichten gebracht van hoe de stemmen vielen in districten met daarbij regelmatig de verschillende standen. Bij Bureau Voorlichting was onder leiding van Nilda Koolman en staf een perscentrum ingericht, waarin alle moderne apparatuur aanwezig was en iedere afdeling via een televisie-scherm op de uitzending van Tele Aruba was aangesloten. Het wa[...] soms wel erg verwarrend d[...] de verschillende radios[...]

Oduber bevreesd voor aanslag

ORANJESTAD - De Arubaanse commissaris van politie Rasmijn heeft vanmorgen bevestigd dat premier Oduber vannacht niet is verschenen op een verkiezingsbijeenkomst in het voetbalstadion te Santa Cruz omdat er werd gevreesd voor een aanslag op zijn leven. Daarvoor zouden twee Colombianen zijn ingehuurd.

☛Zie ook pagina vijf.

Elf doden, twintig gewonden

Leger Nicaragua in actie tegen contra's

MANAGUA - In gevechten tussen regeringstroepen en kleine groepen herbewapende contra's in het noorden van Nicaragua zijn zeker elf doden gevallen en twintig personen gewond geraakt. Een legerwoordvoerder heeft dat vrijdag meegedeeld.

Volgens legerwoordvoerder Milton Sandoval begonnen de gevechten maandag en werden acht "recontra's" gedood. De andere drie dodelijke slachtoffers waren een politieman en twee burgers.

De recontra's behoren tot de groep van enkele honderden voormalige leden van het dertigduizend man sterke contra-leger, dat in de jaren tachtig een burgeroorlog uitvocht met de linkse Sandinisten. De Verenigde Staten steunden de contra's toen.

Zo'n achtduizend voormalige contra's namen in mei 1991 opnieuw de wapens op om te protesteren tegen het breken van beloften door president Violeta Chamorro. In ruil voor het neerlegen van de wapens zouden zij beloond worden met een eigen stukje grond en met geld. Het overgrote deel van de achtduizend contra's leverde de wapens in, maar een klein deel van hen gaf geen gehoor aan die oproep.

De regering heeft meer dan tweeduizend soldaten en politiemannen naar het noorden van Nicaragua gestuurd om het "banditisme" uit te roeien.

Bewust buiten politiek gebleven

Legerleider van Pakistan aan hartaanval overleden

ISLAMABAD - Pakistans legerleider, generaal Asif Nawaz, is vrijdag door een hartaanval om het leven gekomen, zo heeft de legerleiding bekendgemaakt. Nawaz, die beschouwd werd als de machtigste man in Pakistan, was 56 jaar.

"De generaal liep vandaag een zware hartaanval op en stierf kort daarna in het militaire ziekenhuis in Rawalpindi", aldus de verklaring van het leger. "Pakistan heeft een van zijn roemrijkste zonen en toegewijde verdedigers van zijn grenzen verloren", reageerde president Ghulam Ishaq in een condoleancetelegram aan Nawaz' weduwe.

Afgestudeerd aan de militaire academie in het Britse Sandhurst, had Nawaz een reputatie als beschaafde, intelligente soldaat, die geen blad voor de mond nam en het niet erg op had met politici. Maar hij verwierf het respect van de meeste politieke partijen door te beloven dat het leger zich niet met politiek zou inlaten. Nawaz wilde zich concentreren op zijn hoofdtaak: De kwaliteit van het leger (480.000 man) als onderdeel van de strijdkrachten verhogen.

Arabieren boycotten C-wapenverdrag

PARIJS - De Arabische landen hebben klaarblijkelijk gezamenlijk besloten de conventie over een verbod op chemische (C-) wapens niet te ondertekenen.

Oppositie wil vergaderen over december-incidenten

WILLEMSTAD —De vier fractieleiders van de Curaçaose oppositie in de Staten hebben een openbare parlementsvergadering aangevraagd over de situatie die zich voordeed in de Curaçaose binnenstad in de week van 14 december. Het verzoek aan de voorzitter der Staten, Rufus McWilliam, is gedaan door SI-leider George Hueck, MAN-leider Don Martina, Nos Patria-leider Chin Behilia en het onafhankelijke lid Agustin Diaz.

Ze willen dat de premier en de minister van Justitie worden uitgenodigd bij deze vergadering aanwezig te zijn.

Men doelt op de onrustige dagen voor kerst toen in Punda een samenscholingsverbod werd afgekondigd, nadat de vakbonden steeds bekend maakten naar het Wilhelmaplein te zullen gaan. De gezaghebber wilde dat niet en meende dat ze elders hun manifestatie moesten houden. Die week vergaderde de Curaçaose eilandsraad over de '93-begroting. Op donderdag 17 december - er was toen koopavond - ging het helemaal mis en was sprake van een botsing tussen politie, VKC en vakbondsmensen.

Aan de hand hiervan vroegen leden van de oppositie aan de minister van Justitie, Susanne Römer, een onafhankelijk en deskundig onderzoek te doen instellen naar deze gang van zaken; ze wees dat verzoek af met het argument, dat de politie deed wat men moest doen. Degenen die dat wensten, zouden individuele klachten kunnen indienen, zei de minister. Toen dat bekend was, liet Don Martina weten dat er een openbare vergadering aangevraagd zou worden, hetgeen op 4 januari is gebeurd.

De oppositiepartijen, die het duidelijk oneens zijn met de handelingen en argumenten van gezaghebber Wilsoe en de minister van Justitie, zullen naar verwachting fel van leer trekken tegen Liberia en Römer. Aan de hand van de incidenten, die week, is ook de relatie tussen de vakbonden - en vooral de politievakbond NAPB - en de gezaghebber behoorlijk verslechterd.

Dienstgroep GGD vergadert

WILLEMSTAD — Maandag om 19:00 uur vergadert de dienstgroep van de GGD met alle werknemers van deze dienst. Onderwerpen zijn onder meer de laatste ontwikkelingen inzake het management team en de standpuntbepaling van het personeel hierover.

Honderdjarige in het zonnetje

■*DEN HAAG/WILLEMSTAD — "Honderd jaar worden is op zichzelf al een zeer bijzondere gebeurtenis. Maar om als Antilliaanse emigrant in Nederland de honderdjarige leeftijd te bereiken is uitzonderlijk", aldus een bericht van het Antillenhuis. En dan nog te bedenken dat de krasse, in goede gezondheid verkerende A. "Shon Nènè" Morales uit Curaçao zich pas op haar tachtigste in Nederland vestigde. Gevolmachtigde minister Edsel Jesurun verraste de jarige op 16 december met een geschenk en een mooie bos bloemen, die de bewindsman persoonlijk overhandigde in het bijzijn van de burgemeester van Arnhem, mr P. Scholten. V.l.n.r. Burgemeester mr P. Scholten, mevrouw Morales en gevolmachtigde minister A.V. Jesurun.*

INGEZONDEN

Niet op Tera Cora

Aan: Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting
Plasa Horacio Hoyer 19

Mijne Heren,

Met dit schrijven willen wij een bezwaarschrift indienen tegen de voorgenomen bouwplannen van een windmolenpark op Tera Korá, om de hiernavolgende redenen:

1. De Vlakte van Hato is uniek, omdat juist op die plaats het terrassenstelsel compleet is. Nergens anders op ons eiland kan als het ware de geschiedenis van Curacao zo precies afgelezen worden als juist daar. De grotten zijn het woongebied van allerlei soorten vleermuizen, die alleen op Bonaire en hier voorkomen. Met hun bestuiving zorgen ervoor dat er een grote variëteit aan cactussoorten bestaat, die op hun beurt in de droge tijd weer vele dieren van water en voedsel voorzien.
2. Het gebied is een grote trekpleister door haar ongereptheid. Toeristen bezoeken het onder andere op safaritochten en ook in diverse artikelen in buiten- en buitenland wordt het gebied beschreven.
3. In het Eilandelijke Ontwikkelings Plan staat het gebied dan ook aangegeven als 'te conserveren gebied'.

Temeer daar alternatieve lokaties voor handen zijn, bij voorbeeld de noordkust bij Playa Canoa, is het voor ons onbegrijpelijk dat de molens tóch bij Tera Korá geplaatst moeten worden. Een reden kan zijn dat het project al vele malen vertraagd is en de financiers een tijdslimiet hebben gesteld.

Wij hebben daarom de financiers, in casu het Directoraat-Generaal van de EG in Brussel, alsmede het ministerie van Economische Zaken in Den Haag in een uitvoerig schrijven onze bezwaren kenbaar gemaakt en hen verzocht om uitstel van plaatsing en aanhouding van de subsidies, zodat het eilandgebied Curaçao de mogelijkheid wordt geboden vergelijkende onderzoeken uit te voeren en een andere lokatie te kiezen.

Tot slot willen wij nog benadrukken dat wij niet tegen het project windmolens zijn, integendeel, wij zijn er juist heel blij mee dat hiermee op Curaçao begonnen wordt, alleen het mooie natuurgebied van Tera Korá moet bewaard blijven.

Wij hopen dat een en ander nog aangepast kan worden en tekenen met vriendelijke groet en hoogachting,

IDA J.M. VISSER

Nieuwsanalyse

Maandag weer Duitse les

WILLEMSTAD — Het ziet ernaar uit dat de havo- en vwo-leerlingen die Duits in hun pakket hebben maandag weer les in dit vak krijgen. Vrijdag is de gepensioneerde docent Duits, Michel Berchem, uit Paramaribo aangekomen.

Nadere details ontbreken, omdat de dienst onderwijs weigert 'informatie door de telefoon te geven'.

De leerlingen hebben sinds augustus geen Duits gehad, vanwege het plotselinge vertrek van de uit Nederland aangetrokken leerkracht.

Nos Patria:

Benzineaccijns ook tbv bejaarden en jeugd

WILLEMSTAD —Van de accijnsverhoging op benzine moet niet alleen een cent per liter naar de sport gaan, ook moet er geld aangewend worden voor de opvang van bejaarden en de ontwikkeling van de jeugd. Dat vindt Nos Patria, in reactie op de afgelopen week genomen maatregelen. "Want het is een schande als je ziet hoe die twee groeperingen worden verwaarloosd", aldus Nos Patria.

"Als we alleen kijken naar de economische ontwikkeling, zonder naar de ontwikkeling te kijken van de mensen die die economische ontwikkeling moeten dragen, dan zijn we op de verkeerde weg. Het dak van Habaai zakt zowat in elkaar en onze bejaarden leven in een deplorabele situatie".

De partij waarschuwt bovendien dat de bestuurders van nu, sneller dan zij zich realiseren, zelf oud zullen zijn en zich dan in dezelfde situatie zullen bevinden als de bejaarden van nu.

Nos Patria herhaalt nog eens dat men niet zal accepteren dat er maatregelen worden genomen die alleen door Curaçao moeten worden opgebracht, terwijl de andere eilanden daarvan wel de lusten krijgen. De nu ingevoerde maatregel was alleen bedoeld om de omzetbelasting te vermijden, waarvan coalitiepartner Bonaire heeft gezegd die niet te zullen accepteren. "Welnu, wij zullen ook geen omzetbelasting voor Curaçao accepteren."

Interamo-seminar over kwaliteitsmanagement

WILLEMSTAD — Het adviesbureau Interamo organiseert op vrijdag 15 februari een seminar over kwaliteitsmanagement voor de gesubsidieerde zorgsector.

In navolging van het bedrijfsleven is de laatste tijd ook in de non-profit sector veel belangstelling voor kwaliteitsmanagement. Een aantal ontwikkelingen versnelt de noodzaak van invoering van een kwaliteitssysteem. Enerzijds worden cliënten en patiënten steeds mondiger en kritischer, anderzijds vragen subsidiegevers om aantoonbare resultaten en een betere verantwoording. Instellingen hebben er volgens Interamo belang bij om diensten en produkten te leveren die kwalitatief goed zijn afgestemd op de verwachtingen.

Om die reden organiseert Interamo dit seminar, dat vooral gericht is op de problemen en dilemma's bij de invoering van kwaliteitszorg. Bij de vaststelling van de deelnamekosten is rekening gehouden met de doorgaans beperkte middelen voor deskundigheidsbevordering in deze sectoren.

Het seminar is bedoeld voor directieleden, staffunctionarissen en uitvoerende werkers van instellingen en organisaties op het terrein van welzijnszorg en gezondheidszorg. Diverse inleiders zullen spreken over onder andere de belangrijke rol die opleiding speelt in de totstandkoming van een integraal kwaliteitsbeleid.

Bassie en Adriaan op Curaçao

WILLEMSTAD — Het bij menig kind bekende Nederlandse duo Bassie en Adriaan komt zondag om 15:30 met het vliegtuig op Curaçao aan. Zij zullen hier opnames maken voor een Nederlandse televisieserie en enkele voorstellingen geven. De optredens van het duo vinden op 22, 23 en 24 januari in Centro Pro Arte.

De opnames die op Curaçao gemaakt worden, zijn voor de nieuwe televisieserie 'De reis vol verrassingen'. Een groot deel daarvan speelt zich af op het eiland.

Vanuit Curaçao reist het duo door naar Orlanda en St. Maarten, waar eveneens opnames worden gemaakt. Het opnameteam bestaat uit veertien personen.

Belvedère niet sloper Hoogstraat

WILLEMSTAD — Belvedère n.v. is noch de eigenaar noch de sloper van het pand aan de Hoogstraat (O), zoals gisteren abusievelijk werd vermeld. Plataforma Otrobanda had deze onjuiste informatie van twee kanten gekregen en aan de nieuwsmedia doorgegeven.

Wie het pand wel heeft laten slopen is nog niet bekend. Plataforma hoopt echter binnenkort de naam van eigenaar bekend te kunnen maken.

Bravo Selikor

DOOR FAMILIEBEZOEK tijdens de feestdagen was het aantal kilo's huisvuil ver boven het gemiddelde, ongetwijfeld niet alleen bij ons. Minimaal één keer per week worden lezers geconfronteerd met negatieve verhalen over de vuilnisophaaldienst van Selikòr.

Met deze verhalen in het achterhoofd is het bijzonder eenvoudig, bij voorbaat het idee te hebben dat deze vuilnisophaaldienst inderdaad niet deugt

Op zondag 27 december, na een dagje Cas Abao (wat overigens ook geweldig wordt schoongehouden), bleek bij thuiskomst dat Selikòr was geweest. Uiteraard hadden wij de vuilnis niet buiten gezet, maar alle vuilnis was verwijderd, ondanks een dicht hek en ondanks gevaarlijk blaffende honden.

Kritiek is erg makkelijk te geven, maar ik geloof dat wij ons moeten realiseren, dat ondanks alle verhalen Selikòrs vuilnisophaaldienst geweldig goed is. Natuurlijk zal er wel eens iets fout lopen, maar loopt bij u alles goed.....?

Ik heb het grootste respect voor de mensen die dit, niet allerleukste, werk doen en verbaas mij keer op keer dat zij, ondanks alle (vaak onterechte) kritiek, dit werk geweldig goed blijven doen.

ALBERT VINK
Curaçao

Gedeputeerde Sneek:

Statius 'economisch gewurgd' door Nederland

WILLEMSTAD/ORANJESTAD(STATIA) —St. Eustatius is economisch gewurgd door de Nederlandse beslissing het rijbewijstoerisme af te schaffen. Een beslissing die werd genomen zonder dat enige rekening werd gehouden met het eiland.

Deze boodschap sprak de Statiaanse gedeputeerde Nora Sneek uit ter gelegenheid van de jaarwisseling. Mevrouw Sneek benadrukte dat de eilandbewoners- mede door dit gebeuren - moeten beseffen dat ze het zelf moeten doen en niet langer op anderen kunnen rekenen.

Over de staatkundige toekomst van de Antillen, meldde ze voorts, bestaat grote onzekerheid. " Dit betekent niet per se dat ook over het lot van Statius onzekerheid hoeft te bestaan," aldus de gedeputeerde. Van St. Eustatius is bekend dat het eiland, met of zonder de andere eilanden, hoe dan ook in het koninkrijk wenst te blijven. " Ons wacht geen catastrofe en wel onzekerheid waar we als land naar toe gaan. De koninkrijksregering en Antilliaanse regering hebben ons weinig waardig behandeld."

Ze bleek over het algemeen genomen echter zeer tevreden over 1992 en noemde het een ' erg goed jaar:' er werden huizen gebouwd, banen geschapen en het toerisme ging vooruit. Over de dingen die niet goed gingen, zei Sneek het in dit praatje niet te willen hebben.

Wel wijdde ze uit over het wegvallen van het rijbewijstoerisme: dat zal gevolgen hebben voor overheid en prive sector. Nu is echter de tijd rijp, zei ze, om aan de toekomst te denken en plannen die in 1993 gerealiseerd moeten worden. Zij noemde onder andere de noodzaak Statius ' schoon en vriendelijk' te houden, in de economie te investeren, het luchthavengebouw op te knappen evenals het ' slavenpad'. Ook zal een breakwater pier aangelegd worden. Verder wil de overheid het aanbod aan onderwijsmogelijkheden dit jaar uitbreiden.

Cultureel gezien maakt Statius, aldus Sneek, een enorme groei door, mede door de grote toevoer van buitenlanders. De gedeputeerde waarschuwde voor culturele vervreemding en deed op de bevolking een breoep het eigen culturele karakter niet verloren te laten gaan.

Belangrijk in 1992 was ook de verlenging van de landingsbaan en de opening van de olieraffinaderij. Statianen zouden, vooral nu veel buitanlanders aanwezig zijn op de arbeidsmarkt meer en beter moeten concurreren meent ze.

Toerismeman in New York

■ *NEW YORK/WILLEMSTAD — Ygmar (Yggi) Wiel, vertegenwoordiger van het Curaçaose toeristenbureau in New York, werd vorige week door Toon Woltman, vice-president area manager North America and Mexico, uitgenodigd voor een lunch. Tijdens deze lunch overhandigde Wiel hem de nieuwe promotiebrochures en bespraken zij de Curaçaose promotie in de Verenigde Staten. Daarbij kwam het gebrek aan vluchten vanuit de VS naar Curaçao aan de orde.*

1992: Te droog en zonnig

WILLEMSTAD — Het jaar 1992 gaf 3,8 procent meer zonneschijn dan normaal en 11,1 procent minder regen, zo deelt de meteorologische dienst mee.

Er viel 503,3 millimeter regen, verdeeld over 518 uur. Bijna 15 procent daarvan (77,6 millimeter) kwam op 14 november naar beneden. Er waren 48 dagen met neerslag van minimaal een millimeter.

De gemiddelde jaartemperatuur bedroeg 28 graden, met een minimum van 21,7 graden op 1 februari. De warmste dag was 26 oktober, toen het kwik om twee uur tot 34,5 graden steeg.

De gemiddelde windsnelheid bedroeg in 1992 zeven meter per seconde. Op 27 augustus waaide het een stuk harder. Toen werd er om 13:20 uur een snelheid van achttien meter per seconde gemeten.

Awards night Scoop Insurance

WILLEMSTAD — Op 15 januari organiseert Nelson Scoop Insurance n.v. haar eerste *Annual Award's Night*. Tijdens deze avond zullen agenten en employees van dit bedrijf, die zich in het afgelopen jaar bijzonder hebben ingezet, in het zonnetje worden gezet. De genodigden zijn cliënten van Nelson Scoop Insurance n.v. uit Aruba, Bonaire en Curaçao en anderen.

Dit evenement vindt plaats op Vaersenbaai van acht uur 's avonds tot drie uur in de ochtend. Van acht tot twaalf uur vindt de uitreiking van de *awards* plaats met muzikale omlijsting van Herbert Lispier. Daarna is er gelegenheid tot dansen tot drie uur in de ochtend. De muziek zal worden verzorgd door Brotherhood of Man.

Defensa Ambiental moet zich verantwoorden

Vergunningen en mistig energiebeleid aan de orde in kort geding Kodela

WILLEMSTAD — Vrijdagmorgen diende het kort geding dat de Kodela heeft aangespannen tegen de milieubeweging Defensa Ambiental en diens voorzitter Lloyd Narain. Dit vanwege de uitspraken van Narain over de bouw van het windmolenpark op Tera Cora. Zoals die over de onwettigheid van de werkzaamheden en over het mistige energiebeleid. Die uitspraken zijn onwaar en beledigend, vindt Kodela en eist rectificatie. Defensa Ambiental zegt dat het wel waar is, beroept zich bovendien op vrije meningsuiting en eist op haar beurt een bouwverbod totdat alle vergunningen rond zijn.

Kodela-advocaat Marius Römer zei gisteren, dat de Kodela wel degelijk over vergunningen beschikt: een graafvergunning en een bouwvergunning voor de eerste fase. "De Kodela doet niets zonder de nodige vergunningen". Defensa Ambiental-advocaat Essink kon echter in de getoonde *aanvraag* tot graafwerkzaamheden niet lezen dat er ook een vergunning was *verleend*. Bovendien was de aanvraag pas gedaan nadat de graafwerkzaamheden (proefboringen) al waren begonnen.

Wat betreft de bouwvergunning voor de eerste fase vroeg hij zich af of deze niet ook had moeten wachten op de afhandeling van de bezwaarschriften, die tot 23 december konden worden ingediend. Maar zelfs als dat zo was, dan is het opvallend dat de Kodela al medio december aankondigde, dat na de bouwvakvakantie met de tweede fase wordt begonnen; hoe kan de Kodela er zo zeker van zijn, dat de bezwaarschriften zullen worden verworpen en de vergunning voor die tijd afkomt, aldus Essink. Gevreesd moet worden dat de Kodela gewoon begint, zodat de rechter werd gevraagd een bouwstop te bevelen totdat de vergunning er is.

Uit navraag door kortgedingrechter Bosch bleek ook dat, hoewel het Land inmiddels akkoord is gegaan met bouwaktiviteiten op haar terrein (per wanneer dit is gebeurd bleef onduidelijk: vóór of ná de uitlatin[illegible] van Defensa Ambiental), dit nog niet via een notariële akte aan het eilandgebied is overgedragen.

BELEDIGEND

Veel aandacht werd besteed aan de vraag of de opmerkingen van Defensa Ambiental-voorzitter Narain nu onnodig grievend waren geweest of niet en of hij daarvoor persoonlijk aansprakelijk is. Want de Kodela (die overigens ook al geplaagd wordt door een over haar lopend onderzoek naar oude waterrekeningen, red.) zegt veel schade te ondervinden van Narains uitlatingen; zo willen allerlei bedrijven, voordat zij met de Kodela in zee gaan, eerst weten of zij nu wel of niet over de nodige vergunningen beschikken. Verder moet Defensa Ambiental maar een politieke partij oprichten, want ook wordt de milieubeweging verweten dat zij milieupolitiek voert.

Dat laatste ontkende Essink niet, maar dat is volgens hem wel iets anders dan partijpolitiek. Een milieubeweging mag uitspraken doen over het milieubeleid. Hij beriep zich hierbij op het recht van vrije meningsuiting. Dat uitgangspunt is ook van belang voor andere belangengroeperingen die een mening hebben die afwijkt van die der machthebbers. Verder heeft Narain altijd gesproken namens de stichting en niet op persoonlijke titel.

De Kodela had zich aangesproken gevoeld door onder meer de uitspraak: "Er is geen bouwvergunning, maar zoals wij dat al eerder bij de Saliña-affaire meemaakten, zijn er kennelijk op eilandsniveau allerlei toezeggingen gedaan". Essink: "Ofwel het is de waarheid, ofwel de toezeggingen zijn niet gedaan, in welk laatste geval de Kodela kennelijk voornemens is zich niet te storen aan het eventueel niet verkrijgen van de vergunning. Beide zaken (het laatste wel zeer duidelijk een misstand) mag Defensa Ambiental publiek maken en daarvoor waarschuwen en op wijzen".

Onnodig grievend zijn de uitspraken over 'mistig energiebeleid' ook anderszins niet, vindt Essink. Hij haalde diverse rapporten aan, op verzoek van de overheid opgesteld, waarin wordt geconcludeerd dat het onduidelijk is wie nu eigenlijk het energiebeleid maakt op Curaçao en dat er een gebrek aan informatie is. Römer bestreed dat krachtig, maar wilde toch niet aan de rechter (en daarmee aan de tegenpartij) een Kodela-rapport overhandigen dat hij bij zich had, "want daarin staat iets dat straks weer verkeerd geïnterpreteerd zal worden".

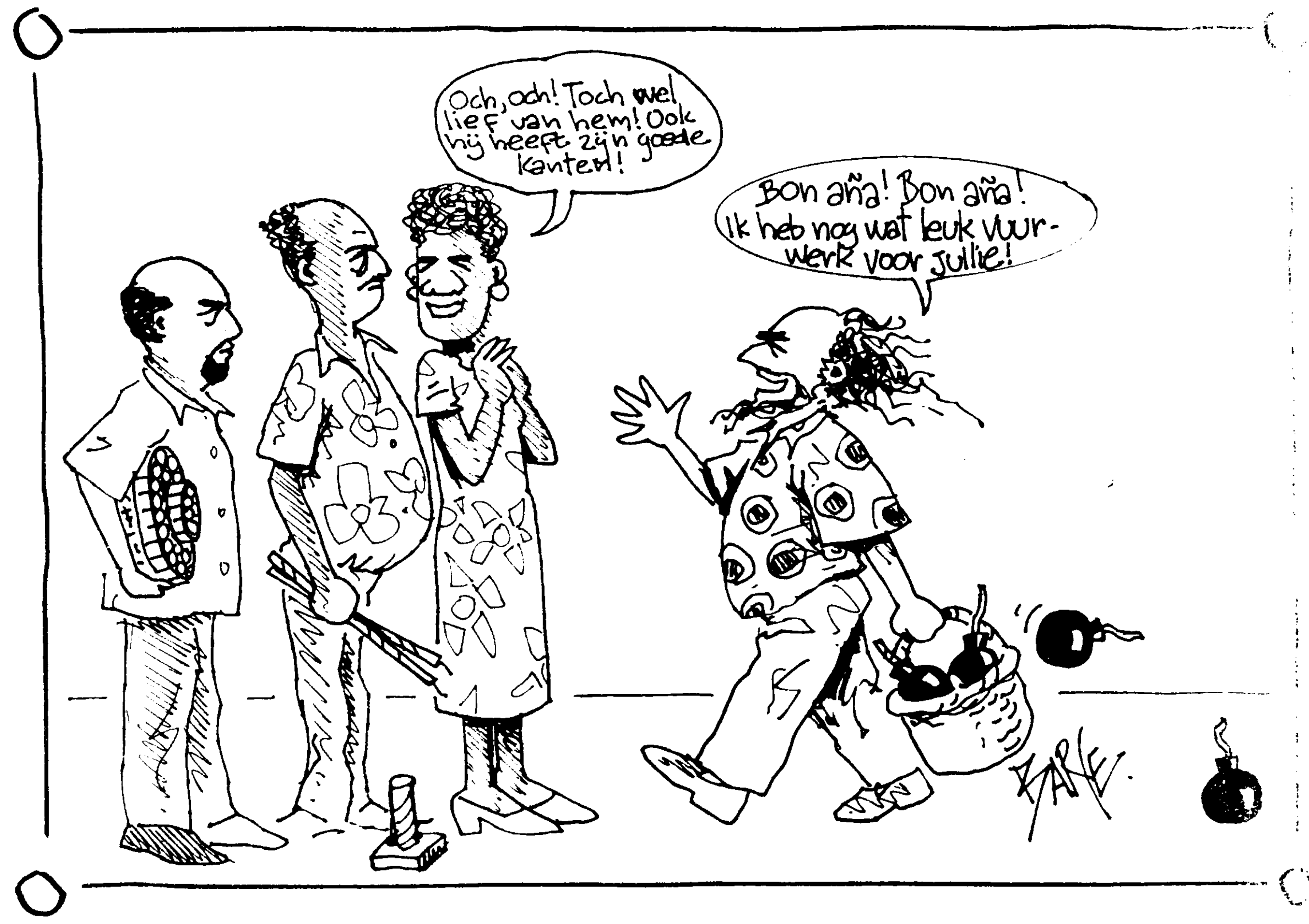
"De Kodela heeft juist veel informatie gegeven", zei Römer en las een lange lijst voor met alle data van besprekingen met de overheidsinstanties waarmee zij had overlegd over het project. Dat was vooral een opsomming van financiële (het project wordt voor 49 procent gefinancierd door de EG) en technische besprekingen, in verband met vliegroutes en de windtechnisch juiste plaats.

Ook zijn verschillende milieurapporten gemaakt, maar die zijn nog niet aan Defensa Ambiental overhandigd. Bovendien heeft Kodela al vanaf het begin van de jaren tachtig toestemming van de overheid op Tera Cora 34 windmolens te bouwen. Verder heeft de Kodela Carmabi, Defensa Ambiental en het publiek geïnformeerd over haar plannen nadat de overheidsinstanties akkoord waren gegaan, aldus Römer.

Hij gaf tevens aan dat de Kodela de plaats van de molens ten behoeve van mogelijke horizonvervuiling al zodanig heeft veranderd, dat de wieken vanaf de weg minder zichtbaar zullen zijn. De door Defensa Ambiental voorgestelde plaatsing van de molens bij Ronde Klip zijn twee tot drie miljoen gulden duurder.

Op het voorstel van Essink ging de Kodela gisteren niet in. Die stelde voor het financiële probleem voor te leggen aan de EG. "Men is in Europa zeer gevoelig voor milieueffecten van projecten en ik ben ervan overtuigd dat die paar miljoen er dan komt. Maar dat moet je hen natuurlijk wel eerst uitleggen en vragen".

Rechter Bosch doet volgende week uitspraak.

Maria spreekt tot diensthoofden

WILLEMSTAD — Minister-president Maria Liberia-Peters (uiterst rechts) heeft woensdag 6 januari een toespraak gehouden voor de hoofden van de landsdiensten. Dit gebeurde tijdens een heildronk in Fort Amsterdam op Curaçao ter gelegenheid van het nieuwe jaar.

Circa 30 Miljoen

Spoedig beslissing over verdeling crisisfonds

WILLEMSTAD — Minister Chucho Smits van [illegible] ciën zal op korte termijn, mogelijk volgende w[illegible] een beslissing nemen over de verdeling v[illegible] Crisisfonds van circa 30 miljoen gulden, kondig[illegible] deze week aan tijdens een persconferentie. H[illegible] daartoe meerdere adviezen, waaronder een [illegible] Centrale Bank (BNA), aldus BNA-president [illegible] Tromp.

Deze gelden, geheven als 'crisisheffimg' over vier maanden tussen eind 1985 begin 1986, zitten sindsdien op een rekening [illegible] trale Bank. Het [illegible] rag dat geïnd werd [illegible] toendertijd 42,9 mil[illegible] den. Daar ging in [illegible] 1986 ongeveer [illegible] gulden vanaf [illegible] schottenrekening [illegible] Land bij de BNA [illegible] verlichten. Op all[illegible] en bij allen met ee[illegible] werd de crisisheffing [illegible] houden. Het lijkt [illegible] logisch, dat alle e[illegible] spraak maken op [illegible] deel, dat volgens [illegible] evenredig groot [illegible] zijn aan het ge[illegible] bedrag.

De Centrale Bank he[illegible] minister een advies [illegible] komen over de wijze w[illegible] dit 'potje' verde[illegible] kunnen worden. Dat z[illegible] gens BNA [illegible] geschieden op basis [illegible] in 1986 ingetrokken [illegible] de verdeling van de op[illegible] sten regelde. Die w[illegible] nelijk per abuis - inget[illegible] toen ook de crisisheffing [illegible] afgeschaft begin 1986. [illegible] door bestaat er sinds [illegible] geen enkel wettelijk [illegible] schrift meer over de [illegible] ling of verdeelsleutel, [illegible] klaarde BNA-president [illegible] ley Tromp tegenover Amigoe.

Volgens de orga[illegible] zou 55% van de opbr[illegible] besteed moeten wor[illegible] het terugbrengen [illegible] schulden bij de BN[illegible] twintig procent ge[illegible] moeten worden [illegible] tekorten op de begr[illegible] terug te dringen en [illegible] bestemd voor produkt[illegible] jecten. Volgens de BN[illegible] een nieuwe wet afgek[illegible] kunnen worden, of [illegible] in ere hersteld [illegible] worden. De laatste op[illegible] de BNA de bes[illegible] Tromp, die zei dat [illegible] advies aan de minis[illegible] bindend is. Hij w[illegible] Smits bij diverse [illegible] organen eveneens [illegible] heeft opgevraagd.

MAN: Vergadering over brandstofprijsverhoging

WILLEMSTAD — De MAN-fractie in de eilandsraad wil een openbare vergadering over de wijze waarop deze week besloten werd de brandstofprijzen te verhogen. Zo blijkt uit een verzoek van Don Martina, Mayra Coffie en Benny Demei aan de voorzitter van de eilandsraad, gezaghebber Elmer Wilsoe.

In de brief wordt melding gemaakt van het 'ontbreken van een legale basis' voor die beslissing, terwijl ook gezegd wordt dat het invoeren van een economische heffing op de invoerrechten geen effectief middel is om de deviezenreserve te beschermen.

De twee maatregelen - brandstofprijsverhoging en invoering van een economische heffing van 6 procent op invoerrechten - werden begin deze week gezamenlijk afgekondigd door het Land, alsmede de eilanden Curaçao en Bonaire. Die stappen zouden, naast een relatief gering maar zeer noodzakelijk bedrag, ook een gunstig psychologisch effect moeten sorteren, meldde gedeputeerde Mendes bij de bekendmaking. Hij zei dat de prijsstop, die eveneens per direct werd afgekondigd, goed in de gaten zal worden gehouden.

Al heel snel bleken oppositiepartijen en enige vakcentrales grote twijfels te hebben over deze stappen: verhoging van de winstmarge voor Curoil (in plaats van accijnsverhoging) noemde MAN-leider Martina een oneigenlijke stap die volgens hem juridisch gezien dubieus is. Ook de economische heffing -via ministeriële beschikking - zou niets anders zijn dan een verkapte vorm van verhoging van invoerrechten, bracht Martina naar voren.

Ook Errol Cova van Kamara Sindikal (KS) meldde dat de KS en de SSK zich over deze maatregelen - waar men tegen is - gaat beraden, waarna stappen aangekondigd worden.

Nu zal op basis van dit MAN-verzoek in elk geval een openbare eilandsraadsvergadering belegd moeten worden over de maatregelen.

Brand door vuurwerk binnenshuis

WILLEMSTAD — Een huis aan de Rembrandtstraat is vrijdagavond nagenoeg totaal afgebrand doordat binnenshuis vuurwerk werd afgestoken. De brandweer kon niet voorkomen dat het geheel uit hout opgetrokken huis met de inboedel in vlammen opging. Er deden zich hierbij geen persoonlijke ongelukken voor. Een 32-jarig familielid stak binnenshuis vuurwerk af, waarna hij naar buiten liep. Vermoedelijk heeft daarna door een vonk een matras vlam gevat, hetgeen uitliep op een brand.

WILLEMSTAD — Bij de ING-bank is tijdens het jaarlijkse kerstdiner - deze keer gehouden in het Sonesta Hotel - Alba Felipa gekozen tot 'Werkneemster van het Jaar'. Andere genomineerden waren Irene Martis en Robert Maas. Ook de trust-afdeling van ING koos een 'Werknemer van het Jaar': Meredith Boddie. De directeur van de bank, A. Schutte, stelde voor dat iedere werknemer in het komende jaar elke maand vijf gulden opzij zet zodat aan het einde van het volgende jaar een donatie kan worden geschonken aan behoeftige jongeren.

Op de foto staan vanaf links: P. Van Witteveen (dir. Trust), M. Boddie, B.Klein (dir. Bank), I. Martis, R. Maas, H. Schutte (dir. Bank) en A. Felipa.

St. Maarten gematigd optimistisch over 1993

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Instelling van douane op St. Maarten biedt geen enkele garantie voor oplossing van de drugs- en illegaliteitsproblemen. Curaçao is daar het voorbeeld van, zo luidde een van de meningen tijdens een radio-paneldiscussie op St. Maarten.

Belangrijk is dat St. Maarten zelf haar rekeningen betaalt en haar mensen opleidt, terwijl gekozen politici moeten beseffen dat de campagne na de verkiezingen voorbij is. Indien het eiland accepteert dat fouten zijn gemaakt dan kunnen die door de bevolking zelf gecorrigeerd worden, zonder dat welk soort toezicht dan ook nodig zal blijken van Curaçao of Nederland.

Deze opmerkingen werden geplaatst tijdens een live uitgezonden programma van het nieuwe St. Maartense station Great Bay Broadcasting Corporation. In het panel zaten onder anderen de assistant general director van de Windward Island Bank Jan Beaujon, de voorzitter van het bestuur van de Juliana Luchthaven, advocaat Alfred Richardson, Gebedirectielid Frank Mingo, journalist van The Guardian Fabian Badejo en gedeputeerde Dennis Pantophlet.

De deelnemers waren het er allen over eens dat 1992 een slecht jaar was (een 'dismal year'). Maar ze bleken voorzichtig optimistisch gestemd voor dit jaar. Met professioneel optreden, moedig bestuur en meer aandacht voor morele waarden zal er licht zijn aan het einde van de tunnel, was de conclusie. Een van de redenen voor het optimisme is dat het weer veel beter gaat met de toeristenindustrie, terwijl er vooruitzichten zijn voor voortzetting van de luchthavenuitbreiding.

Ook het zakenleven blijkt optimistisch, zo viel uit de verklaringen van de voorzitter van de Kamer van Koophandel Charlie Meyers op te maken. Volgens Meyers is van het grootste belang dat iedereen een steentje bijdraagt, een rol speelt, hoe klein ook.

Gedeputeerde Dennis Pantophlet meldde dat de overheid alléén nergens staat. Medewerking van alle leden van de bevolking is nodig om de ontwikkelingen, op elk gebied, in goede banen te leiden. Eensgezindheid moet daarbij het kernwoord zijn, zei deze politicus.

Man probeert gestolen cheques te verzilveren

WILLEMSTAD — Een 33-jarige man heeft vrijdagochtend bij een bank in de Breedestraat (Otrabanda) getracht een gestolen cheque ter waarde van 605 gulden te verzilveren. Door oplettendheid van het bankpersoneel kon de man ter plaatse worden aangehouden. Donderdag had hij reeds eerder een cheque verzilverd die was gestolen.

Kleine schaakvereniging op Aruba heeft grote plannen

ORANJESTAD — Een nieuw jaar, een nieuwe lokaliteit en nieuwe activiteiten voor Schaakvereniging Aruba. De leden hopen dat dit voldoende gegevens zijn om bij de schaakliefhebbers op Aruba hernieuwde belangstelling op te wekken voor deze kleine club, die overigens grote plannen heeft.

Het eerste evenement in 1993 werd vorige week zondag in La Nota Piano Bar te Oranjestad gehouden. Het was een schaaksimultaan van de Venezolaanse speler Cherem Isidoro tegen 11 spelers van de club.
Ondanks het, voor een simultaan ietwat trage spel, (enkele partijen konden niet helemaal ten einde gespeeld worden), vonden de meesten het een geslaagd evenement. Isidoro, die dit soort krachtenslopende inspanning duidelijk niet meer gewend was, verweerde zich kranig: van de elf partijen won hij er uiteindelijk zes. De resterende vijf partijen werden remise gegeven, of afgebroken in remise-achtige stellingen.

Respect was er verder voor het feit dat hij twee, reeds in een vroeg stadium duidelijk voor hem verloren staande partijen, toch nog wist om te buigen in één winst- en één remisepartij.
De volgende activiteit betreft een, voor ieder geïnteresseerde schaker toegankelijk, mini-schaaktoernooi op twee opeenvolgende dinsdagavonden, volgens het Zwitsers systeem. Elke partij duurt maximaal twee maal 30 minuten. Gestart wordt dinsdag 12 januari om 20 uur in La Nota Piano Bar. Voor nadere informatie over het mini-schaaktoernooi of de schaakclub, kunnen belangstellenden contact opnemen met Octavio Croes (26092) of J.Esser (43780).

Uitslagen Aruba Ariba

ORANJESTAD — In de Tivoli Club werd de eerste ronde van de nieuwe competitie van bridgeclub Aruba Ariba gespeeld. Boven de 50 procent scoorden (A-klasse): heren Marapin/Tjon Kong Sang 54,[illegible] procent; heren Gottfried/Turkish 54,17; dames Aal/de Kort 54,17; dames Pas/Haupt 52,08; echtpaar van Eijck Sr. 51,39 en echtpaar Kallina 50 procent. In de B-klasse: heren Michiels/Bouwman 63,69; mevrouw Eilers/heer de Vries 53,57; dames Ybeles/van Eck 53,57 en dames Saeber/McLeod 51,79 procent.

WAARSCHUWING
De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op DONDERDAG 14 JANUARI 1993 van 07.00 uur tot 13.20 uur een schietoefening wordt gehouden op CALIFORNIA.
Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig zeegebied bedraagt 4000 meter, terwijl het onveilig gebied aan landzijde afgebakend wordt met rode vlaggen en borden.

END OF THE YEAR CAMPAIGN !WINNERS!

Trekking heeft plaatsgevonden 5 Januari 1993

HOOFDPRIJZEN	WAARDEBONNEN
1. Ally Pietersz - Seroe Blanco 60 H	1. Knopert - Tf. 60 C
2. Theo Kort - Bucutiweg 21	2. Lewis - Tf. 5A
3. G. Khonri - Betonica str. 18	3. C. Pietersz Jr. Seroe Blanco 60 H
4. Nilda Koolman - Wayaca 65	4. Lourdes Tromp - Tl. 225 B
5. Mario Kock - Alto Vista 97 A	5. N. Yarzagaray - Wayaca 99

HAGEMEYER
FERGUSONSTRAAT 114 TEL. 21077 / 32577

GANADORNAN GRANDIOSO CAMPAÑA DI FIN DI AÑA DI

Anc. Unicon

1. Fls 10.000,-	R.Wilde Primavera 19
2. Fls 5.000,-	Mayra Sologniet Wever Otaheitistraat 63
3. Fls 2.500,-	L.Godoy Wayaca 18 C
4. Fls 500,-	Nelson Kock S.V.N. 81 A
5. Fls 500,-	Diomars R Watapanagezaag 40
6. Fls 500,-	E. Comenencia Wayaca 38
7. Fls 500,-	Raylenne Donata Alto Vista 12
8. Fls 500,-	Dwayne Henriquez Turibana 43 B
9. Fls 500,-	Jimmy Dijkhoff Brazil 60
10. Fls 500,-	S. Jansen Ponton 2 A
11. Fls 500,-	G. Kuiperdaal Mooij Rooi Koochi 46 A
12. Fls 500,-	V. Bhikhari Cherokezenstraat 10
13. Fls 500,-	Jena Berlinski L.G.Smith Boulevard 476
14. Fls 250,-	Susan Celaire Tarabanaweg 24
15. Fls 250,-	John Kelly Tarabana z/n, TEL: 34579
16. Fls 250,-	Kleinberg TEL: 77105
17. Fls 250,-	Jean Marc Rodriquez Jacob Thielenstraat 11
18. Fls 250,-	Susan Croes Santa Cruz 74 B
19. Fls 250,-	Rochito Frankel Paradera 163
20. Fls 250,-	F.Kock Paradera 24
21. Fls 250,-	Jerry Chirino Brazil 57
22. Fls 250,-	Pablo Romero [illegible]
23. Fls 250,-	[illegible]

Tur premio ta valido [illegible] ANC/UNICON.
Ganadornan por pasa [illegible] premio [illegible] di awe.
Porfavor [illegible]

Y keda pendiente [illegible]

OPENBARE VERKOOP OP 21 JANUARI 1993

's-middags om 14.00 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (Monsieur Louis Room), aan de L.G. Smith Boulevard, Oranjestad Aruba, in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens rechterlijk bevel ex artikel 409 van het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering van Aruba

1. een perceel eigendomsgrond groot 25.630 m², gelegen te Tanki Leendert, kadastraal bekend als Land Aruba eerste Afdeling Sectie P nummer 140;
2. het recht van erfpacht tot 18 juni van het jaar 2014 op een perceel domeingrond groot 453 m², gelegen te San Nicolas, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 185 van 30 november 1953, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Dr. Schaepmanstraat 47';
3. 1/3 onverdeeld aandeel in een perceel eigendomsgrond groot 698 m², gelegen aan de Constantijn Huygenstraat, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie B nummer; 912

Krachtens onherroepelijke machtiging ex artikel 1293 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba

1. het recht van erfpacht tot 8 februari van het jaar 2058 op een perceel domeingrond groot 700 m², gelegen te Wayaca, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie T nummer 963, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;
2. het recht van erfpacht tot 15 februari van het jaar 20[illegible] op een perceel domeingrond groot 424 m², gelegen te Hooiberg kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie [illegible] nummer 2596, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Hooiberg E-6';
3. een perceel eigendomsgrond groot 175 m², gelegen te Savaneta, kadastraal bekend als Land Aruba Vierde Afdeling Sectie E nummer 1062, met het daarop gebouwde opstal van een betonstenen winkel, plaatselijk bekend als 'Sabaneta 92';
4. een perceel eigendomsgrond groot 267 m², gelegen te Savaneta, kadastraal bekend als Land Aruba Vierde Afdeling Sectie E nummer 1063, met de daarop gebouwde opstal van een betonstenen winkel, plaatselijk bekend als 'Sabaneta 90';
5. het recht van erfpacht tot 21 maart van het jaar 2009 op een perceel domeingrond groot 470 m², gelegen aan de westzijde van de Dirkszstraat in de Standardvill te San Nicolas in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 119 van 7 oktober 1948, met het zich daarop bevindende betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Dirkszstraat 29';
6. een perceel eigendomsgrond groot 362 m², gelegen aan de westzijde van de Gilles Poppestraat te Cura Cabai in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 59 van 9 juli 1958, met de zich daarop bevindende betonstenen opstal van een woonhuis, plaatselijk bekend als 'Gilles Poppestraat 6';
7. [illegible] eigendomsgrond groot 7.300 m², gelegen te Sombre, kadastraal bekend als Land Aruba [illegible] Afdeling Sectie B nummer 759;
8. het recht van erfpacht tot 2 juli van het jaar 20[illegible] op een perceel domeingrond groot [illegible] [illegible]

OPENBARE VERKOOP OP 28 JANUARI 1993

's-middags om 14.00 uur [illegible] in het HOTEL TALK OF THE [illegible]

Mr. J.R. Croes, notaris

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639. 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22388.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter G.R. van Trigt, Professor Lorentzstraat 2-A. Tel 22991/21835.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Eagle, Juan E. Irausquin Boulevard z/n (Oranjestad). Tel.: 29011.
Pariba di brug: San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas). Tel.: 45119.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 Small Wonder; 19.30 Elsa Kiensch; 19.50 Big Story; 20.10 Special; 21.38 CNN News; 22.00 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.00 Movie; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in review; 21.50 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA' elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06:30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat 19.00 uur zon 10.00 en 17.30 uur
POS CHIQUITO zon 08.00 uur
SAN NICOLAS zon 08.30 en 18.30 uur
SANTA CRUZ zat 19.00 uur zon 06.30 09.00 en 18.30 uur
SAVANETA: zat 19.00 uur zon 17.30 uur.
TANKI LEENDERT zon 09.00 uur

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool)
SEROE COLORADO 08.30 uur ds A. van den Doel
SAN NICOLAS 09.00 uur ds G.J. Dekker
PIEDRA PLAT 10.30 uur zondagsschool 17.30 uur ds G.J. Dekker

* * * * * * * *

Kamer verwerpt anonieme circulaire

ORANJESTAD — De Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba heeft kennis genomen van de anonieme circulaire, die aan diverse bedrijven per fax is verspreid.

In dit rondschrijven worden zakenlui bedreigd met represailles in het geval men overgaat tot het plaatsen van advertenties in een van de lokale dagbladen. De Kamer verwerpt categorisch dergelijke dreigementen. "Iedere zakenman, evenals elke burger, is vrij te bepalen in welke publicatie hij of zij wenst te adverteren en zal onder geen enkele omstandigheid aanvaarden om onder druk te worden gezet", aldus de Kamer.

■ *ORANJESTAD - AVP-leider Henny Eman, hier samen met zijn moeder, wordt omringd door enthousiaste aanhangers die al een voorschotje nemen op de door hen verwachte overwinning. Eman had zojuist zijn stem uitgebracht bij het Colegio Arubano.*

■ *ORANJESTAD - Af te lezen aan het aantal vingers dat premier Oduber eerder op de verkiezingsdag omhoogstak, tekende hij nog voor handhaving van het aantal zetels voor zijn MEP. Zijn echtgenote kijkt lachend toe. Uiteindelijk zou de MEP uitkomen op een verlies van een zetel.*

Poging tot aanslag gemeld op Oduber
AVP gaat uit haar bol

- door Eef Hermers -

ORANJESTAD — Al snel nadat officieel bekend werd dat de AVP als grootste partij uit de verkiezingsbus was gekomen, verzamelden zich gisteravond duizenden mensen bij het kantoor van de groene partij in Oranjestad. Leider Henny Eman, omringd door uitzinnige AVP-sympathisanten, verklaarde dat de MEP ruimte zal moeten maken voor een nieuwe regering. Maar Rudy Croes verklaarde dat zijn gele partij zeker niet wil samenwerken met de AVP.

Premier Oduber was vannacht niet in het voetbalstadion te Santa Cruz omdat twee Colombianen zouden zijn ingehuurd om een aanslag op hem te plegen. Dit heeft commissaris van politie, Lucas Rasmijn, vanmorgen bevestigd. Na de geruchten over een aanslag stelde de politie een verscherpte bewaking rond de premier in. Zijn woonhuis werd bewaakt door vier MEP-aanhangers. Volgens hen was de premier niet thuis.

Rond half twee vannacht verklaarde Eman dat de partijen AVP, MEP, OLA, ADN en PPA zo spoedig mogelijk voor een intern beraad samen moeten komen. "De bevolking heeft duidelijk tegen de gele partij gestemd. De MEP is zwaar achteruit gegaan. Er moeten nu alternatieven worden voorgelegd en een aantal ingrijpende maatregelen worden genomen voor het ontwerp van een nieuwe formatie", aldus Eman.

Persoonlijk gezien noemde Eman het een kroon op het werk om de leider te zijn van de grootste partij op Aruba. De huidige oppositieleider verwacht dat zowel ADN als PPA 'de stem van het volk' zullen respecteren, net zoals de AVP dat in 1989 deed, toen bleek dat de MEP de grootste partij was.

Tico Croes, nummer 3 op de AVP-lijst, verklaarde dat het imperium van de MEP na 20 jaar eindelijk doorbroken is. "Het volk heeft beslist en wij zijn nu de grootste partij van Aruba. De AVP is klaar om de verantwoordelijkheid over te nemen", zo sprak hij de menigte toe.

In vergelijking met het grote volksfeest bij het AVP-kantoor, was het te Santa Cruz, de afgelopen dagen beter bekend als 'de gele hart' rond twee uur muisstil. Het partijkantoor was gesloten en de MEP-menigte had zich in de loop van de avond verzameld bij het voetbalstadion in die buurt. Minister mr Hendrik Croes, die zich wederom niet verkiesbaar stelde, en zijn broer Rudy, nummer twee op de MEP-lijst, waren de enige twee aanwezige MEP-leiders.

Rudy Croes had weinig oor naar de vraag wat de partijen de komende week zullen gaan bespreken. "Wij zullen in ieder geval niet participeren in een regering met de AVP", zo liet hij weten en voegde daar fel aan toe: "Het volk is omgekocht. De hoeveelheid geld die de AVP en OLA tijdens deze campagne hebben gebruikt, is geen normale gang van zaken te noemen. Een dergelijke campagne heeft Aruba nog nooit meegemaakt. De MEP vraagt zich af waar die enorme hoeveelheid geld vandaan komt", aldus Croes.

Hij acht het niet onmogelijk dat de huidige regering met dezelfde partijen door kan gaan. Dat de AVP op het moment de grootste partij is, noemde hij daarbij niet ter zake doende. Croes: "In 1985 behaalde mijn broer Betico met de MEP 3.000 stemmen meer dan de AVP. Toch werd Betico niet benoemd als informateur. Diezelfde situatie kan zich nu ook voordoen met de AVP. De stem van de gouverneur is daarbij belangrijk. Hij zal gaan bepalen wie de regering gaat vormen".

Om kwart voor drie gingen in het voetbalstadion te Santa Cruz de lichten uit en keerden de terneergeslagen en veelal bedwelmde MEP-aanhangers naar huis. Bij het AVP-kantoor te Oranjestad heerste op dat moment nog een uitbundige feeststemming en werden, in plaats van blikken bier, zakjes chips uitgedeeld.

COMMENTAAR

Samen sterk

OFSCHOON HET mogelijk is voor de huidige coalitie van MEP, ADN en PPA om aan te blijven als regering, blijkt uit de verkiezingsuitslag dat dit niet de wens van het volk is. Er is duidelijk voor verandering gestemd en die zal er dan ook in het belang van Aruba moeten komen, mede omdat regeren op basis van 11-10 een moeilijke zaak kan worden, zeker met twee kleine partijen.

Het gevoelige verlies van de MEP in alle districten van in totaal 1652 stemmen en de winst voor de AVP in alle districten van in totaal 2941 stemmen, waardoor de MEP na 20 jaar als de grootste partij door de AVP is onttroond, met de 3055 stemmen voor de jonge politieke partij OLA, spreken duidelijke taal.

De kiezers hebben de vier kleine partijen rigoureus afgewezen. Dit hield ook in dat de PPA en de ADN (voorzitter Kelly voorspelde drie zetels) met moeite hun zetel hebben kunnen behouden en daarmee in feite een mogelijke wankele voortzetting van de huidige coalitie mogelijk maken.

In dit verband kan men zich afvragen of een regering op basis van MEP/AVP niet mogelijk is. Dit zal veel bedenkelijk hoofdschudden teweeg brengen, hoewel de overleden MEP-leider Betico Croes dit standpunt nooit tot de onmogelijkheden heeft gerekend. Daarbij kan mogelijk Nederland als voorbeeld dienen waar de twee grootste tegenstanders, de CDA en Partij van de Arbeid, ook een regering vormen. Hierdoor heeft Nederland de afgelopen jaren een stabiele en krachtige regering. In het landsbelang werden toen bepaalde scherpe tegenstellingen aan de kant gezet.

Ook Israël kent het systeem dat tegenstanders elkaar vonden en zelfs het premierschap deelden. De Verenigde Staten zijn een voorbeeld dat na de verkiezingen er zoveel mogelijk door de twee grote rivalen wordt samengewerkt, zij het niet in één regering. Dit is mogelijk in landen waar men politiek volwassen is. In eerste instantie zal dit voorstel na de verhitte verkiezingsstrijd op Aruba, direct worden afgewezen. Het is wel het overwegen waard.

Aruba's eerste burger kan eventueel de aanzet geven. Immers na van gedachten te hebben gewisseld met de partijen die in de nieuwe Staten vertegenwoordigd zijn, moet door hem een informateur worden aangewezen. Nu MEP en AVP ieder negen zetels hebben zou hij twee informateurs kunnen aanwijzen, die in alle rust de mogelijkheden nagaan om een zo sterk en zo democratisch mogelijke regering te vormen.

E - L - E - C - T - I - O - N - S 1 - 9 - 9 - 3

ANALYSIS BY PARTY - PERFORMANCE PER DISTRICT

	MEP 1993	MEP 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	PPN 1993	PPN 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	PDA 1993	PDA 1989	+/(-) Votes	+/(-) %
NOORD	2,499	2,807	(308)	(11.0)	143	225	(82)	(36.4)	111	127	(16)	(12.6)
PLAYA	2,997	3,432	(435)	(12.7)	351	612	(261)	(42.6)	109	225	(116)	(51.6)
PARADERA	1,828	1,901	(73)	(3.8)	101	129	(28)	(21.7)	32	81	(49)	(60.5)
SANTA CRUZ	3,458	3,856	(398)	(10.3)	251	361	(110)	(30.5)	60	109	(49)	(45.0)
SAVANETA	1,926	2,095	(169)	(8.1)	74	97	(23)	(23.7)	26	35	(9)	(25.7)
SAN NICOLAS	2,195	2,464	(269)	(10.9)	156	450	(294)	(65.3)	65	116	(51)	(44.0)
Total	14,903	16,555	(1,652)	(10.0)	1,076	1,874	(798)	(42.6)	403	693	(290)	(41.8)
SEATS	9	10	(1)			1	(1)				-	

	AVP 1993	AVP 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	ADN 1993	ADN 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	PPA 1993	PPA 1989	+/(-) Votes	+/(-) %
NOORD	2,258	1,682	576	34.2	1,165	1,099	66	6.0	180	174	6	3.4
PLAYA	5,708	4,862	846	17.4	403	433	(30)	(6.9)	358	400	(42)	(10.5)
PARADERA	1,192	857	335	39.1	186	223	(37)	(16.6)	95	64	31	48.4
SANTA CRUZ	1,292	745	547	73.4	191	181	10	5.5	138	110	28	25.5
SAVANETA	1,358	1,119	239	21.4	118	89	29	32.6	190	125	65	52.0
SAN NICOLAS	3,811	3,413	398	11.7	249	273	(24)	(8.8)	1,140	899	241	26.8
Total	15,619	12,678	2,941	23.2	2,312	2,298	14	0.6	2,101	1,772	329	18.6
SEATS	9	8	1		1	1	-		1	1	-	

	CORONA 1993	CORONA 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	OLA 1993	OLA 1989	+/(-) Votes	+/(-) %	AD 86 1993	AD 86 1989	+/(-) Votes	+/(-) %
NOORD	58		58	N.S	476		476	N.S.		20		
PLAYA	129		129	N.S.	981		981	N.S.		39		
PARADERA	26		26	N.S	234		234	N.S.		9		
SANTA CRUZ	35		35	N.S	549		549	N.S.		27		
SAVANETA	30		30	N.S	291		291	N.S.		37		
SAN NICOLAS	119		119	N.S.	524		524	N.S.		40		
Total	397		397	N.S.	3,055		3,055	N.S.		172		
SEATS			-		1		1					

EILANDGEBIED CURACAO

HET BESTUURSCOLLEGE VAN HET EILANDGEBIED CURACAO

BESCHIKKING van woensdag de 6de januari 1993 No. J8.93.42

GELEZEN: Rekening houdend met de resultaten van het correctiefactor systeem en de primaire doelstelling van dit systeem: het garanderen van stabiele prijzen over langere periode is besloten om de prijzen van aardolieprodukten vast te stellen;

overwegende: dat het wenselijk is de hoogst toelaatbare groothandels - en kleinhandelsprijzen voor gasoline 95 unleaded, gasoline 92 regular, kerosine, gasolie, LPG 100 lbs en LPG 20 lbs in het eilandgebied Curacao te wijzigen;

gelet op: artikel 2 van de Prijzenverordening 1961, (P.B. 1961 no. 117) zoals gewijzigd

BESLUIT

Artikel 1

De Prijzenbeschikking aardolieprodukten Bonaire en Curacao mei 1982 (P.B. 1982 no. [illegible]) zoals gewijzigd wordt nader gewijzigd als volgt:

eilandgebied Curacao:

in artikel 3 wordt als hoogst toelaatbare groothandelsprijs voor gasoline met een gehalte van 92 octaan gelezen: "33,1 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare groothandelsprijs voor gasoline met een gehalte van 95 octaan gelezen: "36,5 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare groothandelsprijs voor kerosine gelezen: "18,8 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare groothandelsprijs voor gasolie gelezen: "24,6 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare groothandelsprijs voor LPG 100 lbs gelezen: "fls. 14,40 per cylinder";
als hoogsttoelaatbare groothandelsprijs voor LPG 20 lbs gelezen: "fls. 3,70 per cylinder";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor gasoline met een gehalte van 92 octaan gelezen: "37,5 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor gasoline met een gehalte van 95 octaan gelezen: "[illegible] cent per liter";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor kerosine gelezen: "23,5 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor gasolie gelezen: "31,5 cent per liter";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor LPG 100 lbs gelezen: "fls. 37,25 per cylinder";
als hoogsttoelaatbare kleinhandelsprijs voor LPG 20 lbs gelezen: "fls. 7,00 per cylinder".

Artikel 2

1. Deze beschikking treedt in werking met ingang van 7 januari 1993.
2. Het Bestuurscollege gelast de bekendmaking van deze beschikking in de oorspronkelijke vorm of in een aan de behoefte aangepaste vorm, in een of meer dagbladen welke in het eilandgebied Curacao verspreid zal worden.

Aldus vastgesteld op 6 januari 1993

Het Bestuurscollege van het eilandgebied Curacao,
namens deze,

Drs. T.K. Hernandez R.A.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio pa Asuntu Ekonómiko
Liña Kayente

Hefe di Servisio pa Asuntu Ekonómiko di Gobiernu di Kòrsou ta partisipá ku e number di hotline riba kual konsumidónan por yama pa informá na kua establesimentu preis na nan opinion a subi komparé ku esunnan prómé kui sidjamentu di preis ta number 62.62.62. te ku otro aviso.

E Hefe menshoná,
Dept. R.P. Drs. T.K. Hernandez, RA.

EILANDGEBIED CURAÇAO

Ontvanger van Curaçao

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao maakt hierbij bekend dat vanaf 11 januari 1993 geen Gi[illegible] biljetten en persoonlijke cheques aangenomen worden bij het betalen van motorrijtuigbelasting.

De Ontvanger voornoemd
Afd. P.R. G.H.U. Leon[illegible]

Dulce Sophia wordt sportvrouw

Dudley Josepa wordt tot sportman van het jaar uitgekozen door CSF

WILLEMSTAD — Dudley Josepa is de lokale 'Sportman van het Jaar 1992'. Deze karate-beoefenaar moest voor het winnen van de grote prijs ofwel Beto Adriana Beker het opnemen tegen softbalster Dulce Sophia, atlete Valery Martina en zwemmer Sheldon de Lanoi. De bekendmaking van de 'Sportman, -vrouw en -bestuurder van het Jaar' vond gisteravond plaats. Dit geschiedde in een feestelijk, doch slecht samengesteld programma in de Adriana Reception Room te Jandoret.

= door Dennis Pikero =

■ *Karate-beoefenaar, veelvoudig en voormalig Nederlands kampioen, oud-wereldkampioen, voormalig winnaar van de World Cup en bronzen medaille-winnaar van het onlangs gehouden WK-Karate, Dudley Josepa ontvangt uit handen van oud-sporter Beto Adriana de grote Beto Adriana Beker als lokale 'Sportman van het Jaar 1992'. Zijn prestaties vorig jaar: in juli zowel individueel als teamkampioen van het Internationale Toernooi van Venezuela; in augustus zowel individueel als teamkampioen in het lokale Internationale Karate Toernooi gehouden op Curaçao, dat deelname telde van acht landen en bronzen medaille-winnaar in november tijdens het WK-Karate in de Spaanse stad Granada. Dit allemaal in de categorie semi-zwaargewicht, de catgorie waarin Josepa heer en meester is.* (foto: Ken Wong)

De huldigingsavond begon bijna een uur te laat, omdat de elektriciteit gisteravond ook uitviel in Jandoret. De Curaçaose Sport Federatie (CSF) tekende voor de organisatie van deze avond, die echter onnodig werd gerekt en eveneens werd onderbroken door wat op een show moest lijken van een lokale dansgroep en een lezing van sportarts Best.

De Adriana Reception Room bleek ongunstig gelegen voor de vele genodigden. Bovendien vormde de feestelijke ambiance nog geen reden het programma te verkrachten met een nietszeggende dansshow. Het was dan ook geen wonder dat de lezing van sportarts Best, waarop Amigoe-Sport overigens maandag zal terugkomen, door weinigen in de zeer rumoerige zaal kon worden gevolgd.

Pluspunt was de keuze voor Frank Rosina en Stella Pieters die als ceremoniemeesters de avond leuk en professioneel vol spraken met de prestaties en presentatie van de diverse sporters en bestuurders die het afgelopen jaar een uitstekend sportief jaar hadden. Het is jammer dat veel sportbonden geen kandidaten hadden ingestuurd voor eventuele nominaties, maar de CSF kan ook niet worden vrijgesproken.

Het systeem voor het selecteren en voor het kiezen van de 'Sportman, -vrouw en -bestuurder van het Jaar' is niet alleen aan grondige analyse maar ook aan verandering toe. De CSF moet eventueel ook de prestaties van de lokale sporters en bestuurders zelf gaan volgen, de sportbonden hardnekkiger op hun verplichtingen ten aanzien van het aandragen van kandidaten gaan wijzen en misschien ook de archieven van de diverse lokale kranten gaan napluizen.

De taak en hieropvolgend de schuld van het niet aandragen van kandidaten voor nominaties, moet niet alleen in de schoenen van de sportbonden c.q. clubs worden geschoven. Amigoe-Sport heeft tussen haakjes geen kandidaten voor de verkiezing van de sporters en bestuurders van het jaar opgestuurd, omdat de krant pas begonnen is de lokale sportverslaggeving op poten te zetten.

■ *De 'Technisch Bestuurder van het Jaar' werd Norman 'Nooi' Girigorie. De oefenmeester van drievoudig voetbalkampioen Sithoc, had dit jaar een uitstekend seizoen achter de rug. Hij leidde zijn selectie naar drie titels: Curaçaos en Antilliaans kampioen en bovendien winnaar van het voor de eerste keer in Aruba gehouden ABC-toernooi. Op de foto het moment waarop Girigorie uit handen van de KLM-vertegenwoordiger op Curaçao twee retourtickets Curaçao-Puerto Rico krijgt aangeboden.* (foto: Ken Wong)

■ *Dulce Sophia werd tot 'Sportvrouw van het Jaar' gekozen. Samen met volleybalster Mariela Salome vormden zij de twee genomineerden in de dames-categorie. De softbalwerpster van de Blue Angels versloeg de veelvoudig softbalkampioen Pichingolo. De vier overwinningen van het team van de Blue Angels kwamen allemaal op naam van Sophia. Op de foto het moment waarop zij haar prijzen in ontvangst neemt van de voorzitter van het organiserend comité, Stanley Coffie, terwijl Salome toekijkt.* (foto: Ken Wong)

Murphy nuanceert verlies

Nederlandse volleybalsters lopen classificatie mis ondanks winst

BREMEN - De Nederlandse dames-volleybalselectie is er niet in geslaagd zich te plaatsen voor de Volleybal Grand Prix van Azië. Dit, alhoewel de volleybalsters een welverdiende overwinning behaalden in hun wedstrijd tegen het Duitse volleybalzestal. Het is voor het eerst sinds zijn rentree als bondscoach in 1990 dat Peter Murphy dan ook een sportieve doelstelling miste. Zijn ploeg won vrijdag in Bremen met 3-2 van Duitsland, dat zich toch kwalificeerde voor het eerste dames Grand Prix-toernooi. Beide selecties wonnen twee duels, maar het Duitse team had een betere setverhouding, namelijk 8-4 tegen 8-5.

"De meisjes", zoals de Duitsers de Nederlandse volleybalsters plegen te noemen, konden gedurende drie dagen hun reputatie van tweede land in Europa slechts in sommige balwisselingen waarmaken. Een dramatische opening, verlies tegen Italië, zette de toon. Toen ontbrak zelfs de vechtlust. Die was, tegen Duitsland terug, maar de vorm bleef zoek. Verklaringen hiervoor: oververmoeidheid bij speelsters die al jarenlang van competitie in nationale ploeg rollen en de korte voorbereiding.

WAARSCHUWING

De Nederlandse bondscoach heeft vooraf al gewaarschuwd voor de eliminatie van zijn team. Na het verlies van het zestal tegen Italië bracht hij het zelf zo ver om de ploeg verbaal te degraderen. Hij kwalificeerde het spel van zijn volleybalsters als van 'speeltuinniveau'. Op donderdag zei Murphy echter dat hij een eventuele uitschakeling toch geen ramp zou vinden. Immers heeft hij samen met deze ploeg Barcelona meegemaakt en dat was toch veel belangrijker geweest. "We zijn de weg niet kwijt, maar alleen een hobbel tegengekomen". De bond zal wel een alternatief voorbereidingsprogramma op het EK in Tsjechoslowakije dienen samen te stellen.

Peter Murphy bezorgde Nederland in 1985 het eerste volleybalsucces door het team naar de derde en de bronzen medaille op het EK te leiden. Vijf jaar later verliet hij de stoel van technisch directeur nadat de dames Pang hadden afgeschreven. Vervolgens ging het *crescendo*. Eerste op het B-WK, negende als tweede Europese land op het WK in China, tweede tijdens het EK in Italië en zesde in Barcelona. In Bremen werd Nederland echter door Duitsland gepasseerd.

TAKTIEK

De tactiek van Duitsland was duidelijk. Vrijwel alleen serveren op Marjolein de Jong, speelster van Feuerbach. De Jong mist vorm en zelfvertrouwen. Bij Feuerbach staan vijf volleybalsters in de *passing*, in het Oranje-team slechts drie. De omschakeling kostte haar veel moeite. Binnen een paar minuten stond Nederland met 4-11 achter. Murphy had zijn *time-outs* verbruikt en Hament ingebracht voor De Jong. Niet alleen de *passing* was zwak, hetzelfde gold voor de voortzetting.

Heleen Crielaard, die haar laatste interland speelde, legde bijna geen bal lekker neer. Vooral Weersing diende zich in de vreemdste bochten te wringen om aanvallend te renderen. Crielaard, die zich vooral door haar *flair* ontpopte tot gezicht van de ploeg, moet het duel maar gauw vergeten. Murphy zette Koenen slechts in als het falen wel erg opzichtig was.

Het was knap dat Nederland de openingsset alsnog won. De ploeg kreeg nog maar een punt tegen: 15-12. Brinkman had een sterke periode, vooral serverend, Weersing kwam aanvallend door, Boersma en Hament leverden degelijk werk en Duitsland had weer even last van een muur in het midden.

De tweede set had aanvankelijk hetzelfde beeld, maar Duitsland behield deze keer zijn voorsprong. Het werd 1-1. Nederland mocht geen set meer verliezen, maar het ging meteen fout. Vliegensvlug nam de thuisploeg een voorsprong van 8-1. Weersing was al gewisseld door Wiegers en kwam pas op 10-2 terug. In de laatste sets, met speeltijd voor Wiegers en Leenstra, ging het alleen om de zege. De kwalificatie was vergeven.

KRAP

Voor Duitsland gold het krappe verlies van 3-2 als een overwinning in Bremen en het eerste Duits succes sinds jaren. De selectie van twaalf bestaat uit negen speelsters uit de voormalige DDR, een genaturaliseerde Belgische en slechts twee uit het vroegere West-Duitsland. De DDR behoorde jarenlang tot de sub-top van de wereld en de besten van Europa. Het land werd twee keer Continentaal kampioen, twee keer tweede. Twee jaar geleden, eveneens in Bremen, kwam voor het eerst een verenigd team in actie. Met de bondscoach van de Oostduitsers, Kohler. Eigenlijk was de man uit het westen aangesteld, Eichinger, maar die vond dat Kohler de positie verdiende.

Het duurde even voordat Duitsland alle beslommeringen had overwonnen. Nederland vulde het gat op, nam de positie als nummer twee van Europa over. Maar, zei Murphy, je kon die klasseringen niet met elkaar vergelijken. Want waar de DDR bijna het alleenrecht had op de tweede plek en af toe de hegemonie uit de Sovjetunie aantastte, nam Nederland slechts een voorsprongetje op Italië en Duitsland. Dankzij de inbreng van bondscoach Murphy en de vier pijlers van het succes: zelfvertrouwen, motivatie, respect en plezier.

Sinds begin 1991 kwam Oranje de verenigde ploeg twaalf keer tegen, met acht zeges als resultaat. De enige wedstrijd op een groot toernooi, tijdens het EK, ging naar Duitsland. De ploeg die tenminste drie weken op wereldreis gaat. In de periode van 28 mei tot 13 juni zijn voor Duitsland in Tokyo (Japan), Kuala Lumpur (Malaysia) en Taipei (Taiwan) drie toernooitjes met vier landen. Seoul (Korea), Sydney (Australië) en Bangkok (Thailand) zijn ook van de evenementen. De andere deelnemers: Cuba, Brazilië, Rusland, China, Japan, Zuid-Korea en de Verenigde Staten. De beste zes gaan verder naar de slotfase in Hongkong. Een miljoen dollar aan prijzengeld staat op het spel. Nederland struikelde op weg naar Azië al net over de grens: in Bremen.

Short rustig genietend

Timman een dag verwijderd van tweekamp zoekt nog een huis

SAN LORENZO DE EL ESCORIAL - Nigel Short, vrij van alle zorgen en hoofdbrekens, is waarschijnlijk goed uitgerust aan het begin van de tweekamp van de kandidatenfinale tegen de Nederlandse schaker Jan Timman. Terwijl de Brit namelijk met zijn vrouw, moeder en dochtertje op zijn gemak San Lorenzo de el Escorial verkent, is Ilse Timman nog altijd op zoek naar een behoorlijk onderkomen voor haar man en haarzelf. Dit is een dag voor de officiële opening nog altijd niet geregeld.

Het organiserend comité in het sfeerrijke historische plaatsje boven Madrid wil niet dat de Nederlandse grootmeester en zijn gezelschap zich terugtrekken in een geheimgehouden verblijfplaats. Tenminste niet ver weg in de bergen op zo'n twintig à dertig kilometer van het Real Coliseo Carlos III, waar wordt geschaakt.

"Wij kunnen niet garanderen, dat hij elke dag op tijd aanwezig is", aldus Santiago Donday. De voorzitter van het organiserend comité vreest gladheid, sneeuw en verkeers-opstoppingen op de smalle wegen. San Lorenzo koestert zich weliswaar in lente-achtige temperaturen, maar dat is - zo verzekeren de inwoners - heel ongewoon voor de tijd van het jaar.

Het onder dak brengen van de familie Timman is een affaire, die de organisatie al maanden hoofdbrekens kost. Aanvankelijk werden twee suites afgehuurd aan de beide uiteinden van Victoria Palace. Dit is het enige vier-sterrenhotel van het plaatsje en dit op slechts twee minuten loopafstand van de speelzaal. Short trok er onmiddellijk in. Zij het dat hij na een nacht zijn dochtertje naar Timmans ongebruikte appartement liet verhuizen, omdat zij hem uit de slaap hield.

Timman zelf vond zijn privacy er niet gewaarborgd.

Ook het aanbod van een landhuis in de omgeving - een idee van de burgemeester - werd afgeslagen, waarna buitenissige oorden als een retraitehuis en een internaat de revue passeerden. Dit laatste, Euroforum geheten, beviel Timman wel. Het establissement werd gedurende de weekeinden gesloten. Zo kon het gebeuren, dat Ilse Timman vrijdagmiddag nog een aantal plaatselijke kleine hotels inspecteerde, bijgestaan door de lijdzaam ogende secondant Jeroen Piket.

In het Engelse kamp vindt men dat Short de inleidende schermutselingen al heeft gewonnen. Hij kan zich geheel op het schaken concentreren, terwijl Timman zijn aandacht moet verdelen. "Wij hebben hier vijftien hotels. Staatshoofden hebben er gelogeerd. Maar het schijnt niet goed genoeg te zijn", zuchtte Donday. Het was niet eens de grootste van de zorgen, die de organisator plaagden. "Die komen pas als het theater wordt geïnspecteerd".

De entourage van het Real Coliseo Carlos III, waar wordt gespeeld, lijkt zo te zijn overgenomen van de *muppets-show*. Drie rijen balkonnen boven elkaar. Met in het midden een koninklijke loge. Het gebouw dateert van 1770 en is daarmee het oudste overdekte theater van Spanje. Vroeger verbond een arcade het gebouw met het immense El Escorial van Philips II, en diende het theater tot verpozing van het Hof.

"Alle grote historische theaterpersoonlijkheden hebben hier opgetreden", aldus de trotse directeur, "van Teresa Berganza tot aan de sopraan Victoria de los Angeles toe". Laatst was een vele vierkante meters groot panorama van Bethlehem het middelpunt van een licht- en geluidshow. Toen de kerststal vrijdag werd verwijderd, bleek de vloer van het podium bedenkelijk te hellen. Het zou extreme zelfbeheersing van de spelers vereisen om te voorkomen dat de schaakstukken in de orkestbak terecht kwamen. Of misschien zijzelf wel.

Door het bouwen van een plankier kreeg het podium weer een min of meer horinzontaal aanzien. Maar dat soort dubbele vloeren hebben de neiging krakende geluiden voort te brengen, realiseerde señor Donday zich."En dan weet ik nog niet eens of de heren genoegen zullen nemen met de tafel, de stoelen en de sanitaire voorzieningen".

Schuldig aan geweld

Voetbalbond FFK wil zeven spelers royeren

WILLEMSTAD — De lokale voetbalfederatie FFK voegt werkelijk de daad bij het woord. De organisatie heeft twee algemene vergaderingen gepland waar in de eerste wordt voorgesteld om maar liefst zeven spelers van het lokale voetbal te royeren. Deze voetballers hebben allemaal op de een of andere manier de lokale scheidsrechters tijdens voetbalwedstrijden aangevallen.

■ *Rutzen Lucas werd gekozen tot de 'Administratieve Sportbestuurder van het Jaar'. Als bestuurder van Kunstzwemvereniging Makwaku heeft Lucas zwemmend Curaçao tot in de VS het afgelopen jaar bekend gemaakt. De contacten die hij zowel in de regio als in de VS voor andere autoriteiten op het eiland bewerkstelligde, bleken zeer waardevol. Ook was hij degene die het mogelijk heeft gemaakt dat de hoog aangeprezen Amerikaanse kunstzwemcoach Mary Ruggieri vorig jaar op het eiland was voor een trainingskamp.* (foto: Ken Wong)

Aan het einde van het jaar verklaarde FFK-voorzitter Ronnie Fransisca desgevraagd aan Amigoe-Sport dat zijn bestuur van plan is voetballers die zich schuldig hebben gemaakt aan fysiek en verbaal geweld tegen scheidsrechter voor het leven te royeren. Dit besluit moet echter door de aangesloten FFK-voetbalclubs in de diverse afdelingen worden goedgekeurd voor bekrachtiging van de opgelegde straffen.

Het FFK-bestuur zal dan ook op woensdag 13 januari in de eerste algemene vergadering, die plaats vindt in de vergaderzaal van het SDK-sportcomplex, de namen van de voetballers voordragen aan de aanwezige leden ter bekrachtiging van het beoogde royement.

Het betreft voetballers die in de lokale competitie uitkomen voor ondermeer Centro Barber, Porta Blanku en Streanan Uni. Deze voetbalclubs spelen allemaal in de lagere afdelingen van het ... vergrijp werd door een aantal spelers van Centro Barber gepleegd. Op 13 november van het vorig jaar volgden die spelers een scheidsrechter tot in zijn kleedkamer en vermoedelijk onder het toeziend oog van enkele clubbestuurders, vielen ze de desbetreffende scheidsrechter fysiek aan.

Enkele weken later, tijdens de tweede wedstrijd tussen Sithoc van Curaçao en Juventus van Bonaire die geldig was voor het Antilliaans kampioenschap, viel een Sithoc-speler een scheidsrechter ook fysiek aan. Dit gebeurde op het veld. Over deze zaak moet echter de Antilliaanse voetbalfederatie NAVU beslissen, vanwege de jurisprundentie van deze Antilliaanse organisatie. Indien deze orgnisatie overgaat tot het straffen van de voetballer van Sithoc, dan is de kans groot dat de Curaçaose FFK die straf ook overneemt.

*****

Hockey, UTRECHT - Bondscoach Bert Wentink van de Nederlandse vrouwen hockeyploeg heeft twee wijzigingen aangebracht in de selectie, die vanaf 18 januari in Singapore een trainingsstage afwerkt. Simone van Haarlem en Ellen Kuipers (beiden van Kampong) bedankten om studieredenen. Als vervangsters zijn Frederiek Grijpma (Laren) en Liesbeth ... (HGC) ...

RESULTADO ELECCION 1989

No.	STEMLOKAAL / DISTRICTO	P.P.N.	AD86	P.P.A.	P.DA.	A.D.N.	M.E.P.	A.V.P.	
01	St. Anna School, Noord	33	4	30	19	207	467	320	
02	Centro di Bario Noord, Noord	26	2	15	33	177	488	266	
03	St. Aloysius School, Noord	54	3	24	15	229	428	347	
04	ex-Paso Sigur Huishoudschool, Noord	29	7	27	23	107	565	232	
05	Cayena Kleuterschool, Noord								
06	Colegio Ora Ubao, Tanki Leendert	46	2	27	19	152	429	378	
07	Aurora Kleuterschool, Tanki Leendert	37	2	51	18	184	443	140	
	NOORD / TANKI LEENDERT	225	20	174	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
08	Colegio Bonbini, Madiki	62	6	40	21	32	223	547	
09	Aruba Jrs. Clubgebouw, Oranjestad	66	6	27	17	38	237	434	
10	Franciscus College, Madiki	61	2	18	33	35	291	476	
11	St. Dominicus College, Oranjestad	53	6	40	27	64	267	401	
12	Imelda Kleuterschool, Oranjestad	51	4	22	21	37	478	382	
13	Reina Beatrix Kleuterschool, Oranjestad	22	3	26	19	30	220	330	
14	Reina Beatrix School, Oranjestad	33	0	37	15	14	201	286	
15	Colegio Arubano, Oranjestad	60	0	21	9	16	131	422	
16	Pius X School, Dakota	43	4	34	12	34	232	338	
17	Fatima College, Dakota	41	3	46	11	29	287	378	
18	Rode Kruis Post	44	1	36	17	27	180	367	
19	Douane Clubgebouw, Dakota	20	2	21	9	17	244	189	
20	S.V. Caribe Clubgebouw, Camacuri	55	2	32	18	62	431	388	
	MADIKI / ORANJESTAD / DAKOTA / CAMACURI	611	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
21	Martinus School, Paradera	34	1	20	22	76	484	241	
22	ex-Caiquetio Clubgebouw, Paradera	20	1	11	31	53	368	184	
23	Pasadia Bibito Pin, Piedra Plat	52	0	18	17	60	465	216	
24	School di Ayo, Ayo	24	7	17	11	[illegible]	[illegible]	217	
	PARADERA / PIEDRA PLAT / AYO	130	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
25	Colegio San Hose, Santa Cruz	27	7	5	10	10	470	74	
26	St. Antonius College, Santa Cruz	75	2	23	27	48	463	186	
27	Connie Francis Clubgebouw, Santa Cruz	37	12	22	20	23	594	128	
28	Inmaculada Huishoudschool, Santa Cruz	60	2	13	2	23	429	110	
29	Cacique Macuarima School, Macuarima	45	3	15	10	28	663	38	
30	Centro Macuarima, Macuarima	34	1	18	21	37	627	100	
31	Colegio Laura Wernet-Paskel, Kadushi Largo	64	0	13	19	20	777	90	
	SANTA CRUZ / MACUARIMA / KADUSHI LARGO	361	27	110	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
32	Kukwisa School, Pos Chiquito	11	1	21	7	24	347	244	
33	Kukwisa Kleuterschool, Pos Chiquito	26	5	24	6	14	367	188	
34	Heilig Hart School, Savaneta	9	11	30	4	14	442	156	
35	Prome Paso Kleuterschool, Savaneta	20	17	28	4	11	439	227	
36	Heilig Hart College, Savaneta	31	8	22	14	28	818	384	
	POS CHIQUITO / SAVANETA	[illegible]	37	135	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
37	Caiquetio School, Cura Cabai	[illegible]	4	36	1	12	273	217	
38	St. Michael School, Brasil	[illegible]	5	44	6	21	473	213	
39	Dr. M.L. King Technische School, San Nicolas	64	7	98	18	30	286	482	
40	Comm. Pieter Boer School, San Nicolas	37	1	85	6	31	286	387	
41	Y.M.C.A. Clubgebouw, San Nicolas	10	1	41	9	7	180	[illegible]	
42	Filomena College, San Nicolas	30	1	91	9	53	274	270	
43	Comm. Gen. Abraham de Veer School, San Nicolas	44	5	60	7	11	[illegible]	246	
44	Colegio Arubano, San Nicolas	45	5	116	9	14	180	284	
45	Universidat Di Aruba, San Nicolas								
46	Graf Von Zinzendorf School, San Nicolas	63	2	101	19	35	144	[illegible]	
	CURA CABAI / BRASIL / SAN NICOLAS	450	40	[illegible]	[illegible]	271	[illegible]	[illegible]	
	TOTAL VOTOMAN VALIDO	1,374	172	1,766	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	46,846
	ASIENTO	1	—	1	—	1	10	8	

* Stemlokaal nobo, cu ta reemplasá cuatro stemlokaalnan di San Nicolas / Brasil

RESULTADO ELECCION 1993

No.	M.E.P.	A.V.P.	CORONA	P.P.N.	A.D.N.	O.L.A.	P.D.A.	P.P.A.	TOTAL
01	343	293	6	14	132	85	23	16	912
02	375	317	8	22	157	56	19	23	977
03	299	362	21	54	182	70	26	19	1033
04	455	315	4	17	152	69	12	31	1055
05	277	295	7	13	159	67	17	15	850
06	327	375	4	26	183	83	3	18	1019
07	423	381	8	27	200	46	11	58	1154
08	225	653	17	32	38	78	9	27	1079
09	196	497	7	36	24	68	8	22	858
10	267	599	13	26	46	75	15	41	1082
11	277	515	19	32	37	77	9	32	998
12	406	431	10	34	57	72	10	28	1048
13	194	353	5	13	17	70	9	26	687
14	129	336	3	16	15	52	9	22	582
15	120	452	13	15	17	75	2	8	702
16	189	388	10	32	21	81	9	27	757
17	264	428	9	32	34	103	6	43	919
18	172	382	6	33	25	64	13	41	736
19	191	268	8	9	14	73	2	14	579
20	367	406	9	41	58	101	8	27	1017
21	451	325	11	32	70	75	12	20	996
22	313	233	8	19	49	34	5	25	686
23	462	339	1	31	20	67	3	37	960
24	602	295	6	19	47	58	12	13	1052
25	419	131	3	28	20	36	9	32	678
26	390	278	10	41	35	113	9	24	900
27	493	203	7	16	32	64	11	27	853
28	412	151	0	55	20	57	4	11	710
29	490	188	3	34	24	82	6	18	845
30	606	168	6	33	37	66	7	15	938
31	648	173	6	44	23	131	14	11	1050
32	299	288	5	17	40	70	3	28	750
33	289	256	6	11	25	62	11	40	700
34	398	199	1	6	12	45	5	38	704
35	373	278	9	18	16	45	2	40	781
36	567	337	9	22	25	69	5	44	1078
37	234	242	7	7	21	44	1	32	589
38	374	283	6	9	15	75	5	62	829
39	256	468	15	39	33	97	8	159	1075
40	220	413	13	19	35	50	4	93	847
41	231	436	14	14	14	49	14	131	902
42	244	286	1	8	41	65	6	82	733
43	89	440	13	16	48	[illegible]	6	145	745
44	162	305	14	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4	182	723
45	193	467	19	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4	145	908
46	192	471	13	[illegible]	[illegible]	[illegible]	13	113	988
	14903	15619	397	[illegible]	[illegible]	[illegible]	403	2101	39866

Wave Media Resources

AGENDA BONAIRE

OLITIE: 8000
RANDWEER: 8222
AXICENTRALE: 8845
OSPITAAL: 8900

****

ANDFILL TE LAGOEN
pen van maandag t/m vrijdag van 07.00-
.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur;
ndag gesloten

****

PENBARE BIBLIOTHEEK
peningstijden voor het publiek:
aandag en donderdag van 14.00-18.00
ur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/
4.00-20.00 uur, zaterdag van 10.00-12.00
ur.
peningstijden voor lezers:
oensdag van 14.00-19.00 uur

****

OSTSLUITING
aandag t/m vrijdag aangetekende
ukken om 15.30 uur; gewone stukken om
6.30 uur

****

ERVICE CLUBS
ions: informatie H. van Bommel, tel.:
896
otary: woensdag 12.00 uur - Restaurant
eefeater

****

ALERIA DI ARTE BONAIRE
Kaya Grandi 70)
peningstijden: maandag t/m vrijdag van
8.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van
8.00-12.00 uur.

****

OLITIECLUB
Weg naar Willemstoren)
pen op vrijdag van 20.00-24.00 uur;
aterdag van 12.00-24.00 uur.

****

LACHTHUIS LVV
el.: 4393)
pen van maandag t/m vrijdag van 06.00-
4.30 uur. In verband met planning van te
oren aantal slachtdieren bij keurmeester
elden

****

IERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
preekuren maandag, woensdag en
rijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoed-
evallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26 Tel.: 8080)
peningstijden maandag t/m zaterdag van
08.00-12.00/15.00-17.00 uur

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.:
8204 (na 18.00 uur tel.: 8342)

****

ZATERDAG
DIVERSEN
BAN TOPA
20.00 uur op het Wilhelminaplein.

****

Weduwe Hoxha ontkent schuld tijdens proces

TIRANA - De 72-jarige weduwe van de communistische ex-president Enver Hoxha van Albanië heeft niet schuldig gepleit in haar proces, dat vrijdag in de Albanese hoofdstad is begonnen.

Mevrouw Hoxha staat terecht op beschuldiging van corruptie, illegale verrijking en machtsmisbruik. Haar echtgenoot leidde Albanië van 1947 tot zijn dood in 1985 met ijzeren hand. De rechtszaak tegen de weduwe is het eerste belangrijke proces tegen een communistische leider sinds de definitieve val van het communisme in Albanië na de verkiezingen van vorig jaar maart.

Automatisering afdeling Bevolking

KRALENDIJK — Afgelopen week hebben de leden van het Bestuurscollege een kijkje genomen op de afdeling Bevolking. Aanleiding was de volledige automatisering van de dienst die in februari voltooid moet zijn.

De afdeling Bevolking werkt met een speciaal voor deze dienst ontwikkeld computerprogramma, een systeem waarvoor ook de andere eilanden veel belangstelling tonen. Binnen enkele maanden zullen alle te gebruiken formulieren worden gestandaardiseerd. Vanaf dat moment kan het geïntroduceerde systeem optimaal gebruikt worden.

Hoofd van de afdeling Walter Coffie beaamde, dat dit plan tot automatisering al enige jaren bestond. Gebrek aan geld was er de oorzaak van, dat het nooit is uitgevoerd. De verwerking van de laatste volkstelling evenwel benadrukte toch weer de noodzaak van automatisering van de gegevens.

Belgrado klaagt: verkrachtingsbericht eenzijdig

BELGRADO - De federale Joegoslavische regering heeft vrijdag een rapport van de EG, waarin gesteld werd dat Servische troepen zeker twintigduizend Moslim-vrouwen en meisjes in Bosnië-Hercegovina hebben verkracht, "eenzijdig" genoemd.

In een verklaring, verspreid door het op Servië georiënteerde persbureau Tanjug, zegt de regering, gevormd door Servië en Montenegro, dat de berichten over massale verkrachtingen door Servische troepen niet gecontroleerd zijn. Bovendien zegt de federale regering over bewijzen te beschikken dat ook Servische vrouwen in Bosnië-Hercegovina het slachtoffer zijn geworden van massale verkrachtingen.

***

Het ZWITSERSE chemieconcern Ciba-Geigy wil bij zijn vestigingen in de VS in de komende zes maanden 5500 banen schrappen, acht a tien procent van het totale aantal. Er zijn al meer ondernemingen in de branche die hun personeelssterkte hebben verkleind omdat de komende VS-regering weleens prijsmaatregelen zou kunnen afkondigen.

■ Het Bestuurscollege bestaande uit gezaghebber mr Frits Goedgedrag, gedeputeerden Arthur Domacassé en Noris Gomes nemen een kijkje bij het verwerken van de gegevens op de afdeling Bevolking. Links de ambtenaar belast met de leiding van de afdeling Bevolking, Walter Coffie, en achter de knoppen Dulce Goeloe.

Vijfde arts altijd al politiek issue geweest

KRALENDIJK — Het advies van de Nederlandse deskundige prof. Vorst over het aantrekken van een vijfde arts staat in lijnrechte tegenstelling tot de mening van andere, overigens niet-medische, deskundigen. De samenstellers van het *Physical Development Plan* Bonaire en het adviesbureau Berenschot achten vijf artsen op een bevolking van elfduizend zielen een niet noodzakelijke overdaad.

Ondanks deskundige adviezen spelen Bestuurscollege en politici een doorslaggende rol in het uit te voeren beleid. Dat bleek wel toen tegen alle adviezen in de toenmalige UPB-gedeputeerde Julio Angela in 1982 besloot een dokterskliniek te openen in de wijk Nort di Saliña en toen de Nederlandse arts Van der Kouwen werd aangetrokken als vijfde arts op een bevolking van 9.935 zielen.

Nadat in 1983 de verkiezingen waren gewonnen door de Partido Democratico Boneriano (PDB) kwam de vijfde arts weer in het nieuws, aangezien de PDB als oppositiepartij het aantrekken van de arts Van der Kouwen steeds veroordeeld had als zijnde het invullen van een verkiezingsbelofte. De PDB baseerde zich daarbij op het rapport van het adviesbureau Berenschot, dat slechts plaats zag voor vier huisartsen.

Jopie Abraham — in die jaren adviseur van het Bestuurscollege en hoofd van het Stafbureau — ontkende dat het niet verlengen van het contract met de huisarts van Nort di Saliña een bezuinigingskwestie was. Hij verklaarde dat de PDB nooit de noodzaak van de vijfde arts had ingezien en dat het aantrekken van de huisarts een politieke belofte was geweest van UPB-gedeputeerde Julio Angela. In 1985 liep het contract van Van der Kouwen af en aangezien ook hijzelf geen verlenging wenste, besloot de PDB de dokterskliniek op Nort di Saliña te sluiten.

Het toenmalige raadslid in de oppositie Ramoncito Booi diende in de raadsvergadering van 4 oktober 1985 een motie in (ondersteund door UPB-fractievoorzitter Papa Statia, die nu minister van Volksgezondheid is) en de het jaar daarvoor uit de UPB geroyeerde Humphry Wout, die nu secretaris is van gedeputeerde Ramoncito Booi, om toch weer een vijfde arts aan te trekken. Er volgde een hoofdelijke stemming en de motie werd afgewezen met vier stemmen voor en vijf PDB-stemmen tegen.

Het door de commissie-Pourier erg gewaardeerde en ondanks de ouderdom van vijftien jaar nog als actueel gekenmerkte rapport van het Plan D.2 *physical development* plan Bonaire staat negatief tegenover het aantrekken van een vijfde arts. In het rapport wordt (in 1975!) verwezen naar de bevolkingsgroei in 1993 die toen werd geschat op elfduizend zielen. Een ratio aanhoudend van 3500 patiënten op één arts, adviseren de samenstellers van het rapport om in 1995 een vierde arts aan te trekken.

Indien de adviezen van prof. Vorst worden opgevolgd, zal met het aantrekken van een vijfde arts voor elke 2200 zielen één huisarts beschikbaar zijn. Een ratio die voor zover bekend nergens in de wereld gehaald wordt.

Commissie-Pourier vindt regeling 'pensionado' fiscaal voordelig

KRALENDIJK — Hoewel de zogenaamde *pensionado*-regeling voor de gehele Antillen geldt, lijkt het de commissie Pourier beter daarvan maatwerk te maken voor elk eiland afzonderlijk. De verplichtende voorwaarden die door de regering zijn gesteld kunnen echter niet van toepassing zijn op het Flamingo-eiland. Fiscaal vindt de commissie de regeling wel aantrekkelijk. De voorwaarden van toelating moeten naar hun mening wel op de helling.

Voor Bonaire ziet de commissie mogelijkheden voor een uitbreiding van de *pensionado*-regeling. In aanmerking komen degenen die binnen de Nederlandse Antillen wonen en binnenlands belastingplichtig zijn, mensen die in het buitenland woonachtig zijn geweest voor een aaneengesloten periode van tenminste vijf jaar en degenen die een buitenlands pensioen genieten of andere inkomsten of opbrengsten uit een onderneming of arbeid genieten.

Dat zijn de drie eisen die de commissie-Pourier voorstelt. Is daaraan voldaan, dan geldt nog een tweetal voorwaarden: de *pensionado* zal gedurende tenminste dertig uur iemand in dienst nemen die op de Antillen mag werken, terwijl men beschikt over een woning met een waarde van tenminste 240.00 gulden.

De commissie vindt dat zij die voor de regeling in aanmerking komen, een inkomstenbelastingtarief van vijf procent over hun zuiver inkomen moeten betalen. Als alternatief stelt de commissie echter voor dat de *pensionado* zijn zuiver inkomen op 150.000 gulden laat fixeren, mits die uit buitenlandse bronnen afkomstig is. Het zuivere inkomen van 150.000 gulden wordt dan tegen het normale tarief belast, evenals het lokale inkomen. In het alternatief blijkt dan de opbrengst van het buitenlands pensioen naar een tarief van vijf procent belast.

MAATWERK

De commissie-Pourier blijkt niet gelukkig met een *pensionado*-regeling die voor alle eilanden hetzelfde is. De regeling zal per eiland moeten gelden hoewel de reeds verleende faciliteiten binnen passende grenzen moeten blijven bestaan. De commissie wil in ieder geval afwijken van de verplichting een Antilliaan in dienst te nemen. Gezien de afwezigheid van werkloosheid moet de Antilliaan vervangen worden door een Bonaireaan. De toelating van buitenlandse hulpkrachten schept zelfs additionele problemen en kan niet eens in overweging genomen worden.

Uit fiscaal oogpunt acht de commissie-Pourier de *pensionado*-regeling echter voordelig voor Bonaire. Toch adviseert de commissie — gezien de aantrekkelijkheden die Bonaire biedt — dat de vijf procent verhoogd wordt naar vijftien procent en dat bij de verplichting van een eigen woonhuis het minimum bedrag tenminste vijfhonderdduizend gulden zou moeten bedragen. Dat voorkomt concurrentie met andere huiszoekenden in de middenklasse, aldus de commissie.

Vijfde arts nodig op Bonaire

KRALENDIJK — Volgens de Nederlandse hoogleraar prof. Vorst moet het Bestuurscollege opnieuw een vijfde huisarts benoemen. Tot 1985 waren artsen werkzaam in Kralendijk en de wijken Rincon, Tera Cora, Antriol en Nort di Saliña. Het toenmalige PDB-Bestuurscollege vond de vijfde en laatstbenoemde arts op Nort di Saliña overbodig.

Het afgelopen jaar echter bleek de Nederlandse deskundige op het gebied van volksgezondheid, prof. dr. Vorst, een andere mening toegedaan. Op verzoek van het UPB-Bestuurscollege lichtte hij de dienst Gezondheidszorg door. In zijn rapport met vele conclusies en aanbevelingen, wees Vorst op de noodzaak van het opnieuw aantrekken van een huisarts voor Nort di Saliña. Een van de redenen die Vorst aanvoert, is de groei van de bevolking de laatste jaren.

Het advies van Vorst druist overigens in tegen de beroepskrachtenplanning van het departement van Volksgezondheid voor de jaren 1992-2000, die aan de hand van het aantal van Bonaire afkomstige artsen in opleiding (zes) aantoont, dat er binnenkort 5 (en in het gunstigste geval 4) huisartsen teveel zullen zijn.

Volgens gedeputeerde Noris Gomes van Volksgezondheid zal het BC de aanbevelingen van Vorst bespreken. De gedeputeerde beaamde dat indien de financiële mogelijkheid aanwezig is tot het aantrekken van een arts voor Nort di Saliña, hieraan gevolg gegeven zou worden.

Momenteel zijn er vier artsen werkzaam op Bonaire. Het zijn de drie Nederlandse artsen dokter Welvaart te Kralendijk, dokter Van der Vaart te Tera Cora, dokter Van der Heide te Rincon en de Colombiaanse dokter Cervantes te Antriol.

MCB en OBNA stimuleren opzetten kleine bedrijven

KRALENDIJK — Een zware delegatie van de Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen (OBNA) en directeur Evert Piar van de Maduro & Curiel's Bank (MCB) Bonaire, hebben vrijdagmiddag tijdens een lunch-meeting met de lokale pers hun 'Promoshon Empresa Chikí Bonaire'-fonds gelanceerd. Dit is een fonds waar eigenaars van kleine bedrijven een procentueel aantrekkelijke lening kunnen afsluiten.

Overigens zijn het niet de gunstig afwijkende condities van het MCB/OBNA-fonds die de grootste rol spelen in vergelijking met de voorwaarden die de commerciële banken stellen, maar gaat het vooral om de persoonlijke begeleiding die wordt gegeven om met het eigen bedrijf te slagen.

De 'Promoshon Empresa Chikí' is een gevolg van de cursus 'Empresa Chikí' die het afgelopen jaar met succes werd georganiseerd ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de MCB-Bonaire. Tijdens deze cursus werd geopperd een fonds te creëren dat kleine bedrijven in staat stelt op een redelijke manier geld te lenen. Leningen die tegen een speciaal voor dit doel gesteld percentage aan te gaan zijn bij de 'Promoshon Empresa Chikí' Bonaire. De leningen worden verstrekt door de MCB en de OBNA.

De voorwaarden verschillen weinig van die van de commerciële banken. Er kan een maximaal bedrag van vijftigduizend gulden worden geleend, waarin de aanloopkosten en de notariskosten al verdisconteerd zijn. Voor elke aanvraag moet de potentiële eigenaar van het kleinbedrijf een eigen inbreng kunnen aantonen van 33 1/3 procent. De lening is met name bedoeld voor de opzet van een nieuw bedrijf of de voor de uitbreiding daarvan. Het geleende bedrag moet binnen vijf jaar worden terugbetaald, met een rente van tien procent, hetgeen twee tot drie procent voordeliger is in vergelijking met de rente die de commerciële banken vragen.

Voor degenen die bij de commerciële banken worden geweigerd blijkt in de praktijk het MCB/OBNA-fonds ook geen uitkomst. Er worden stringente voorwaarden gesteld voor het aangaan van de lening. De hele procedure voor de aanvraag van de lening is erop gericht de kredietvrager met de feiten te confronteren. Motivatie is het kernwoord in deze opzet, hetgeen ook onderdeel is van de begeleiding die het management van beide banken voor ogen heeft.

De eerste aanvraag verloopt via de op Bonaire benoemde vertegenwoordiger Julio Angela. Hij is zelf lid van de Commissie van Advies, bijgestaan door de heren Kenneth Lei (OBNA) en Silvio 'Buddy' Balentien (MCB). Zij behandelen alle aanvragen en geven vervolgens een niet-bindend advies aan de MCB/OBNA-commissies, bestaande uit de heren Alvarez, Gomes Casseres, Marugg en Piar. Vanaf maandag 18 januari kunnen gegadigden een verzoek om krediet indienen bij Bebco-vertegenwoordiger Jules Angela of bij de MCB.

Slecht weer hindert werkzaamheden

Marine-deskundige: Braer staat op breken

SUMBURGH - De dinsdag op de Shetland-eilanden gestrande tanker Braer begint in tweeën te breken ter hoogte van de machinekamer, zo heeft het hoofd van de reddingsoperatie van de marine, George Sutherland, vrijdagavond verklaard. "De rollers van de afgelopen 24 uur hebben hun uitwerking op de structuur van het schip niet gemist", zei hij.

Een andere functionaris voegde hier onmiddellijk aan toe, dat een breuk ter hoogte van de machinekamer "niet direct catastrofaal is", daar deze zich achterin het schip bevindt en dit geen direct gevolg heeft voor de ruimten waarin de olie zich bevindt. "De rest van het schip zal stabieler liggen, als de machinekamer er af is".

Volgens de kustwacht zal het slechte weer zeker tot en met het weekeinde aanhouden. Vliegtuigen die bestrijdingsmiddelen over de olie hebben gesproeid, konden vrijdag opnieuw niet opstijgen. De storm heeft de weggestroomde olie langzaam naar het noorden en oosten van de archipel gedreven. De olievlek heeft zich tot dusver verspreid over een afstand van twintig tot dertig kilometer en vormt een steeds grotere bedreiging voor de zalmkwekerijen langs de kust.

Doden in Bombay bij strijd tussen moslims en Hindus

BOMBAY - Rivaliserende bendes van Hindu's en Moslims hebben vrijdag in Bombay honderden hutten in sloppenwijken in brand gestoken, waarbij ruim veertig mensen om het leven kwamen.

Het dodental van drie dagen geweld in de Indiase stad is inmiddels opgelopen tot over de veertig in de stad Bombay, zo meldde de politie. "Ik rook de lucht van verbrande lijken toen we een warenhuis binnengingen, maar ik kon niets zien", zei een brandweerman die de hele nacht bezig was geweest met het blussen van branden in de sloppenwijk Jhula Maidan in het westen van Bombay. De brandweerlieden moesten onder politiebescherming hun werk doen. In de nabuurstaat Gujarat vielen ook zo'n twintig doden bij soortgelijke rellen.

Israël niet te overtuigen door VN

Peres: Druk in ballingenkwestie brengt vredesoverleg in gevaar

JERUZALEM - Israël heeft vrijdag tegenover de speciale afgezant van de Verenigde Naties (VN) herhaald dat het niet bereid is de 415 uitgezette Palestijnen weer op te nemen. De Israëlische minister van Buitenlandse zaken, Shimon Peres, zei later op de legerradio dat VN-druk terzake het vredesproces in het Midden-Oosten in gevaar zou brengen.

"Het gevaar bestaat dat als de Veiligheidsraad (V-raad) zich extreem opstelt de Arabieren het zich niet kunnen permitteren zich minder extreem op te stellen", zei hij. De leefomstandigheden van de bannelingen in niemandsland in Libanon zijn intussen door het slechte weer verslechterd. Vrijdagochtend begon het te sneeuwen. Als gevolg van eerdere stortbuien zijn tenten en matrassen doorweekt. Onder de Palestijnen is het aantal zieken toegenomen.

Peres maakte na een onderhoud met VN-afgezant Chinmaya Gharekhan in Tel Aviv bekend dat Israël vasthoudt aan zijn eerdere besluit de Palestijnen te verbannen. De bewindsman vroeg de VN geen stappen tegen de joodse staat te ondernemen die het vredesproces in het Midden-Oosten in gevaar zouden kunnen brengen.

WANNEER TERUG

Peres herhaalde dat Israël de Palestijnen het land had uitgezet omdat zij een gevaar vormden voor de veiligheid van het land. De 415 bannelingen worden ervan beschuldigd lid te zijn van de radicale Islamitische verzetsbeweging Hamas. Gharekhan wilde na zijn onderhoud met Peres niet ingaan op vragen of VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali de V-raad zal adviseren Israël sancties op te leggen indien dat land blijft weigeren de Palestijnen weer op te nemen. De V-raad heeft Jeruzalem in een resolutie gevraagd de bannelingen weer toe te laten.

Peres zei dat het er niet om gaat of de Palestijnen terug mogen komen, maar wanneer dat zal gebeuren. Hij maakte niet duidelijk of dit betekent dat er gesproken wordt over een eventuele verkorting van de duur van hun verbanning. De Indiase diplomaat Garekhan zal zondag nog een ontmoeting hebben met de Israëlische premier en minister van Defensie Yitzhak Rabin.

Een sneeuwstorm verhinderde vrijdag een bezoek van vertegenwoordigers van het Internationale Rode Kruis aan de Palestijnse ballingen in zuid-Libanon. De verwachting is dat het bezoek niet voor zaterdag zal plaatshebben. Een medewerker van het Rode Kruis en een arts zullen per helikopter naar de 415 Palestijnen vliegen, die sinds half december onder zeer primitieve omstandigheden in een tentenkamp bivakkeren in niemandsland in zuid-Libanon. Libanon heeft de missie van het Rode Kruis goedgekeurd. "Voor een keer vinden wij het goed", aldus premier Rafik Al-Hariri. "De helikopter vliegt niet over bevrijd Libanees gebied, maar over bezet gebied".

Bosnië naar Genève-overleg

Moordenaar Bosnische vice-premier aangehouden

PARIJS - De moord op de Bosnische vice-premier Hakija Turajlic vrijdag in Sarajevo vormt geen belemmering voor verdere deelname van de Bosnische delegatie aan de vredesconferentie in Geneve. De dader van de aanslag is aangehouden.

Dit heeft een Bosnische woordvoerder van president Alija Izetbegovic zaterdag in Parijs meegedeeld. De conferentie wordt zondag hervat. Izetbegovic legde zelf geen verklaring af bij aankomst in Parijs, waar hij later op de dag een onderhoud zou hebben met president François Mitterrand, maar de zegsman zei kort: "Wij gaan naar Genève".

De VN-commandant generaal Morillon maakte tijdens een persconferentie in Sarajevo bekend dat hij van de Servische kant te horen heeft gekregen dat de moordenaar is gearresteerd en dat hij berecht zou worden.

Nog hongerdoden in Somalië

(AFP-satellietfoto)

■ *MUQDISHO - Bij een hulpkamp in de omgeving van de Somalische stad Bardera op 390 kilometer van Muqdisho sterven nog dagelijks vijftig mensen van de honger, een maand nadat de operatie Herstel hoop is begonnen onder de mantel van de Verenigde Naties. De foto toont een Somalische moeder met haar twaalfjarige zoon Ibrahim in het kamp in afwachting van hulp.*

Van den Broek will naar Joegoslavie

BRUSSEL - De Nederlandse ex-minister van Buitenlandse zaken Hans van den Broek zal "binnen enkele weken" als kersverse EG-commissaris naar het vroegere Joegoslavië gaan. Over de invulling van het bezoek zal hij nog overleggen met EG-voorzitter Denemarken, zo is vrijdag vernomen in welingelichte diplomatieke bron in Brussel.

Meer zieken onder Palestijnen

Rode Kruis bezoekt uit Israël gedeporteerden

MARJ EZ-ZOUHOUR - Een missie van het Internationale Rode Kruis is zaterdagochtend aangekomen in het kamp met 415uit Israël gedeporteerde Palestijnen, aan de rand van de door Israël ingestelde "veiligheidszone" in zuid-Libanon.

De twee afgevaardigden van het Rode Kruis, Georges Comninos en Cordula Wolsfisberg, weigerden journalisten te woord te staan. Volgens welingelichte bronnen in Jeruzalem zouden zij vijf uur in het kamp doorbrengen, waar de Palestijnen sinds hun uitzetting op 17 december verblijven. Doel van het bezoek is een rapport op te stellen over de gezondheistoestand van de bannelingen en over hun vermoedelijk slechte leefomstandigheden.

De Palestijnen, die door Israël uit het land werden gezet wegens vermeende banden met de fundamentalistische groep Hamas, hebben gebrek aan voedsel, brandstof en medicijnen en leven in een provisorisch kamp in de vrieskou. Hamas wordt verantwoordelijk gehouden voor de moord op Israëlische soldaten.

Ook de afgelopen nacht moesten de Palestijnen in kou en regen doorbrengen, met elkaar als enige warmtebron, zittend en liggend op met water doordrenkte matrassen. Zeven tenten zijn ingestort en er zijn nieuwe gevallen van schurft, nierziekten, diarree en longontsteking gemeld.

Carnaval Curaçao

RAYONAN DI SOLO, de kindergroep onder leiding van Ena Martinus, die dit jaar voor de zeventiende keer aan de kinderoptocht meedoet, organiseert morgenmiddag om twee uur in Isla Verde de traditionele verkiezing van de jeugdcarnavalskoningin.

Niet minder dan acht kandidaten zullen hieraan meedoen, te weten: Elisete Croes, Cariline Esprit, Aime Martina, Elisete Gustina, Phislerie Magdalena, Vianella Gijsbertha, Sharedis Sophia en Jeneviette Iltes. Kaarten kosten fl. 7,50 per persoon en zijn verkrijgbaar bij de ingang van Isla Verde.

De groep doet een beroep op alle kinderen om deze verkiezing bij te wonen. De muziek wordt verzorgd door D.J. Nasty, die met goede tumba's het publiek zeker aan het dansen zal weten te krijgen.

Rayonan di Solo, heeft - met uitzondering van vorig jaar - elf keer achter elkaar aan de verkiezing van de jeugdcarnavalskoningin van Curaçao meegedaan. Vier keer wist zij de titel te behalen.

* * * * * * * * *

DE ROUTE voor de Old Mask Parade vanavond is als volgt: Start Plaza Mundu Merced - Chumaceirokade - Theaterstraat - Pietermaai - Hendrikplein - Breedestraat (P) - Emmabrug - Plaza Brion - Pater Euwensweg - EEG-weg (einde ter hoogte van het kantoor van Extra).

Alle groepen wordt verzocht om uiterlijk 19:00 uur aanwezig te zijn, zodat om kwart voor acht het officiële gedeelte van start kan gaan met toespraken van onder anderen de voorzitter van de carnavalscommissie Richinel Meulens, de gedeputeerde van Cultuur Lelia Peternella en natuurlijk de peetvader van ons carnavalsfeest, gezaghebber Elmer Wilsoe.

Volgens de laatste berichten van carnavalsp.r.-man Hebron Adoptie zijn er vijf groepen bijgekomen, zodat er in totaal twintig groepen zijn met achthonderd deelnemers.

Op de vraag waarom de stoet niet via de Breedestraat (O) optrekt, antwoordde Adoptie dat dit om technische redenen (lange trailers) niet mogelijk is. De Pater Euwensweg is wel breed genoeg. Bij nadering van het Sint Elisabeth Hospitaal, zal de muziek worden stopgezet, zodat de patiënten, die natuurlijk alle rust verdienen, geen hinder ondervinden. Na de kruising Hamelbergweg kunnen de muziekgroepen weer spelen.

* * * * * * * * * *

OP LANDHUIS BRIEVENGAT zal het vanavond ook druk zijn met het boerenbal van de Limburgse Kabrieten. Het elf meter lange boerenbrood zal om precies elf minuten over elf worden uitgedeeld. Dit feest is voor iedereen vrij toegankelijk, want het motto van de Kabrieten luidt dit jaar: Carnaval voor iedereen.

De muziek wordt verzorgd door de bekende boerenblaaskapel en men kan tot in de late uren blijven hossen en springen.

* * * * * * * * * *

MORGENMIDDAG tussen drie en vijf uur zendt Radio Hoyer het carnavalsprogramma 'Karnaspekto' uit. Tijdens dat programma analyseren verschillende gasten ons carnavalsfeest. Dit programma wordt verzorgd door de heren Edison Bornachera en Kenneth Vinck.

Dit radiostation begint volgende week tussen zeven en acht uur 's avonds met een carnavalsprogramma speciaal voor kinderen, waarin alle voor hen relevante informatie wordt verstrekt. Daarna zal men tussen acht en tien uur het programma 'Antifaz mil diez den kabes', onder leiding van de bekende Frank Rosina, kunnen beluisteren.

* * * * * * * * * *

HET KANTOOR van de carnavalscommissie is gevestigd aan de Scharlooweg 160. Het telefoonnummer is 612777 en het faxnummer is 611068. De directrice van de carnavalscommissie is voor het tweede jaar Altagracia Bryson.

EILANDGEBIED CURACAO

HET BESTUURSCOLLEGE VAN HET EILANDGEBIED CURACAO

Overwegende:
dat het wenselijk is in het licht van de door de overheid genomen maatregelen op het gebied van de prijsvorming tijdelijk maatregelen te treffen met betrekking tot het prijzen van goederen, teneinde zoveel mogelijk te voorkomen dat in relatief korte tijd de prijzen buitensporig zullen stijgen;

Gelet op:
artikel 2 van de Prijzenverordening 1961 (P.B. 1961 no. 117), zoals gewijzigd;

HEEFT BESLOTEN:

Artikel 1:
Het is een ieder in het Eilandgebied Curacao verboden, goederen te koop aan te bieden en/of te verkopen tegen een hogere prijs van die waartegen hij genoemde goederen op 1 januari 1993 te koop aanbood, verkocht, danwel zou hebben verkocht, tenzij door het Bestuurscollege schriftelijk toestemming hiervoor is verleend.

Artikel 2:
Dit besluit welke kan worden aangehaald als "Prijsstop goederen januari 1993", treedt in werking met ingang van donderdag 7 januari 1993.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 6 januari 1993.

De Gezaghebber, De Secretaris,

Carnaval Aruba

Het eerste carnavalsweekeinde staat in het teken van de verkiezingen van de kinder-, jeugd- en grote prins carnaval. Om zes uur vanmiddag gaat de kinder prinsverkiezing van start met als kandidaten: Joalli Wever (prins Ola), Danti Semeleer (pancho Amigo), Brian Brete (prins mi ta pushé) en Jordano Hoevertsz (pancho unda cu ta). Er zullen meer kandidaten zijn, maar de namen hiervan zijn nog niet bekend. Voor de verkiezing van jeugdprins en pancho, vanavond om negen uur te Tanki Leendert, hebben zich reeds aangemeld: Nelson Hoevertsz (prins Ciencia) en Kyon Ross (pancho Carbon). Na de verkiezing kan gedanst worden op de tonen van La Nueva Forza.

Voor de verkiezing van de grote prins en pancho morgenmiddag om zes uur in Club Caiquetio te Paradera, is al bekend dat deelgenomen wordt door: David Hasseth (prins Spanta) en Melvin Boekhoudt (pancho Boso) en de kandidaten van de Coastal-club Jose Arends (prins Compa) en Jeffrey Werleman (pancho Tin). Ook hier kan gedanst worden op de tonen van La Nueva Fuerza.

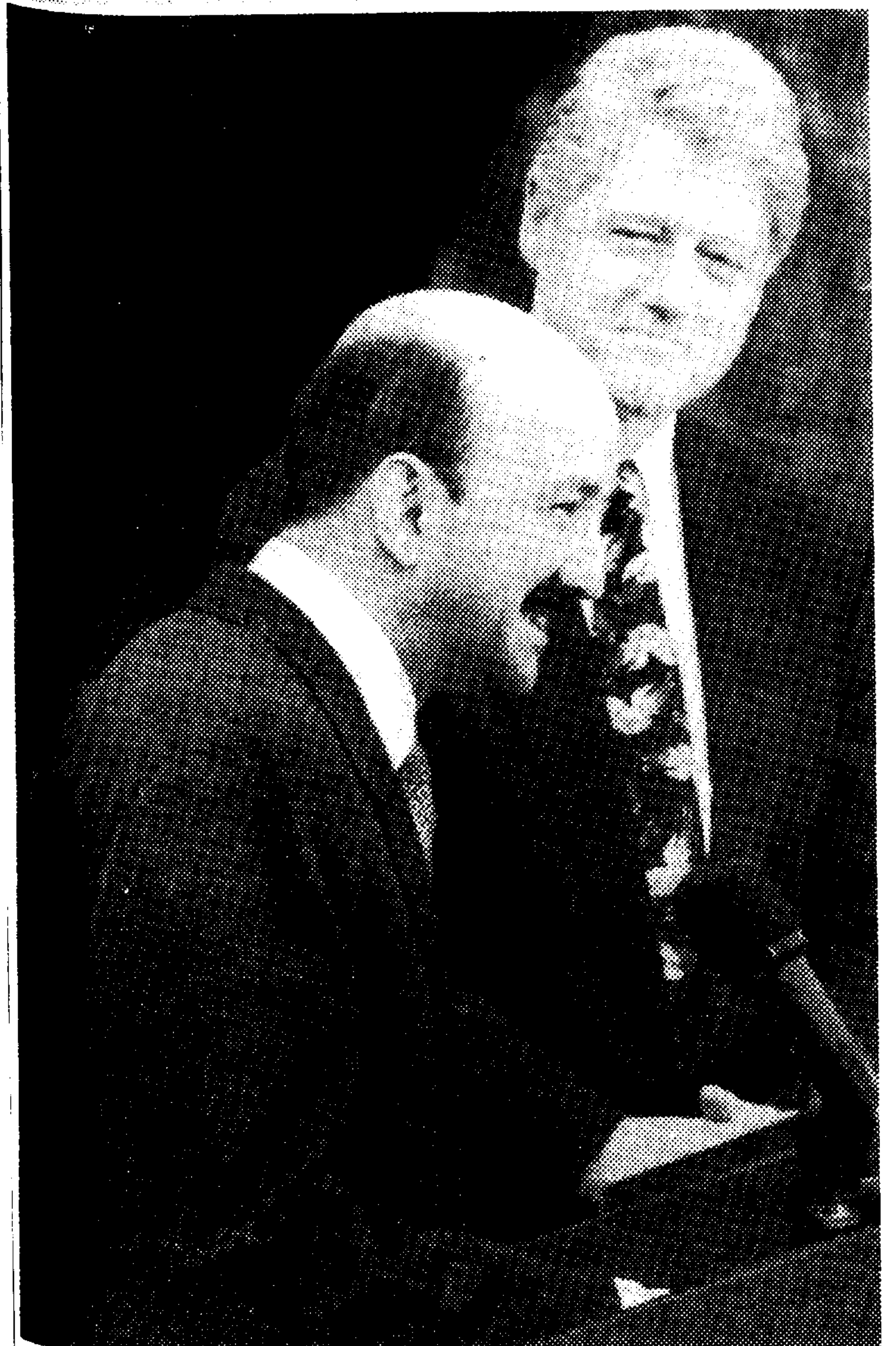
In San Nicolas draait de carnavalscommissie reeds op volle toeren. De jeugd die wil deelnemen, onder meer aan de *roadmarch* voor kinderen en jeugd, kan zich nu reeds aanmelden bij: Lourdes Nicolaas (43357), Jessica Alders (43229), Susanita Maduro (46488), Willy Willems (35656) of Magda Nicolaas (45711).

Ook de Coastal Club is druk doende met carnaval. Bij de parades wordt deelgenomen met Fantasia di Flor en Insecto di Mundo. In de voormalige Essoclub te Seroe Colorado, die nu de naam Coastal Club draagt, kunnen verdere inlichtingen worden verkregen. Ook kan overdag gebeld worden naar 94731, 94784 of 94251 en na 19.30 uur naar 94477. Jongedames tussen 17 en 25 jaar, die deel willen nemen aan de verkiezing van de Coastal koningin, kunnen contact opnemen met Gigola Koolman (98452).

Silvia Lourens kan niet gemist worden in de carnavalsviering, dat is afgelopen jaren bijzonder duidelijk gebleken. Silvia is ook dit jaar present en via telefoon 24240 kunnen alle inlichtingen worden verkregen over de groepen die gaan deelnemen aan de kinderparade en de grote carnavalsparade. Voor iedere groep zijn 75 tot 100 plaatsen beschikbaar.

Financieel Nieuws

Bezoek voor Clinton

■AUSTIN - Gekozen president Bill Clinton (rechts) ontving in de ambtswoning van de gouverneur van Texas president Carlos Salinas de Gortari van Mexico. Het werd een gesprek onder vier ogen dat twee uur in beslag nam. Clinton gaf bij die gelegenheid de Mexicaanse president de verzekering dat hij zal proberen snel inzicht te krijgen in de eventuele obstakels voor het vrijhandelsakkoord dat Washington heeft gesloten met Mexicostad en Ottawa. Het gaat hierbij om de vrees dat dit akkoord een nadelige werking kan hebben op de Amerikaanse werkgelegenheid en het natuurlijk milieu.

Wall Street in mineur na tegenvallers arbeidsmarkt

NEW YORK - Wall Street heeft weer aardig wat terrein moeten prijsgeven. Ging de Dow Jones-index donderdag met ruim 36 punten omlaag, vrijdag zakte de index van de dertig toonaangevende fondsen met 17,04 punten tot 3251,65 punten.

De beurs was de hele dag in mineur. Dat kwam door de verliezen in de obligatiehoek en door de tegenvallende gegevens over de Amerikaanse arbeidsmarkt in december. Het aantal nieuwe banen bedroeg 64.000, terwijl rekening was gehouden met 80.00 nieuwe banen. De daling van de aandelenkoersen werd versterkt door computerprogramma's die verkopen aangaven en door de toeneming van de spanning tussen Irak en de westerse landen. Het maximale verlies van de beursindex bedroeg vrijdag 36 punten.

De dollar stond tegen het einde van de handel op de wisselmarkt van New York op f 1,8505 na f 1,8415 op donderdag. Het effect van de tegenvallende arbeidsmarktgegevens werd teniet gedaan door het oplopen van de spanningen in verband met de gebeurtenissen in Irak.

Akzo met Amerikaanse Alliedsignal in garens

ARNHEM - Akzo heeft met alliedsignals uit het Amerikaanse Morristown (New Jersey) een principe-overeenkomst gesloten voor de oprichting van een gezamenlijke onderneming voor tapijtgarens. Alliedsignal krijgt de meerderheid in het bedrijf, dat zijn hoofkantoor vestigt in Emmen, waar Akzo tapijtgarens produceert. Het is de bedoeling dat het personeel van Akzo tapijtgarens overgaat naar het nieuwe bedrijf. Volgens Akzo gaat het daarbij om in totaal ongeveer 350 mensen, werkzaam in Emmen alsmede in Arnhem.

De joint venture wil ter versterking van de concurrentiepositie in Emmen een investerings- en moderniseringsplan uitvoeren. Alliedsignal is op dit moment bezig haar positie in tapijtgarens in Europa uit te breiden. Wat deze garens betreft is bij Akzo overigens een personeelsvermindering aan de gang. In september is daar met de bonden overeenstemming over bereikt. De uitvoering van deze plannen zal gewoon doorgaan .

Alliedsignals is een industriële onderneming met activiteiten op het gebied van de lucht- en ruimtevaart, de automobielindustrie en technische materialen. Met vestigingen in 40 landen boekte het concern in 1991 een omzet van 12 miljard dollar.

Uitleg over aanslag

■SARAJEVO - De Franse generaal Philippe Morillon die de leiding heeft over de Beschermingsmacht van de Verenigde Naties in Joegoslavië legde uit hoe de aanslag op de waarnemend premier van Bosnië in zijn werk was gegaan. Een Servische soldaat schoot op Hakija Turajlic nadat de Serviërs de pantserwagen hadden gestopt van de Verenigde Naties waarmee de oudere Bosnische politicus naar de luchthaven werd gebracht. Turajlic is bij deze aanslag om het leven gekomen.

(AFP-satellietfoto)

Koersval transporteur Maas

AMSTERDAM - De aandelenmarkt in Amsterdam heeft vrijdagmiddag na de opening van de beurs in New York haar vastere tendens prijsgegeven. Wall Street stond na drie kwartier handelen op 28 punten verlies, hetgeen sommige handelaren in Amsterdam ertoe bracht een deel van hun posities te verminderen. Dat leverde op het koersenbord een aardige verschuiving op. De fondsen Akzo, Heineken en Nedlloyd kregen vrijdag behoorlijke klappen. KLM was in deze markt een opvallende stijger.

Transporteur Frans Maas leed op de lokale markt een fors verlies van f 7,50 op f 47. De onderneming maakte vrijdagochtend in een nieuwjaarsbericht bekend, dat zij voor 1993 een "beduidend lagere winst verwacht".

De EOE-aandelenindex sloot 2,63 punten lager op 288,52. De CBS-koersindex moest 1,3 punt omlaag tot 200,1. De omzet aan aandelen kwam uit op f 692 miljoen, die aan obligaties op f 2,66 miljard. Er ging voor f 78,5 miljoen aan stukken Akzo om, waarmee het chemieconcern bovenaan op de omzetranglijst stond.

Eigenlijk was er alle reden voor de aandelenmarkt om vriendelijk gestemd te zijn. De dollar sloot in Amsterdam 1,15 cent hoger, de rente was verlaagd en de obligatiemarkt was vast - de jongste staatslening tegen 7,5 procent noteerde 45 cent hoger op f 102,85. Maar behalve Wall Street waren ook Frankfurt en Londen lager. Frankfurt zakte 11 punten en Londen verloor bijna achttien punten. KLM steeg tachtig cent na overigens door de luchtvaartmaatschappij ontkende geruchten over samenwerking tussen KLM en de Zwitserse branchegenoot Swissair. Akzo moest f 3,30 omlaag in reactie op de donderdag na beurs vrijgegeven sombere nieuwjaarsboodschap van topman Loudon. Heineken zakte f 2 tot f 171. Nedlloyd-verloor zelfs f 3. Volgens een handelaar hield dat verband met de hoeveelheid warrants op aandelen nedlloyd, die Hagens investeringsmaatschappij DNO nog in bezit heeft. Het vooruitzicht dat er 1 miljoen aandelen "aan de markt kunnen komen", had een drukkend effect op de koers.

Bij de uitgevers, internationals en financiële waarden ging het niet lekker. Uitgever VNU liet f 1,80 vallen op f 91,70. Ten opzichte van de week ervoor was het aandeel altijd nog f 3,70 hoger. Wolters Kluwer en Elsevier raakten beide zeventig cent kwijt. Wolters Kluwer sloot op f 82,10 en Elsevier op f 123,60. De financiële waarden eindigden bijna alle enkele dubbeltjes lager.

Alleen ING bleef staan op f 56,60. Bij de internationals sloten olies negentig cent lager op f 148,70. Unilever zakte f 1 tot f 189,70 en Philips leverde twee kwartjes in op f 20,80. De voedingsfondsen moesten het door de druk op de markt aan het einde van de middag ook met minder doen dan verwacht. Wessanen won maar veertig cent op f 104,30. 's Morgens bedroeg de koerswinst nog f 1,70. CSM was tachtig cent beter op f 108. Het fonds was gevraagd door het donderdag bekendgemaakte nieuws over een hoger dividend en een aandelensplitsing van twee op een. Vrijdagochtend noteerde CSM zelfs f 108,60. Fokker raakte de koerswinst van een gulden van eerder op de dag geheel kwijt en sloot op f 15,60, DSM werd f 1,10 minder waard op f 74,50 en Hunter Douglas zelfs f 1,90 op f 43.

Op de lokale markt scoorden Verto, Delft Instruments en Sphinx goed. Verto sleepte een gulden in de wacht op f 18, Delft Instruments verdiende zeventig cent op f 17,70 en sanitairproducent Sphinx liep zelfs op van f 46,60 tot f 48,50, bijna twee gulden winst.

Ierse pond strijdt voor verloren zaak

AMSTERDAM - Op de Europese wisselmarkten is de Amerikaanse dollar vrijdag hoger gesloten ondanks tegenvallende cijfers over de Amerikaanse arbeidsmarkt. Het Ierse pond lijkt ondanks vergaande rentemaatregelen in Ierland niet in het gareel te houden te zijn. De andere munteenheden gaven een verdeeld beeld te zien, terwijl de handel erin rustig verliep.

De valutahandel in Amsterdam werd afgesloten met een dollarkoers van f 1,8500. De handel begon al ruim een cent hoger dan donderdag en gaande de dag sprokkelde de dollar er wat bij tot een hoogste koers van de dag van f 1,8525. Toen in de middag de Amerikaanse werkloosheidscijfers bekend werden ging er ongeveer een halve cent van de koers af.

Het aantal in de VS geregistreerde nieuwe banen in december viel met 64.000 tegen, want er was gerekend op een stijging met 80.000 banen. Bovendien werd het aantal van november herzien van 105.000 tot 76.000. Toen de cijfers in de markt waren verwerkt, krabbelde de dollarkoers weer wat op.

De dollar mag dan redelijk vast in zijn schoenen staan, heel wat anders is de gang van zaken bij het Ierse pond. Weliswaar was de slotkoers van vrijdag van f 2,9565 iets hoger dan de f 2,9550 bij het slot van de handel op donderdag, maar dat is louter te danken aan enkele vergaande rentemaatregelen. de Ierse centrale bank het daggeldtarief van veertien tot maar liefst vijftig procent en donderdag kwam daar een verdubbeling van het tarief tot honderd procent overheen. De Ierse regering liet vrijdag nog eens weten niet te peinzen over een devaluatie of een herschikking van de koers binnen het Europese Monetaire Stelsel (EMS), maar het is de vraag of aan een van deze stappen te ontkomen valt.

Volgens sommige valutahandelaren strijdt de Centrale Bank van Ierland een verloren strijd, omdat absurd hoge rentetarieven niet te handhaven zijn gezien de staat waarin de Ierse economie verkeert. Een devaluatie wordt dan ook niet uitgesloten. Voor een dergelijke maatregel heeft Ierland de toestemming nodig van het Monetaire Comité van de EG, bestaande uit vertegenwoordigers van de Centrale Banken en van de ministeries van Financiën van de twaalf EG-landen.

Een bijeenkomst van dit comité staat niet op de agenda, maar dergelijke bijeenkomsten, die altijd op zeer korte termijn worden belegd, zijn altijd omgeven met een waas van geheimzinnigheid. Ierland zou ook kunnen besluiten zijn munteenheid uit het EMS te halen, maar daarvoor ontbreken de aanwijzingen geheel.

De Franse frank deed het vrijdag wat beter. De slotkoers in Amsterdam bedroeg f 33,070 (per honderd) na een slotkoers van f 33,050 op donderdag. De Deense kroon moest wat inleveren met een slotkoers van 29,095 (per honderd) tegenover f 29,140 bij het slot van de handel op de voorgaande dag. De lire kreeg wat lucht. De Italiaanse munteenheid eindigde de dag op f 1,2260 (per duizend) na donderdag de markt te zijn uitgegaan op f 1,2105.

Banengroei VS valt tegen

WASHINGTON - Het aantal arbeidsplaatsen in de Verenigde Staten is in december minder sterk gegroeid dan was verwacht. Exclusief de landbouw kwamen er 64.000 banen bij. Het percentage werklozen onder de beroepsbevolking bedroeg 7,3, gelijk aan het herziene cijfer voor november, zo heeft het Amerikaanse ministerie van arbeid vrijdag bekendgemaakt. Voor november was oorspronkelijk een percentage van 7,2 opgegeven.

Economen hadden in doorsnee een toeneming van het aantal arbeidsplaatsen verwacht met 80.000. December was de vierde achtereenvolgende maand met een opgaande lijn. De groei van het aantal banen was opnieuw voor het [illegible] deel te danken aan [illegible] stensector. In de [illegible] onstonden slechts [illegible] nieuwe arbeidsplaatsen [illegible] detailhandel leverde 15.[illegible] banen op. Bij de [illegible] gingen netto 22.000 [illegible] verloren, vooral [illegible] 45.000 mensen een [illegible] zagen komen aan werkzaamheden in verband met [illegible] presidentsverkiezingen [illegible] begin november.

De groei van het aantal banen in november is [illegible] herzien van 105.000 tot 76.000. Daar staat tegen over dat het cijfer van oktober opwaarts is gecorrigeerd van 34.000 tot 74.000. Over geheel 1992 steeg het aantal arbeidsplaatsen in de Verenigde Staten met 557.000 tot 108,7 miljoen. Doordat de beroepsbevolking sneller groeide, ging het werkloosheidspercentage omhoog van 7,1 naar 7,3.

Iraaks parlement achter regering

■ BAGHDAD - [illegible] Iraakse parlement is [illegible] in spoedvergadering bijeen geweest. Het parlement ondersteunde bij die gelegenheid het regeringsstandpunt. [illegible] het ultimatum van de Verenigde Staten, Groot Brittannië en Frankrijk te verwerpen inzake de raketten kwestie.

(AFP-satellietfoto)

Ceteco koopt middenamerikaanse winkels Shell International

UTRECHT - Ceteco, gemeenschappelijk bezit van Borsumij Wehry en Van Ommeren, heeft de winkelketen Tropigas gekocht van Shell International Petroleum Company,. Tropigas heeft 28 winkels in Honduras, El Salvador, Guatemala en Costa Rica. Zij zetten samen 14 miljoen dollar per jaar om. De winkels verkopen huishoudelijke apparaten, consumentenelektronica en meubels.

De winkels in Honduras, El Salvador en Guatemala worden onder de bestaande naam voortgezet, die in Costa Rica zullen worden samengevoegd met de winkelketen La Curacao van Ceteco. Door de overneming komt het totale aantal winkels voor Ceteco op 140. In de loop van dit jaar zal door het openen van nieuwe zaken het aantal stijgen tot 170.

Ceteco houdt zich bezig met de detailhandel in duurzame consumentengoederen in Latijns Amerika en het Caribisch gebied. Naast importen uit Azië en de Verenigde Staten worden ter ondersteuning van de detailhandel diverse produkten in eigen fabrieken gefabriceerd. Ceteco verwacht dit jaar een omzet van ruim f 300 miljoen.

Het DUITSE farmacieconcern Merck is eigenaar geworden van het Franse bedrijf Societe Prolabo, dat reagentia produceert en handelt in laboratoriumapparatuur. Prolabo, tot nu toe onderdeel van het Franse chemieconcern Rhone Poulenc, boekte vorig jaar een omzet van ongeveer 560 miljoen frank (Nf 185 miljoen) en telt bijna 500 werknemers.

MENSEN

Prins Charles brengt bezoek aan Shetlands

[illegible] Charles gaat [illegible] de Shetland-eilanden [illegible] Britse troonop-[illegible] staat als [illegible] van het milieu, [illegible] kijkje nemen [illegible] gestrande olietanker [illegible] ke punt van [illegible] van de Shet-[illegible] Charles mee-[illegible] schoonmaak-[illegible] heeft Bue-[illegible] vrijdag mee-[illegible]

[illegible] aankondiging [illegible] hoog de Britse [illegible] ongeluk met de [illegible] Prominente [illegible] de koninklijke [illegible] gewoonlijk [illegible] nationale [illegible]

Annie M.G. Schmidt op Europese toer

[illegible] "Vreemde Juf-[illegible] van **Annie M.G. Schmidt** [illegible] op zondag [illegible] van dit jaar voor-[illegible] een groot aantal [illegible] de Europese [illegible] Het verhaal, [illegible] "Heksen En [illegible] vertaald [illegible] een groot aantal [illegible] en enkele [illegible] emigranten in de [illegible] Schouw-[illegible] Haag heeft dat [illegible] bekendgemaakt.

■*Ze speelden de hoofdrollen in de zeer populaire Braziliaanse soapopera 'Body and Soul'. Guilherme de Padua (links) en Daniela Perez. Padua vertelde de politie 29 december dat hij de dag ervoor zijn tegenspeelster om het leven had gebracht met een schaar. De politie maakte vervolgens bekend dat ook Padua's vrouw betrokken is bij de moord, die te maken zou hebben met een duivels ritueel.*

Afrikaanse gevangenis in na besnijden van dochters

Een 34-jarige vrouw uit het Westafrikaanse **Gambia** is vrijdag door een rechtbank in Parijs tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld, waarvan vier jaar voorwaardelijk, omdat zij in Frankrijk haar beide dochters op de in haar land gebruikelijke manier had laten **besnijden**.

Bij gebrek aan exacte statistische gegevens gaat men ervan uit, dat tussen de 30 en 100 miljoen vrouwen in 26 landen besneden zijn. In Frankrijk alleen al zou het gaan om tussen de 20.000 en 23.000 vrouwen. Bij vrouwen varieert besnijdenis van het even insnijden van de clitoris tot, in het zwaarste geval, het weghalen van de clitoris, de binnenste en buitenste schaamlippen en het vrijwel dichtnaaien van de resterende opening.

De advocaat-generaal voerde in zijn pleidooi aan, dat een zware gevangenisstraf noodzakelijk was om de Afrikaanse moeders te ontmoedigen deze praktijk voort te zetten, zelfs als zij weten dat dit in Frankrijk verboden is. In veel Westafrikaanse landen is vrouwenbesnijdenis overigens ook bij wet verboden.

■ *HANOI — De Franse [illegible] Catherine Deneuve [illegible] wordt begroet door [illegible] Vietnamese vrouw [illegible] naar de première [illegible] de Franse film 'Indo-[illegible] waarin zij speelt. Ver-[illegible] scenes werden in [illegible] opgenomen in Vietnam.*

■ *[illegible] De 69-[illegible] kalligraaf Lam [illegible] de weg [illegible] omringd door Chi-[illegible] en versjes met [illegible] voor het nieuwe [illegible] zijn werk [illegible] de Chinese [illegible] vakantie begint [illegible]*

Caféhouders lusten er wel 1, 2, 3 of 4

Een onderzoek onder driehonderd **horeca-ondernemers** in Nederland wijst uit dat de helft van hen kampt met **lichamelijke klachten**, variërend van rugproblemen tot pijnlijke voeten en benen. Eén op de vijf ondernemers is overspannen geweest ten gevolge van het werk en 40 procent kampt met een tekort aan slaap. De helft van de ondernemers vindt dat zij ongezond, onregelmatig en te snel eten.

Uit het onderzoek blijkt dat ondernemers in de horeca graag een alcoholische versnapering lusten. Van de benaderde ondernemers zegt 80 procent een of meer glazen alcohol per dag te consumeren, 23 procent drinkt dagelijks vijf glazen of meer. Bij caféhouders ligt dit percentage hoger, een op de drie drinkt meer dan vijf glazen alcohol per dag.

Wat de werktijden betreft wijst het onderzoek uit dat een kwart van de horeca-ondernemers zeventig tot tachtig uur per week werkt.

Laatste telg van Oostenrijkse keizer overleden

De jongste dochter van de laatste keizer van Oostenrijk, **aartshertogin Elisabeth** die zich prinses van Liechtenstein mocht noemen, leeft niet meer. De jongste van de acht kinderen van keizer Karl en keizerin Zita is woensdag op zeventigjarige leeftijd gestorven in een ziekenhuis in Graz, zo heeft de familie donderdag meegedeeld.

Elisabeth was op 31 mei 1922 twee maanden na de dood van haar vader in ballingschap op Madeira geboren. In 1940 emigreerde ze naar de VS, waarna ze in Quebec (Canada) economie en sociale wetenschappen studeerde. In 1949 keerde ze naar Oostenrijk terug. In 1950 trouwde ze met de in 1991 gestorven prins Heinrich. Ze kregen vijf kinderen.

Zilveren camera naar Hans Heus

De 46-jarige uit Amsterdam afkomstige freelance fotograaf **Hans Heus** is winnaar geworden van de **Zilveren Camera 1992**. Dat is donderdag op een bijeenkomst in Utrecht bekendgemaakt. De winnende foto toont hardloopster Ellen van Langen na haar winnende race op de achthonderd meter tijdens de Olympische Spelen in Barcelona.

De jury noemde de winnende foto 'Er een van formaat. Hij heeft alle elementen in zich van een perfecte persfoto, op het juiste moment gemaakt, vertelt het verhaal, toont de emotie.' Het is de 39ste keer sinds 1949 dat de Zilveren Camera wordt toegekend.

Meer onderzoek nodig naar verband voeding en kanker

Het wordt steeds duidelijker dat mensen die relatief weinig **groenten en fruit** eten, minstens een tweemaal hogere kans lopen op het krijgen van de meeste vormen van **kanker**. En misschien is dat effect nog wel sterker. Nieuw en verbeterd onderzoek moet dit duidelijker maken.

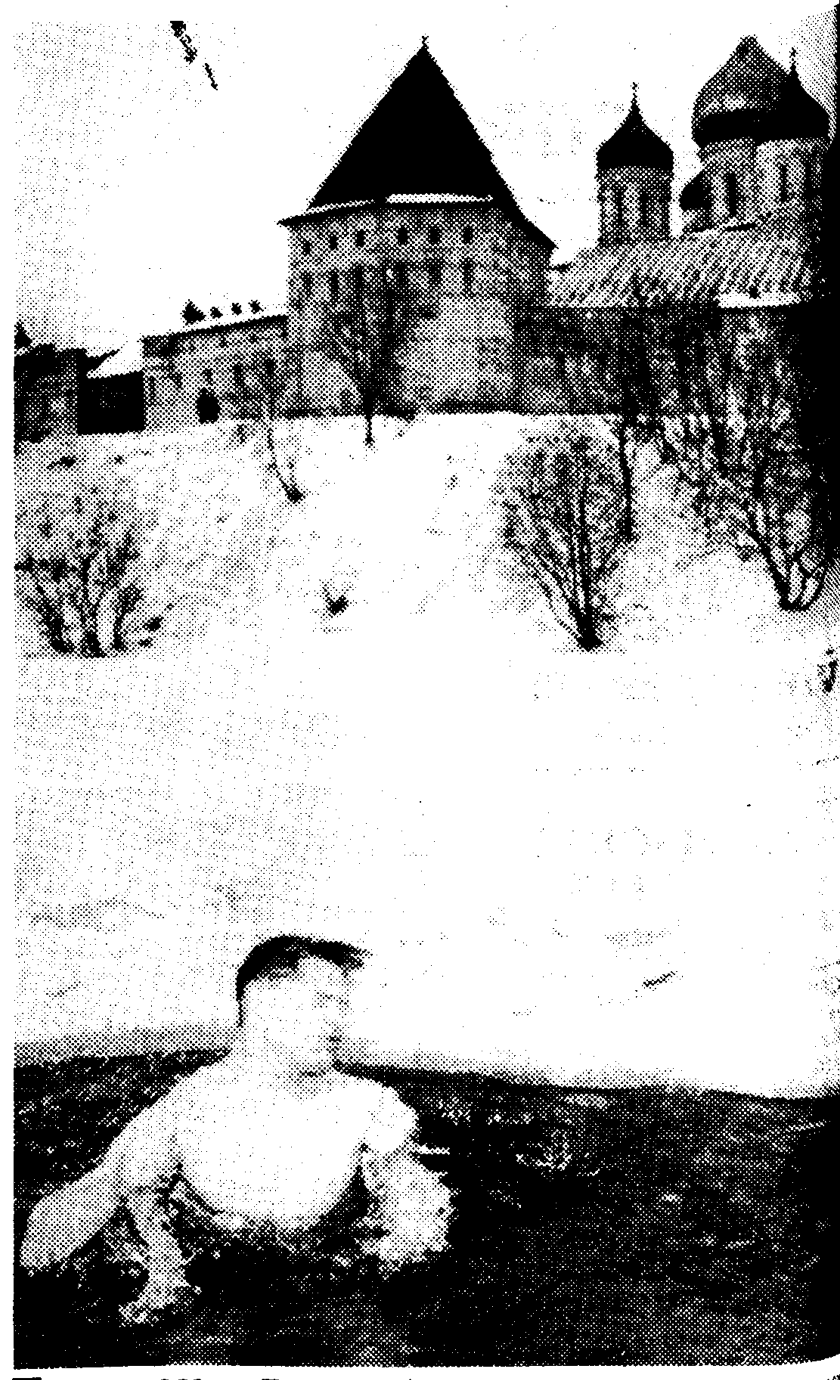
Dat bepleitte arts-epidemioloog dr. H. Bueno de Mesquita zaterdag op een symposium in Utrecht over de Moerman-therapie. Deze week is het honderd jaar geleden dat de grondlegger van de therapie, Cornelis Moerman, werd geboren.

Bueno de Mesquita werkt bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) in Bilthoven. Vorig najaar trok de Rijksuniversiteit Limburg al dezelfde conclusie over de rol van groenten en fruit bij het ontstaan van kanker.

De arts-epidemioloog maakte zaterdag bekend, dat het dagelijks eten van een extra portie verse groenten al 20 tot 35 procent van de kankers van de alvleesklier zou kunnen voorkomen.

In november 1991 verscheen een groot rapport van een speciale commissie over het effect van de Moermantherapie, gebaseerd op 35 kankerpatiënten. Daaruit bleek dat de therapie patiënten van kanker kan genezen.

Cornelis Moerman zag kanker als een ziekte van het hele lichaam, ontstaan door een langdurig tekort aan onmisbare voedingsstoffen. Hij ging ervan uit dat kankercellen zich niet kunnen handhaven in een gezond lichaam met een gezonde geest. Zijn therapie bestaat uit een dieet en toediening van vitaminen en mineralen.

■*MOSKOU — Een man in Moskou neemt een kerstbad aan de vooravond van de viering van het Russisch orthodoxe kerstfeest dat op 7 januari werd gevierd. Het is voor de tweede keer sinds de val van het communisme dat de orthodoxe kerstviering kon worden gehouden.*

■*SHETLAND EILANDEN — Een medewerker van de Koninklijke Sociëteit ter Bescherming van Vogels houdt twee door olievervuiling omgekomen vogels in de lucht. Vermoedelijk zullen honderden vogels het leven laten na de ramp met de tanker de Braer die bij de Shetland eilanden op de rotsen liep. Bewoners van de eilanden zien nu al reikhalzend uit naar het vertrek van de vele journalisten en ramptoeristen die naar de plek des onheils kwamen. Een van hen, een oudere man zei, dat het ongeluk nooit gebeurd zou zijn met een Britse bemanning. De zeelieden hebben volgens hem te vroeg het schip verlaten.*

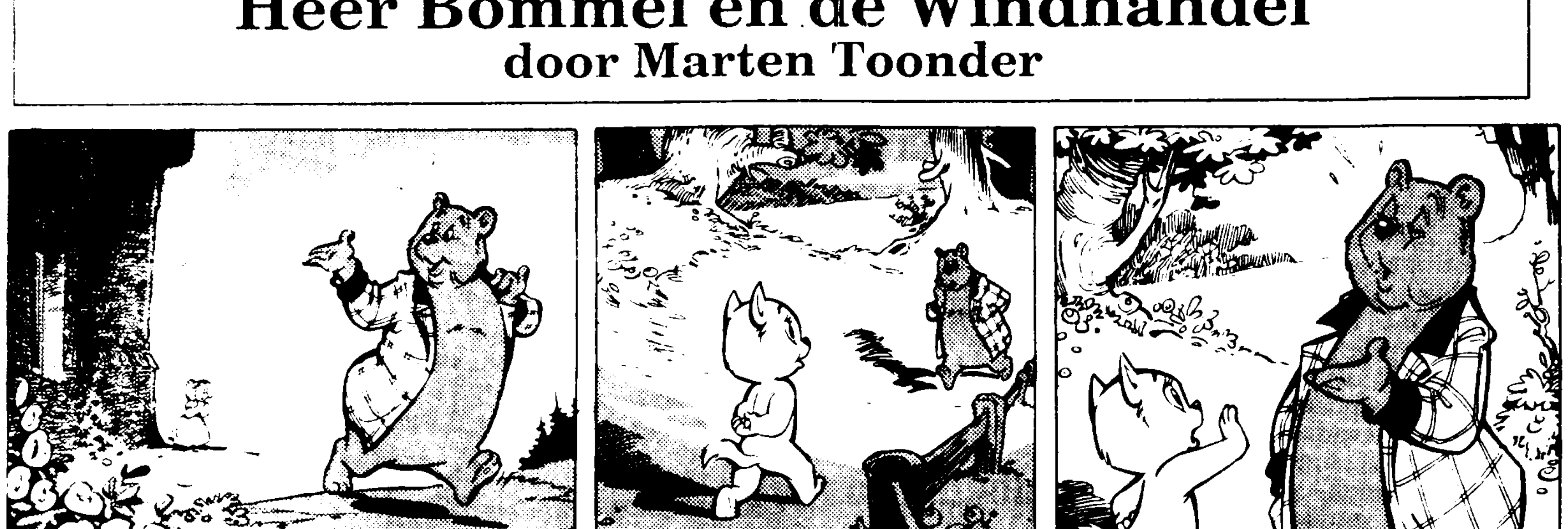
Bewijs voor oerknal

Onderzoek van maanden, met behulp van een speciale infrarood spectrofotometer aan boord van een Amerikaanse satelliet voor het meten van kosmische achtergrondstraling heeft het tot dusverre beste bewijs opgeleverd voor de juistheid van de **oerknaltheorie** voor het ontstaan van het heelal 15 miljard jaar geleden.

Uit het onderzoek naar het zogeheten nagloeien van de oerknal blijkt dat 99,[illegible] procent van de energie bij een reusachtige kosmische explosie 15 miljard jaar geleden vrijkwam binnen het eerste jaar na de explosie. Latere afgiften of vrijkomen van energie is in het onderzoek niet waargenomen, waarmee door andere theorieën over het heelal ontstond door een serie "kleine knallen" omver zijn gekegeld, aldus onderzoeksleider John Mather van het Goddard Ruimtevaart Centrum in de VS.

"Wij nemen de koude gloed waar die nog steeds over is van de oorspronkelijk zeer hete oerknal".

Heer Bommel en de Windhandel
door Marten Toonder

3801 – "Gunst", zei juffrouw Doddel hoofdschuddend. "Ik had gedacht, dat die droomlucht iets met zaken doen te maken heeft."

"Met Superzaken", verbeterde heer Ollie. Ik heb er een hele naloop aan, want het is een reusachtige onderneming. Nu ga ik bij voorbeeld even één miljoen van die ballons halen. Maar ja, er moet een beetje worden aangepakt wanneer men tegen de olie op wil. Het is werken geblazen."

Na deze woorden nam hij afscheid om zich op weg naar de grot te begeven. Zijn fiere houding zakte echter al spoedig in. Want, als goed zakenman maakte hij enige becijferingen en de uitkomst daarvan bedrukte hem.

"Eén miljoen", zo prevelde hij. "Dat is duizend maal duizend als ik het wel heb. Wanneer ik met honderd ballons loop , loop ik reeds voor gek. En morgen moet ik er één miljoen hebben? Dat is toch wel veel, als men mij volgen kan....."

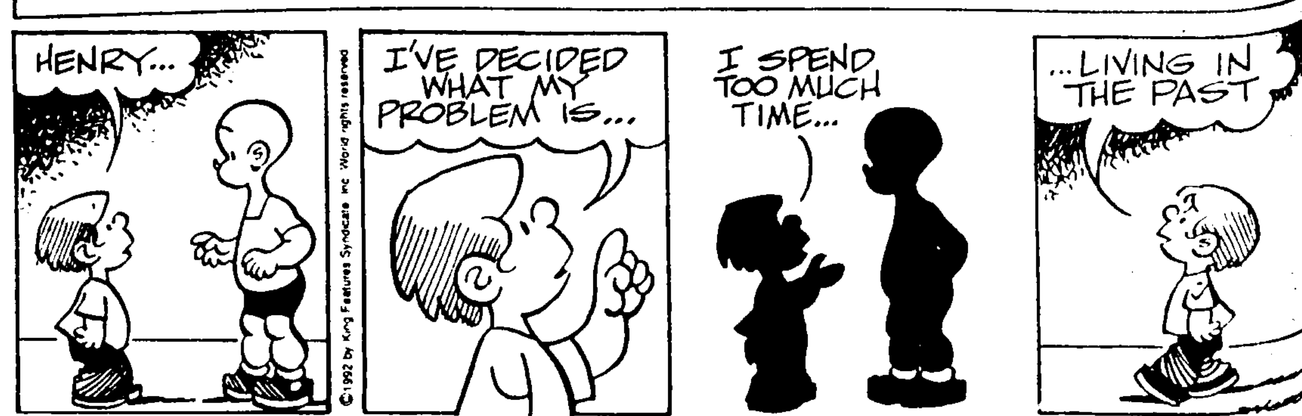
Tom Poes, die hem tegenkwam, werd getroffen door zijn neerslachtige houding.

"Het ziet er niet zo best uit, hè?" zei hij, voor heer Bommel halt houdend. "Ik heb een kijkje bij Super genomen en ik weet nu zeker dat die zaak op lucht gebouwd is. Het komt niks van terecht."

Deze woorden prikkelden de ander. Hij richtte zich op en er verscheen een fiere trek om zijn mondhoeken.

"Oho?" riep hij uit. "Niks? Ik ben op weg om één miljoen ballons te halen? Noem je dat niks? Dat is de grootste zaak, die er ooit gedaan is, jonge vriend. Let maar eens op!"

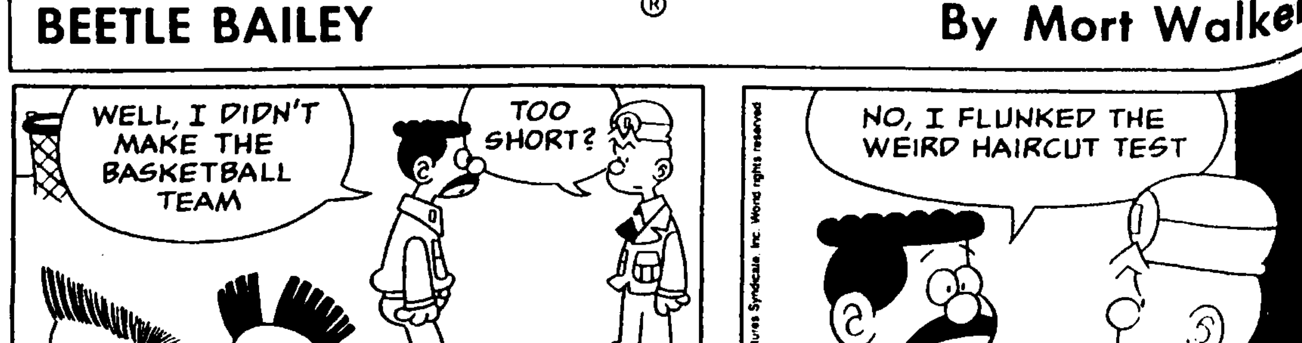
HENRY ® By Dick Hodgins

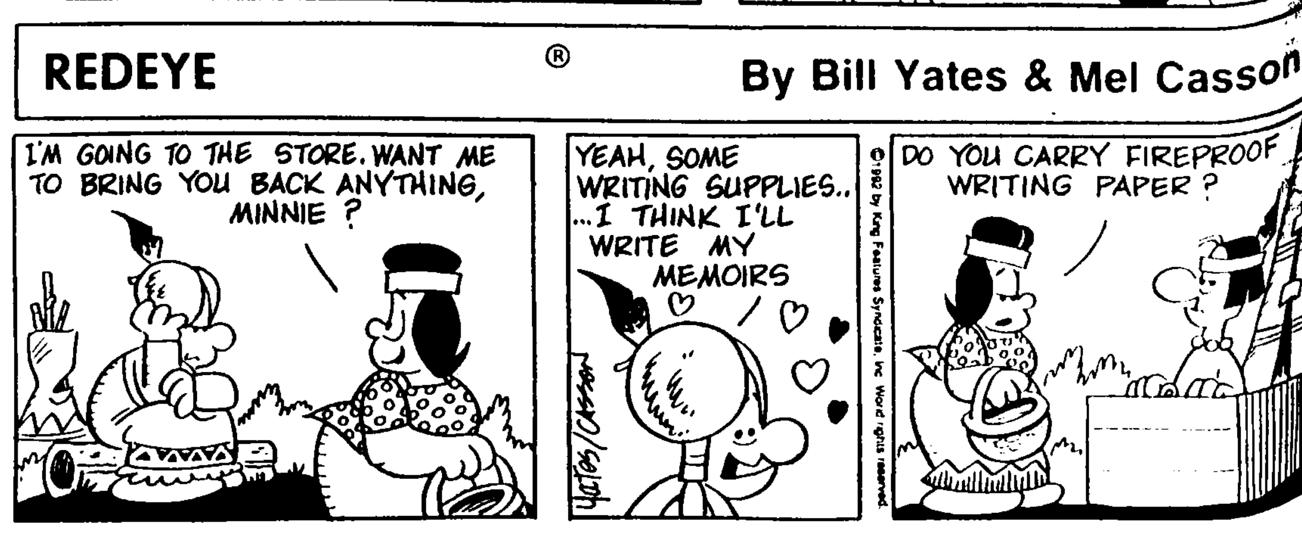
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat Tel.: 373584.
Voor de *wachtzuster* gelieve **tel.: 603661** te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Concincion. Tel.: 685381 pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.**
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141 Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Concincion. Tel.: 685381 pageboy 669-0368.**

KRAAMKLINIEK RIQ CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Van Herwijnen. Tel.: 642798** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
9 januari 1993 vanaf 08.00 uur tot 11 januari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Spreekkamer: Janwé. Tel.: 615959; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
8 januari 1993 vanaf 17.00 uur tot 9 januari 1993 om 24.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 682367 b.g.g. 689266/689337.**
10 januari 1993 vanaf 00.00 uur tot 11 januari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Goilo, Spreekkamer: Van Leeuwenhoek. Tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 615958 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
8 januari 1993 vanaf 17.00 uur tot 11 januari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857
Punda
Plasa, De Ruyterkade 36. Tel.: 615545.

ZONDAG

Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum). Tel.: 685022/685023
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A. Tel.: 612444/612555.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
9 januari: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
10 januari: R.A. de Windt, Uteweg 53

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-18.00 uur *Royal Princess* (SJU)

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA)

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned)
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30+16.30 uur dienst.
Muizenberg Stenenkoraal
10.00 uur dienst
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. N. Reijnders
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H. Smit
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. H. Eggink.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922)

* * * * * * * * * * * * * * * * *

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
(dammen)
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
(Schaakvereniging Janwé)
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.
* * * * * * *

ZATERDAG
ATLETIEK
(Road Runner's Club Kòrsou)
17.00 uur start 3-km *Fun Run* vanaf badplaats Jan Thiel.
* * * * * * *

HBO (kanaal 83)

ZATERDAG

15.15 Movie: 'Crocodile Dundee' (1986; Paul Hogan/Linda Kozlowski)
17.00 Movie: Bye Bye Blues (1989; Rebecca Jenkins/Luke Cooper)
19.00 Movie: 'Only the Lonely' (1991; John Candy/Ally Sheedy)
21.00 Movie: 'The Prince of Tides' (1991; Nick Nolte/Barbra Streissand)
23.15 HBO's 20th Anniversary Special
24.50 Movie: 'Lethal Weapon' (1987; Mel Gibson/Danny Glover)
02.45 Movie: '48 HRS.' (1982; Eddie Murphy/Nick Nolte)
04.25 Movie: 'L.A. Bounty' (1989; Sybil Danning/Wings Hauser)
05.55 Movie: 'Hidden Agenda' (1990; Biran Cox/Brad Dourif).

ZONDAG

13.15 Movie: 'The Shrimp on the Barbie' (1990; Chechh Marin/Emma Samms)
15.00 First Look: Nowhere to Run
15.30 Movie: 'WarGames' (1983; Matthew Broderick/Dabney Coleman)
17.30 Movie: 'Killer Klowns From Outer Space' (1988; Suzanne Snyder/Grant Cramer)
19.00 Mr. Bean (Rowan Atkinson)
19.30 Movie: 'A Fine Mess' (1986; Ted Danson/Howie Mandel)
21.00 Movie: '29th Street' (1991; Danny Aiello/Anthony LaPaglia)
23.00 Movie: 'JFK' (1991; Kevin Costner/Sissy Spacek)
02.15 Movie: 'Deadlock' (1991; Rutger Hauer/Mimi Rogers)
03.55 Kevin Meaney
04.50 Movie: 'I, Madman' (1989; Jenny Wright/Clayton Rohner)
06.25 Movie: 'Tides of War' (David Soul/Yvette Heyden).

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

15.05 Movie: 'Shattered Vows' (1984; Valerie Bertinelli)
17.05 Movie: 'The Promise of Love' (1980; Valerie Bertinelli)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.05 Movie: 'Tell Them Willy Boy is Here' (1969; Robert Redford/Katharine Ross)
23.05 Movie: 'The Train Robbers' (1973; John Wayne/Ann-Margret)
01.05 Movie: 'Mysterious Island of Beautiful Women' (1979; Steven Keats)
03.05 Movie: 'Planet Earth' (1974; John SAxon)
04.35 Movie: 'Gold of the Amazon Women' (1979; Bo Svenson)
06.35 Gomer Pyle.

ZONDAG

13.35 Movie: 'Blood Vows: The Story of a Mafia Wife' (1987; Melissa Gilbert)
15.35 Movie: 'The Survival of Dana' (1979; Melissa Sue Anderson)
17.35 Happy Days
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: 'The Legend of Billie Jean' (1985; Helen Slater/Peter Cayote)
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program
05.00 WCW Main Event Wrestling
06.05 Gomer Pyle
06.35 CNN News

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

15.00 Chillers
16.00 Movie: 'They Call It Murder' (1971; Jim Hutton)
18.00 Caroline's Comedy Hour
19.00 Comedy on the Road
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'Repo Man' (1984; Emilio Estevez/Harry Dean Stanton)
23.00 Comedy on the Road
24.00 Evening at the Improv
01.00 Movie: 'Repo Man' (1984; Emilio Estevez/Harry Dean Stanton)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Best of Caroline's Comedy Hour
05.00 To Be announced.

ZONDAG

13.30 Movie: 'Hard Boiled Mahoney' (1947; Leo Gorcey)
15.00 Movie: 'Death Valley' (1982; Paul LeMat)
17.00 Movie: 'The Beguiled' (1971; Clint Eastwood)
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Pole to Pole
22.00 Pole to Pole
23.00 Miss Marple
24.00 Rave
01.00 Pole to Pole
02.00 Pole to Pole
03.00 Miss Marple
04.00 Rave
05.00 Movie: 'Hard Boiled Mahoney' (1947; Leo Gorcey)
06.30 First Flights.

ABC (kanaal 99)

ZATERDAG

21.00 ABC Movie Special
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG

20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Video
21.30 America's Funniest People
22.00 ABC Sunday Night Movie
24.00 ABC News.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

21.00 Miracles and Other Wonders
22.00 Raven
23.00 To Be Announced

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Movie: 'Bonds of Love' (Treat Williams/Kelly McGillis)
24.00 CBS News.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios: *ds. H.B. van der Steen*
19.00 Cocktail Turistiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: *I accused*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno
23.30 Sluiting.

ZONDAG

09.30 Directe uitzending Nederlands voetbal
11.30 Samenvatting Studio Sport 1992
12.30 Matinee
16.00 Sena di Señor
17.00 Sala di Konsierto
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Trekking Freitas Jumbo Supermarket
18.15 Di bishita ku.....
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Special: *Opening carnavalsseizoen 1993*
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

21.00 Here and Now
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 Movie: 'Elvis and the Colonel: The Untold Story'.

Dankbetuiging en Uitnodiging

Bij deze willen wij eenieder bedanken die op de één of andere manier zijn belangstelling heeft getoond bij het overlijden en de teraardebestelling van onze geliefde

Felipe J. Croes

Dank gaat ook naar hen die bloemen, kransen, brieven, telegrammen en donaties voor het kankerfonds stuurden.
Voor de zielerust van de overledene zullen er 3 Heilige Missen worden opgedragen in de Santa Filomena Kerk te Paradera op
Zaterdag 9 januari om 7.00 uur 's avonds
Zondag 10 januari om 5.30 uur 's middags
Maandag 11 januari om 7.00 uur 's avonds.

Namens de familie Dity Croes - de Jongh en kinderen.

AGRADESIMENTU

Awor, mekos ku tur aña ku nos ta kòrda nasementu di Kristu Hesus, ta bini na nos mente tambe e kantidatnan di nos yunan di tera riba Antia ku ta den gran nesesidat di ayuda spiritual i material.
E okashon aki ta aproplá pa nos ekspresá nos agradesimentu na tur nos benefaktornan ku di un òf otro manera a hasi posibel ku nos por a kontinua ku nos obra di karidat e añanan ku ta tras di lomba (dies aña).
Espesialmente nos ta gradisí:
LIONS CLUB DI KORSOU (Operashon BON BISIÑA)
US CONSULATE GENERAL
(US NAVY operation HANDCLASP)
"Biba, ke men habri henter bo kurason pa bo próhimo i prinsipalmente pa tur esnan ku mester di bo."
Masha, Masha danki! I La Virgen i Dios Todopoderoso bindishona boso tur rikamente!
FUNDASHON SAN VICENTE y HOGAR SANTA LUISA,
Scharlooweg 21 Tel.: 615313

Groter pessimisme over vredesoverleg

Servische soldaat doodt vice-premier Bosnië

SARAJEVO/NEW YORK - De moord op de Bosnische vice-premier Hakija Turajlic wierp vrijdagavond een zware schaduw over de Geneefse vredesconferentie over Bosnië-Hercegovina van zondag. Het pessimisme over het welslagen van de conferentie was al groot, doordat de Servische president, Slobodan Milosevic, zei niet te zullen komen. Hij wordt namelijk beschouwd als de enige persoon die de Bosnische Serviërs tot concessies kan dwingen. Milosevic, algemeen aangewezen als hoofdverantwoordelijke voor de oorlog in Bosnië-Hercegovina, zou zelfs een vredesrol kunnen vervullen.

Kort na de moord vroeg de Bosnische delegatie bij de VN vrijdag om een spoedzitting van de Veiligheidsraad (V-raad). De V-raad heeft de moord op de Bosnische vice-premier zaterdag sterk veroordeeld. De raad noemde de aanslag een "schandelijke terroristische daad, een zware schending van de internationale mensenrechten en een flagrante provocatie van de autoriteit en de onaantastbaarheid van de VN-vredesmacht". In een officiële verklaring heeft de V-raad er bij VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali op aangedrongen een diepgaand onderzoek naar de zaak in te stellen. "Op basis van die gegevens zal de V-raad zich beraden over verdere maatregelen", aldus de Japanse VN-ambassadeur Yoshio Hatano, voorzitter van de V-raad.

Bosnische Serviërs ontkenden vrijdag in eerste instantie berichten dat zij verantwoordelijk zijn voor de moord op de Bosnische vice-premier. "Absoluut niet waar", reageerde viceminister van Buitenlandse zaken van de Bosnische Serviërs, Todor Dutina, telefonisch vanuit het Servische bolwerk Pale. "Dit is weer zo'n voorbeeld van de Moslims om een militaire interventie uit te lokken en de Geneve-conferentie te ontwrichten."

STELLIG

Maar de commandant van de VN-vredesmacht UNprofor, generaal Philippe Morillon was stellig in een verklaring: "Turajlic werd doodgeschoten door Servische soldaten. Hij werd dodelijk getroffen door zeven kogels op de weg vanaf de luchthaven en was dood bij aankomst in het hospitaal van het UNprofor-hoofdkwartier dichter bij de stad".

De radio van de Bosnische Moslims meldde dat het voertuig van de Franse VN-soldaten door twee tanks en veertig Bosnische Serviërs was tegengehouden. Volgens de Bosnische radio had de vice-premier op het vliegveld een ontmoeting gehad met een Turkse delegatie, die door de VN-vredesmacht (UNprofor) de toegang tot Sarajevo was ontzegd.

Voor de moord leek een fiasco van de zondag in de Zwitserse stad te houden vredesconferentie al nabij: Naast de afzegging door Milosevic (en die van de Montenegrijnse president Momir Bulatovic) hielden de Bosnische Serviërs nog altijd vast aan een eigen Servische staat in Bosnië en bleven zij het voorstel afwijzen van de internationale bemiddelaars Cyrus Vance (VN) en Lord Owen (EG) om de eenheidsstaat Bosnië in stand te houden. De Moslims onder leiding van president Alija Izetbegovic hebben vooral bezwaar tegen de door Vance en Owen voorgestelde grenzen van de tien nieuwe provincies en vrezen teveel grondgebied kwijt te raken.

RAMP

Izetbegovic riep donderdag bij een bezoek aan de Verenigde Staten (VS) de Amerikanen opnieuw op het vliegverbod boven Bosnië voor Servische vliegtuigen af te dwingen. Een beperkte luchtaanval zou de Bosnische Serviërs in het defensief kunnen dringen, meende de Bosnische president. "We hebben geen grondtroepen nodig. We hebben genoeg manschappen die bereid zijn te vechten", zei Izetbegovic, die er verder op wees dat het wapenembargo voor zijn land moet worden opgeheven.

Izetbegovic heeft de moord op zijn vice-premier Hakija Turajlic vrijdag betiteld als een koelbloedige aanslag die niet alleen kan worden beschouwd als een aanval op zijn regering, maar evenzeer als een aanval op de Verenigde Naties kan worden geïnterpreteerd. Izetbegovic, die in Washington is voor een serie besprekingen met de toekomstige Clinton-regering, beschuldigde president Bush ervan zijn belofte te hebben verbroken om de burgers van Bosnië-Hercegovina bescherming te bieden en van voedsel te voorzien.

"Deze koelbloedige actie toont opnieuw aan dat de VN-konvooien geen bescherming bieden en dat Servische paramilitairen hen op elk gewenst moment tot stoppen kunnen dwingen en iedereen die ze maar willen kunnen doodschieten", aldus Izetbegovic, die de dood van de vice-premier een ramp noemde.

Washington heeft vrijdag de moord op het lid van de Bosnische regering veroordeeld en de aanslag gekwalificeerd als "een moord die in koelen bloede is gepleegd".

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Joël Labadie, Marjo Nederlof, Dennis Pikero, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der School, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse.
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Joe de Roo en Victor Hälkamp:
Radio Nederland Wereldomroep
(tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AFP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 28,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

***

Het NOORSE concern Kvaerner gaat als eerste Europese werf een cruiseschip bouwen voor een Japanse opdrachtgever. In het najaar wordt in de Finse stad Turku begonnen met de bouw van een [illegible] ton metend schip voor de rederij Nippon Yousen Kaisha dat 950 passagiers kan vervoeren. Het schip wordt in 1995 in de vaart genomen.

PARIJS - Een toestel van de Duitse luchtvaartmaatschappij Lufthansa is woensdagavond neergestort op een weg in de buurt van een landingsbaan van het vliegveld Charles de Gaulle bij Parijs. Daarbij zijn ten minste twee doden gevallen.

Zo maakte de luchtvaart- en grenspolitie op het vliegveld bekend. Twee mensen zijn vermist geraakt en veertien raakten gewond, van wie zes ernstig. Het toestel, een tweemotorige Dash-8, vervoerde negentien passagiers en vier bemanningsleden. Het verongelukte vliegtuig is eigendom van de maatschappij Contact Air.

ÑAPA

ZATERDAG 9 JANUARI 1993

AMIGOE

Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Nicky Doo: "Rap scene is erg weird"

REPORTAGES

Jongeren aktief in Brievengat

= door Norbert Hendrikse =

Drs. Jacques Veeris: "Onderwijsvernieuwing een kwestie van lange adem"

JACQUES VEERIS probeerde tijdens zijn vakantie op Curaçao voor de kerstdagen zich zoveel mogelijk aan de publiciteit te onttrekken. Maar gelijktijdig wilde hij van alles te weten komen over zijn vak en liefhebberij: het onderwijs. Veeris deed zijn onderwijsopleiding op Curaçao. Behaalde hier ook zijn MO-A en MO-B diploma's pedagogiek. Werkte jaren als onderwijzer in diverse marginale buurten op het eiland. Werd direkteur van de Pedagogische Akademie en voor de politieke partij MAN, minister van Onderwijs en Cultuur in het kabinet Martina. Na het vertrek van Martina als premier was er even sprake dat hij de overleden Ronnie Casseres - ook een ex-onderwijsman -zou volgen als gezaghebber van Curaçao. De politieke machtswisseling bracht echter de huidige gezaghebber drs. Elmer Wilsoe op die stoel. Veeris vertrok naar Nederland, deed en doet nog steeds nuttig werk als vertegenwoordiger van de Nederlandse Antillen in het Landelijk Overlegorgaan voor minderheden. Ging Onderwijskunde studeren aan de Rijksuniversiteit Utrecht waar hij in juni vorig jaar afstudeerde met als afstudeerscriptie een onderzoek over onderwijsmotivatie en management.

"EEN GROEP zwarte kinderen van de derde klas van de Heilige Familieschool in de wijk Mundo Nobo (bedoeld wordt waarschijnlijk de H.Hart School die tijdelijk te Mundo Nobo was gehuisvest) verdringt zich rond een opblaasbare globe. Buiten loopt de hemel leeg op het schots en scheve schoolplein, het regenseizoen op Curaçao is begonnen. Onderwijzer Sidney Justiana heeft de wereldbol zelf aangeschaft want de school heeft geen geld voor atlassen. Trouwens, er bestaan nauwelijks moderne leermiddelen voor het onderwijs in de Nederlandse Antillen, hier niet en ook niet op de scholen in de betere buurten. Het Nederlands - voor de papiamentssprekende bevolking een vreemde taal - is nog steeds de voertaal op de scholen. Onderwijzers behelpen zich met versleten lesboekjes die ooit werden achtergelaten door de fraters en de nonnen. Bij gebrek aan geld worden schoolschriften vaak doormidden geknipt, potloden in tweeën gezaagd".
Dit citaat uit een op 19 december j.l. in de Nederlandse krant NRC verschenen reportage over Curaçao, geeft een beeld van de omstandigheden waaronder het onderwijspersoneel momenteel moet trachten onze jeugd op te voeden. Er wordt jarenlang gepraat over innovatie, maar er verandert weinig of niets. Wij vroegen oud-minister van Onderwijs, drs. Jacques Veeris, die vorig jaar in Nederland afstudeerde in de Onderwijskunde naar zijn mening.

Veeris: "Ik wilde me meer specifiek oriënteren op onderwijsvernieuwingen en dan voornamelijk op veranderings-processen en het managen van die processen. Om me te kunnen concentreren op mijn studie, moest ik uit allerlei dingen weg en dat is de reden waarom ik besloot mij in Nederland te vestigen. De voornaamste beweegreden die mij deed besluiten om mij verder te verdiepen in het onderwijs, was dat ik er steeds meer van overtuigd raakte, dat er van alles moet veranderen en verbeteren aan ons onderwijssysteem, waarbij ik vooral denk aan de kwaliteit van het onderwijs. Maatstaf hierbij moet zijn hoeveel leerlingen met succes hun opleiding afronden. Het grote probleem is echter hoe die veranderingen te realiseren".

Je kunt natuurlijk op een theoretische manier de kwaliteit van je onderwijssysteem benaderen en normen vaststellen, maar als dat systeem niet is aangepast aan je gemeenschap en aan je mogelijkheden, dan schiet je daar weinig mee op.
Veeris: "Als ik het over kwaliteit van het onderwijs heb, denk ik in de eerste plaats aan het onderwijs in relatie tot onze gemeenschap. En gericht op het verbeteren van de kwaliteit van deze gemeenschap. Dat staat voorop".

Als er bij ons gediscussieërd wordt over onderwijsproblemen, dan komen er vooral twee aspecten naar voren: de sociale problematiek en de taal, met name welke taal er gehanteerd moet worden bij het lesgeven. Bij het onderwijs aan Antillianen en andere minderheden in Nederland heb je als het ware een 'laboratoriumsituatie", waarbij je bepaalde dingen kunt uittesten...
"In Nederland bestaat er inderdaad al sinds jaren het principe dat je de minderheden die van huis uit geen Nederlands spreken, de eerste jaren moet benaderen in hun eigen taal, om hun de gelegenheid te geven te participeren in het Nederlandse onderwijs. Maar ook om ze 'zodra dat haalbaar is en onder de juiste omstandigheden', zoals dat wordt omschreven, volledig te laten deelnemen aan het onderwijs, dat in de Nederlandse taal gegeven wordt. Er is dus geen behoefte aan 'particuliere schooltjes' in de eigen taal, die in feite isolerend werken. Daarbij gaat met er vanuit dat Antillianen Nederlanders zijn en bovendien uit een onderwijssysteem komen waar in het Nederlands wordt les gegeven. Maar de ervaring heeft uitgewezen dat het Antilliaanse onderwijs maar weinig mensen aflevert die moeiteloos aansluiting hebben op het Nederlandse onderwijssysteem. De problemen daarbij zijn tweeledig: een gebrekkige taalbeheersing en onvoldoende kennis van de leerstof. Om die reden hebben wij in Nederland overleg gevoerd met staatssecretaris Wallache van Onderwijs, waaruit een speciaal project is voortgevloeid voor het produceren van specifiek lesmateriaal bestemd voor de Antillianen in Nederland".

Dat is juist die 'laboratoriumsituatie'. Zo iets veronderstelt een bepaalde infrastructuur waarvoor je de financiële mogelijkheden moet hebben en die zijn er in de Antillen momenteel niet.
"In mijn ogen bestaat er nooit een financieel probleem. Het is een kwestie van prioriteiten stellen. Als je een goed plan hebt en met goede argumenten komt dan zijn er altijd wel lokale of internationale instanties bereid dit te financieren. Geld behoeft geen probleem te zijn. Ik realiseer me dat de Curaçaose en de Antilliaanse overheid momenteel met begrotingsproblemen zitten. Maar gezien onze positie binnen het Koninkrijk en met onze internationale kontakten, behoeft dat geen beletsel te zijn om bepaalde vernieuwingen op onderwijsgebied door te voeren. Het gaat er om de juiste beslissingen te nemen en daarvoor is nodig te weten wat je wilt en welke richting je op wilt".

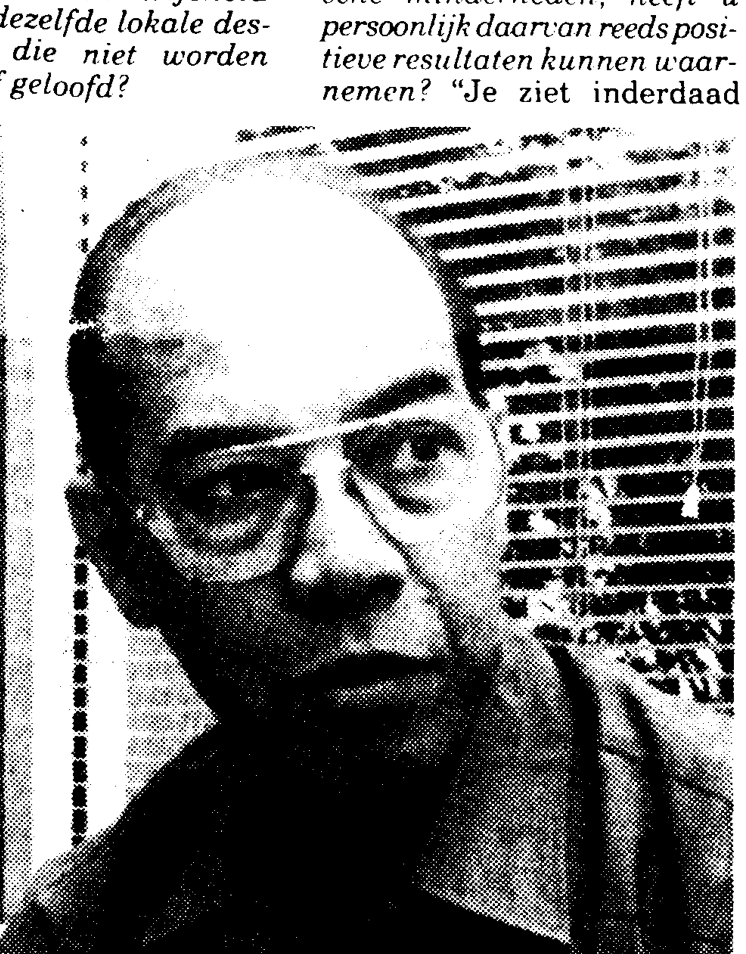
Om dat te weten en te kunnen, moet je eerst onderzoek doen en inventariseren wat je hebt en wat de mogelijkheden zijn. Zijn we in de Nederlandse Antillen al in dat stadium en hebben wij daar de mensen voor?
"Gedeeltelijk wel. Wij beschikken al jaren over een aantal lokale deskundigen op dit gebied die op een tamelijk overtuigende manier meer dan eens erop hebben gewezen waar de probleemgebieden liggen en in welke richting een oplossing moet worden gezocht. Ik zeg gedeeltelijk, omdat er zich op het gebied van onderwijskunde steeds nieuwe ontwikkelingen voordoen. Onderwijssystemen blijven zich verder ontwikkelen, met name in ontwikkelde landen zoals Nederland. Dat houdt in dat je *up to date* moet blijven. Wat we op Curaçao nodig hebben zijn mensen die de meeste recente innovaties elders hebben bijgehouden en die de lokale deskundigen in dat opzicht kunnen bijstaan. Maar uiteindelijk zullen wij zelf moeten bepalen waar wij naar toe willen. De grootste fout zou zijn dat overlaten aan buitenlandse experts".

Maar ook bij die keuze moeten wij rekening houden met de aansluiting op vervolgonderwijs, hetzij in Nederland hetzij in de eigen regio...
"Uiteraard. Je kunt niet uitsluitend theoretisch te werk gaan en de zaken te ideaal voorstellen. Je moet rekening houden met de realiteit. Wij moeten zien te geraken tot een professioneel opgezet eigen onderwijssysteem dat volledig is aangepast aan onze gemeenschap, maar zonder dat wij daarbij de aansluiting bij de rest van de wereld verliezen. Geen enkel land wil zich isoleren en wij als klein eiland kunnen ons dat zeker niet permitteren. Wij moeten op velerlei gebied onze relaties open houden en ons gezichtsveld verbreden: op b.v. economisch, industrieel, cultureel en onderwijsterrein. Know how op dit gebied moet kunnen binnenkomen en uitgaan. Het gaat om de interdependentie. Zelfs grote landen als de Verenigde Staten beseffen dat en het is heus geen schande als je voor bepaalde dingen bij anderen moet aankloppen of het voorbeeld van anderen gaat volgen".

Toch moet het niet zo blijven dat wij voor bepaalde disciplines op grote schaal mensen uit het buitenland moeten aantrekken omdat zij lokaal niet voorhanden zijn, zoals dat nu b.v. op financieel-administratief gebied gebeurd.
"Dat aantrekken van buitenlandse krachten vindt soms inderdaad op een onverantwoorde manier plaats, zowel voor wat betreft het aantal mensen dat men aantrekt als het gemak waarop men ertoe overgaat. Maar een feit is dat het aantal *decision makers* bij ons beperkt is. Zij hebben zoveel zaken op hun bureau liggen waarvoor zij een oplossing zoeken dat zij er niet mee klaar komen. En aangezien elke organisatie ernaar streeft de eigen kwaliteit te verbeteren, is het logisch dat men snel geneigd is van buitenaf mensen aan te trekken als ze niet meteen lokaal kunnen worden gevonden. Dat aanwerven van buitenlandse expertise moet echter zodanig gebeuren dat het aangepast is aan zowel de direkte behoefte als aan het besef dat je in deze gemeenschap moet verder functioneren. Ook hierbij staat voorop dat je als lokale manager verplicht bent een eigen beleid uit te stippelen, dat eventueel ondersteund kan worden met de kennis en adviezen van buitenlandse deskundigen. Ik vrees echter dat wij, met het aantal buitenlandse experts dat momenteel wordt aangetrokken en het tempo waarmee dat gebeurt, niet in staat zijn ons eigen huiswerk te doen".

Is dat niet het gevolg van de grote achterstand die wij hebben opgelopen en het feit dat de ontwikkelingen op bepaalde terreinen, zoals b.v. de offshore en het toerisme, bij ons eigenlijk te snel zijn gegaan?
"Dat is wel zo, maar ik hou vol dat er altijd lokale deskundigen te vinden waren die daarbij ingeschakeld konden worden. Lees de kranten maar en kijk naar het niveau waarop door lokale mensen bepaalde beslissingen worden aangevochten. Daaruit blijkt vaak hun expertise. Maar deze hebben ofwel niet de kans gekregen om advies uit te brengen, of hun visie wordt door de beleidsmakers niet geaccepteerd. Als je de rapporten bekijkt die door lokale deskundigen zijn gemaakt en je legt ze naast die van buitenlandse consultants die over hetzelfde vraagstuk zijn geraadpleegd, dan zie je weinig verschil".

Komt dat niet omdat die dure consultants hun wijsheid halen bij dezelfde lokale deskundigen die niet worden gehoord of geloofd?

DRS. JACQUES VEERIS
...eigen mensen gebruiken...

"Wellicht wel. Maar we moeten onszelf daarbij niet overschatten. Het blijft een goede zaak om met buitenlandse deskundigen te dialogeren en van gedachten te wisselen. En om geregeld te toetsen of wij wel op het goede spoor zijn. Wat bij ons vaak ontbreekt is de tijd om rustig en weloverwogen de zaken op een rijtje te zetten. Dat leidt ertoe dat té snel gezocht wordt naar kant en klare oplossingen die uit het buitenland moeten komen en dat het potentieel van lokale deskundigheid wordt genegeerd".

U bent zelf politicus geweest en u weet dat - evengoed als elders - na regeringswisselingen er geen beroep meer wordt gedaan op deskundigen die de vorige regering, van een andere politieke kleur, hebben geadviseerd.
"Dat gebeurt inderdaad overal. Maar zeker nu er praktisch geen ideologische verschillen meer zijn waar te nemen tussen de diverse politieke partijen, is het onzin om geen gebruik te maken van die beperkte deskundigheid bij ons, vanwege politieke voorkeur. Het gaat hierbij ook om de kwaliteit van de politici en het besef dat politiek geen zaak is van de korte termijn en van het overleven van de partij, maar van het op peil brengen en houden van de gemeenschap".

Terugkomend op de experimenten in Nederland met onderwijs aan bepaalde etnische minderheden, heeft u persoonlijk daarvan reeds positieve resultaten kunnen waarnemen? "Je ziet inderdaad betere resultaten van die leerlingen op diverse typen scholen, verdeeld over heel Nederland. Over de Antillianen en Arubanen kan ik nog weinig zeggen, want er wordt pas recentelijk door de Nederlandse overheid meer aandacht besteed aan deze groep. Wij moeten nog afwachten welk resultaat de specifiek op de Antillianen en Arubanen gerichte onderwijsprogramma's zullen opleveren. Maar in het algemeen kan geconstateerd worden dat het onderwijs aan leerlingen uit de groep etnische minderheden beter wordt. Niet dat wij er daarmee zijn, er valt nog veel te verbeteren. Er is aan oud-minister van Onderwijs, prof. Van Kemenade, thans commissaris van de koningin in Noord Holland, gevraagd om het totale onderwijs gericht op etnische minderheden opnieuw te evalueren. Hij heeft inmiddels daarover een vrij uitgebreid rapport uitgebracht. Mij is gevraagd om als vertegenwoordiger van de etnische minderheden erop te reageren. Er wordt b.v. in opgemerkt dat er in het verleden wel aandacht is besteed aan het taalprobleem, maar dat dit niet gebeurde vanuit een principiële, opvoedkundige visie, maar eerder vanuit de gedachte dat je de etnische minderheden moest helpen bij het behoud van hun eigen taal en cultuur voor het geval zij terugkeren naar hun vaderland. Het heeft een tijd geduurd voordat men tot het besef kwam dat het er niet om gaat kinderen een beetje les te geven in hun eigen taal, maar om ze dezelfde kansen te geven als het Nederlandse kind bij het volgen van onderwijs. Dat is hun recht evengoed als het hun recht is om over de mogelijkheden te beschikken om de kloof tussen hun cultuur en de Nederlandse cultuur te overbruggen. Dit alles veronderstelt heel wat veranderingen bij het inrichten van het onderwijsprogramma en het aanpassen van het lesmateriaal. En dit betekent uiteraard ook dat men moet beschikken over leerkrachten die hierop voorbereid zijn".

Hoe reageert het Nederlands onderwijs zelf op dit soort veranderingen? "In de eerste plaats hoor je van de leerkrachten de reactie: wij worden de laatste jaren steeds meer geconfronteerd met nieuwe ontwikkelingen en nieuwe eisen en wij krijgen daar een beetje genoeg van. Als er nu ook voor de minderheden nieuwe dingen worden uitgedacht, willen wij eerst praten over de voorwaarden waaronder wij moeten gaan werken. Het zou goed zijn als men in de Antillen deze ontwikkelingen volgt. Want onderwijsvernieuwingen gebeuren niet zomaar en brengen soms onverwacht grote problemen met zich mee. Kijk b.v. naar het bvo/ladvo experiment en al die problemen waarover je in de krant leest. Ik zag dat al aankomen. Je kunt in het onderwijs nooit zeggen: ik wil dat bepaalde doel bereiken en denken dat je er in b.v. vier jaar vanzelf komt. Er zijn zoveel zaken en mensen mee gemoeid waar je rekening mee moet houden dat je onderweg de nodige aanpassingen moet aanbrengen. Dit soort zaken kan je zeker niet *à la force* oplossen, zo van 'ik heb eenmaal zo beslist dus moet het maar gebeuren'. Onderwijsvernieuwing is en blijft een kwestie van lange adem. Tijdens mijn studie heb ik geleerd dat elk grootschalig onderwijsproject minstens vijf jaar nodig heeft om gerealiseerd te worden en dan nog wanneer er met alle noodzakelijke voorwaarden is rekening gehouden. In de praktijk betekent dat zo'n 8 à 10 jaren. Dat betekent echter niet dat je niet moet beginnen".

Is er voldoende inzicht en belangstelling in de Antillen en op Aruba voor de veranderingen en vernieuwingen in het onderwijs die zich momenteel in Nederland voltrekken en heeft men hier ook enige inbreng daarbij ?
"Gedeeltelijk wel, maar met het gevaar dat wij opgejut worden door de vernieuwingen in Nederland en proberen het Nederlandse tempo bij te houden. Veranderingsprocessen in een klein land als het onze, kunnen nu eenmaal niet even snel plaats vinden als in b.v. Nederland, al is de realiteit zo dat de meeste van onze leerlingen daar hun studies vervolgen. Wij moeten zien een groepje lokale deskundigen uit dat proces van continue spanningen en druk te halen en hun in alle rust als *think tank* laten functioneren. Ik heb begrepen dat er op Curaçao plannen in die richting bestaan. Maar het moet dan ook een *think tank* worden die concrete zaken produceert en geen geïsoleerd stelletje academici die van alles uitdokteren zonder rekening te houden met de realiteit. Je moet bij dit soort zaken heel goed rekening houden met de realiteit van onze gemeenschap en met die van onze leerkrachten. Bij het onderwijs geldt evenals trouwens bij alle andere organisatie, dat je geen vernieuwingen kan doorvoeren zonder de volledige medewerking van degenen die deze vernieuwingen moeten gaan implementeren, met de leerkrachten dus. De politieke beleidsmakers moeten daarbij terdege rekening houden met de praktijksituatie in de klas. En op dit soort zaken stranden helaas de meeste innovaties...

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

VLADIMIR MECIAR

Tweedeling een 'historische noodzaak'

Tsjechen en Slowaken zonder enthousiasme uit elkaar gegaan

PRAAG - Zonder spijt, maar ook zonder veel enthousiasme zijn de Tsjechen en de Slowaken op 1 januari uit elkaar gegaan. 74 jaar hebben zij in een staat samengeleefd, een periode die gepaard ging met frustraties en wrok. Maar de voorbereidingen voor de opsplitsing verliepen in alle rust en na zes maanden van onderhandelen was de 'fluwelen scheiding' rond. Het initiatief voor de scheiding kwam met name van de beweging voor een democratisch Slowakije (HZDS) van Vladimir Meciar die in juni in Slowakije de parlementsverkiezingen won. Na die verkiezingsuitslag bleek de scheiding onafwendbaar, een 'historische noodzaak', zoals ook president Vaclav Havel van Tsjechoslowakije, die liever had gezien dat de twee staten bijeen waren gebleven, moest erkennen.

Na de parlementsverkiezingen werden de burgers er verder niet meer bij betrokken. De splitsing was een zaak van politici geworden. Samen met Vaclav Klaus, leider van de burgerbeweging (ODS) die in Tsjechië de verkiezingen won, werkte Meciar de echtscheidingsprocedure uit. De splitsing is nu onherroepelijk, maar voor de bevolking had het niet echt gehoeven. Zowel onder de Tsjechen als onder de Slowaken is een kleine meerderheid voor de eenheidsstaat, zo blijkt uit peilingen.

Jarenlang hebben de Slowaken zich in de gemeenschappelijke staat tweederangs burgers gevoeld, maar nu zij er alleen voor komen te staan bekruipt velen toch een gevoel van twijfel. Slowakije is duidelijk de zwakste broeder. Het staat er economisch een stuk slechter voor dan Tsjechië, dat een industriegebied heeft dat weliswaar wat verouderd is, maar wel kansen biedt.

DESINTEGRATIE

Slowakije, dat traditioneel meer een landbouwgebied is, moet het doen met een hopeloze militaire industrie die moeilijk om te bouwen is. Slowakije loopt het risico dat onafhankelijkheid economische desintegratie, een verdubbeling van de belastingen, een hogere werkloosheid en een afbrokkelende export met zich mee brengt, aldus enkele deskundigen.

Vele duizenden Slowaken, die in het Tsjechische industriegebied wonen en werken, hebben de Tsjechische nationaliteit aangevraagd. Tot januari is dat betrekkelijk eenvoudig, mits de Slowaken kunnen aantonen dat zij al twee jaar in Tsjechië wonen. Daarna wordt het lastiger. Meciar had problemen omtrent nationaliteit willen voorkomen door de mogelijkheid van een dubbele nationaliteit te aanvaarden. Tsjechië wilde daar echter niets van weten.

Volgens een onlangs gehouden opiniepeiling zou een kleine meerderheid van de Slowaken er de voorkeur aan hebben gegeven binnen een enkele Tsjechoslowaakse staat zijn gebleven, maar dan wel met een grotere autonomie dan in de afgelopen 74 jaar. "Het klopt dat wij tweede viool speelden na de Tsjechen", zegt Anna Mendlikova. "Maar ik denk dat wij nu slechter af zijn. Ik heb twee kinderen en ik maak me zorgen over hoe ik kan zorgen voor kleding, eten en opleiding voor hen".

Ook functionarissen van de regering die heeft aangestuurd op de breuk met Tsjechoslowakije, vinden het moeilijk duidelijk aan te geven waar de voordelen liggen. "Van nu af aan zullen de Slowaken hun eigen problemen oplossen", meent regeringswoordvoerder Bohuslav Geci. "Wij zullen onze eigen fouten kunnen maken. Tot nu toe konden de Slowaken altijd Praag de schuld geven voor alles wat zij fout vonden".

Toch is Meciar, die 'zweet en tranen' heeft beloofd na de onafhankelijkheid, nog steeds populair. In recent gehouden opiniepeilingen stond hij met 43,5 procent bovenaan de lijst en in december was hij anderhalf procent populairder dan een maand eerder.

Meciar, en ook Klaus, geloven niet in een rampenscenario dat de ineenstorting van Slowakije voorspelt. "De deling van Tsjechoslowakije is democratisch, humaan en grondwettig" zei Meciar onlangs in een televisiedebat. En Klaus wees erop dat de "scheiding met de grootste zorg is voorbereid".

NAUWE BANDEN

De Tsjechen en Slowaken blijven ook na de opdeling nauwe banden onderhouden. Er is een twintigtal bilaterale akkoorden getekend, waaronder een verdrag over een douane-unie die het vrije verkeer van personen en goederen garandeert. De boedelscheiding is geregeld op basis van een verhouding 2:1, overeenkomstig de grootte van de bevolkingsgroepen (10,3 miljoen inwoners in Tsjechië en 5,2 in Slowakije). In december werd een eerste akkoord op het gebied van de buitenlandse politiek gesloten. Slowakije neemt in de Trojka van de conferentie voor Europese veiligheid en samenwerking (huidige, vorige en aanstaande voorzitter) de plaats van Tsjechoslowakije in en Tsjechië zal in 1994-95 de zetel in de Veiligheidsraad innemen die dan toevalt aan Tsjechoslowkije.

Op monetair gebied is besloten dat de twee landen voorlopig dezelfde munt houden en na verloop van tijd overgaan tot eigen munten die eerst in een vaste verhouding aan elkaar gekoppeld worden maar waarvan de onderlinge koers uiteindelijk op de vrije markt bepaald zal worden. De monetaire kant van de zaak baart Meciar zorgen. Hij is bang dat de monetaire scheiding te snel zal gaan. De Tsjechen, die bang zijn voor import van inflatie uit Slowakije, hebben hun voorzorgsmaatregelen al genomen in Groot-Brittannië.

Tsjechoslavië, Cesko of Tsjechije?

Tsjechische functionarissen breken momenteel hun hoofd over een linguistische puzzel: hoe noemen we de nieuwe republiek die is voortgekomen uit **Tsjechoslowakije?** In de aanloop naar de opdeling van het land werden verscheidene namen gelanceerd als Tsjechië, Tsjecholand, Tsjechomoravie en Tsjechoslavie.

De formele naam - de Tsjechische Republiek - ligt vast in de grondwet en stuit niet op verzet, maar functionarissen moeten het nu eens worden over een naam die voldoet in het dagelijks gebruik. 'Cesko' krijgt de voorkeur van vele Tsjechen, maar de Duitse vertaling Tsjechije geeft problemen. Zo werd het gebied van Bohemen en Moravië namelijk door de nazi's in de tweede wereldoorlog aangeduid.

Raciaal geweld verscheurt wijk in Johannesburg

= door Pat Sidley =

JOHANNESBURG - Van rasta's tot rabbijnen, kroegbazen tot dure restauranthouders, van blank tot zwart, in Yeoville, een wijk dichtbij het centrum van Johannesburg, hebben zij allen een onderdak gevonden. Maar dit droombeeld van het toekomstig non-raciale Zuid-Afrika wordt wreed verstoord door een serie aanslagen met een specifiek racistische inslag.

Yeoville is een ongewoon schouwspel voor diegenen die Zuid-Afrika zien als een onverdraagzame naar ras, godsdienst en cultuur gescheiden samenleving. Elke dag van de week is in de hoofdstraat van Yeoville (Rockey and Raleigh), een straat met kleine huisjes op tien minuten afstand van het stadscentrum, de parade van het toekomstig Zuid-Afrika te zien

Zij bestaat uit zwarte yuppies, blanke hippies met vredestekens, religieuze fanatici van chassidische joden tot sekteleden die zieltjes proberen te winnen, zwarte drugsdealers en hun bemiddelde blanke klanten en de gewone gegoede burgers die in iedere middenklasse wijk te vinden zijn. Het is een van die plaatsen die zuidafrikanen de hoop geven dat er tot een niet-raciale toekomst aanbreekt.

Paddi Clay beschrijft het park waar zijn appartement op uitkijkt. "In het park zijn zulu-dansers, blanke dronkaards en zwarte hoeren, er bestaat een informele, multiraciale voetbalclub. De plaatselijke sangoma (toverdokter) houdt er spreekuur, blanke pubers vrijen er en zakkenrollers speuren naar een nieuwe prooi. Aan de andere kant, waar de drugsdealers het ritme bepalen, verloopt de handel vreedzaam". Zo was het tot voor kort.

AANSLAGEN

De bewoners van de wijk zijn opgeschrikt door een serie raciale aanslagen met een typisch zuidafrikaanse bijsmaak. De politie lijkt er voorlopig weinig aan te doen.

Zo opereert er een verkrachter in de wijk. Hij heeft het afgelopen jaar verschillende vrouwen belaagd. De man is zwart en al zijn slachtoffers zijn blank. Hij vertelt hen ook hoezeer hij blanken haat. De politie lijkt verlamd in deze zaak. Zij heeft een aantal onschuldige zwarte mannen gearresteerd die - toevallig- allemaal bekend staan om hun linkse opvattingen. De echte verkrachter kunnen zij, ondanks duidelijke signalementen, maar niet te pakken krijgen.

Onlangs sloeg een blanke fruithandelaar in een restaurant een bejaarde zwarte bedelaar in elkaar, omdat hij een roos gestolen zou hebben. Ooggetuigen zeggen dat de blanke met een grote stok en zware laarzen op de zwarte man insloeg en trapte. Volgens hen was het pak slaag volledig onnodig en puur raciaal. Het slachtoffer, dat ervan overtuigd was dat de politie hem alleen maar meer ellende zou bezorgen, wilde geen aanklacht indienen.

SKINHEADS

Een aantal weken geleden vielen blanke skinheads met nazi-emblemen zwarte passagiers die uit een minibusje stapten aan, alleen omdat zij de verkeerde kleur hadden. Gemeenteraadslid Martin Sweet van de - progressieve- democratische partij zegt dat zijn par tij meer meldingen van dergelijke aanslagen heeft binnengekregen. Hij kwalificeert ze als ontegenzeggelijk racistisch. Kapitein Danie Louw, de commandant van het politiebureau van Yeoville, gaat daar fel tegenin. "Er zijn geen raciale aanslagen hier." De skinheads ziet hij als een geisoleerde kwestie. Ondanks interviews in de plaatselijke pers, waarin de neo-nazi's hun racistische visies verkondigen, blijft Louw erbij dat de aanslag geen racistische achtergrond had. Omdat er volgens de politie geen sprake is van raciaal geweld doet zij ook geen beroep op de wet waarin het aanzetten tot rassenhaat illegaal wordt verklaard. De wet werd oorspronkelijk gebruikt om antiapartheidsstrijders te vervolgen. "Ik zou een beroep op de wet gedaan hebben", verzekert Louw, "als ik dacht dat een aanslag raciaal was". Hoewel zwarten die blanke skinheads hebben aangevallen wel vervolgd worden, is er nog niets gebeurd tegen blanken die het op zwarten gemunt hadden.

Martin Sweet vindt de werkwijze van de politie verwerpelijk. "Mijn standpunt is simpel. Voor deze incidenten was Yeoville de meest tolerante wijk van het land. Elke dag kun je bij een bushalte zitten en dan zie je hippies, rasta's, rabbijnen en priesters, blanken en zwarten langskomen. Het werkt in Yeoville. Ik zal dit racisme verdelgen". Hij geeft toe dat er 'serieuze problemen zijn'. Maar herhaalt dan ondanks alles optimistisch: "het voornaamste is: Het werkt in Yeoville".

Justitie-minister uit Carter-tijd

Bush neemt advocaat voor Irancontra-zaak

WASHINGTON - President George Bush heeft een advocaat van naam ingeschakeld om zijn belangen te behartigen in de Iran-contrazaak. Het gaat om Griffin Bell, die onder president Jimmy Carter tussen 1977 en 1979 minister van Justitie was, zo heeft het Witte Huis woensdag meegedeeld.

Bell moet proberen een kopie los te krijgen van de verklaring die Bush in januari 1988 heeft afgelegd tegenover rechters die onderzochten in hoeverre de regering van Bush' voorganger Ronald Reagan (waarin Bush vice-president was) direct betrokken was bij het Iran-contraschandaal. De president kreeg dinsdag te horen dat de speciale openbare aanklager Lawrence Walsh hem geen afschrift wil geven.

Het Iran-contraschandaal bestond erin dat de VS, via Israël, wapens aan Iran leverden in de hoop dat Amerikaanse gijzelaars vrij zouden komen in Libanon. De winst op de verkoop van deze wapens ging via-via naar de contra's in Nicaragua, die in een gewapend conflict verwikkeld waren met de Sandinistische regering in Managua. Het schandaal speelde in een periode dat het congres steun van de Amerikaanse overheid aan de contra's nadrukkelijk had verboden. Vorige week baarde Bush opschudding door -- een kleine maand voor zijn aftreden als president -- gratie te verlenen aan een aantal hoge functionarissen tegen wie een rechtszaak dreigde in het Irancontraschandaal. Een van hen is ex-minister van Defensie Caspar Weinberger.

BRITISH AIRWAYS (BA) zal volgens enkele Britse dagbladen binnen vier tot zes weken een overeenkomst sluiten met USAir. Details zijn niet bekend, maar het zou gaan om de verwerving van een belang van minder dan 25 procent. Kortgeleden zag BA ervan af om voor 740 miljoen dollar een belang van 44 procent te nemen omdat de VS-autoriteiten daar waarschijnlijk geen toestemming voor zouden geven.

Oud Defensie-man Alan Clark:

Churchill had vrede met Hitler moeten sluiten

LONDEN - In 1941 had Churchill vrede moeten sluiten met Hitler. Deze opvatting van de Britse oud-staatssecretaris van Defensie Alan Clark heeft afgelopen zondag heftige reacties losgemaakt in Groot-Brittannië. In een reactie op het verschijnen van een boek van de historicus John Charmley met de titel 'Churchill, het eind van de roem', schreef Alan Clark, in een artikel dat zaterdag verscheen in de Times, dat ex-premier Winston Churchill "bij verschillende gelegenheden", en met name in 1941, vrede had kunnen en moeten sluiten met Duitsland.

In dat jaar "stuurde Hitler Rudolph Hess naar Londen om met de regering te praten; Churchill heeft hem niet ontvangen", schrijft Clark die meent dat "als Groot-Brittannië toen de vrede aanvaard had, de Britse marine en luchtmacht naar Singapore hadden kunnen worden gestuurd, en Japan nooit tot de aanval zou zijn overgegaan".

Het gevolg van de weigering van Churchill om vrede te sluiten was volgens de ex-onderminister van Defensie dat "de oorlog veel te lang geduurd heeft, en dat Groot-Brittannië er futloos uit tevoorschijn gekomen is, met een in duigen liggende maatschappelijke orde en een voorgoed verloren empire". Het conservatieve Lagerhuislid Sir Nicholas Fairbairn noemde Clark 'onnozel'. "Als men zijn redenering volgt, zou Hitler vandaag Duitsland, zonder twijfel Frankrijk en misschien Rusland" regeren", voegt hij eraan toe.

De historicus Lord Dacre meent dat "Hitler nooit een verdrag gesloten heeft dat hij nadien niet brak. Een aparte vrede tussen Groot-Brittannië en Duitsland zou geleid hebben tot een Europa overheerst door de nazi's, en dat zo vandaag nog zo zijn", aldus de geleerde.

Ex-staatssecretaris Clark had in november al veel stof doen opwaaien tijdens het schandaal rond 'Irakgate'. Met zijn verklaringen voor de rechter leidde hij de vrijlating in van drie bazen van een bedrijf dat beschuldigd was van de illegale uitvoer van wapens naar Irak op het eind van de jaren '80. Hij had verklaard dat de conservatieve regering van dat moment, waarvan hij deel uitmaakte, deze transactie had aangemoedigd. Met deze uitspraak bracht hij premier John Major en verscheidene ministers in een lastig parket.

Winston Churchill, hier met de Amerikaanse president Franklin D. Roosevelt en de Russische leider Jozef Stalin op een historische foto gemaakt tijdens de conferentie van Yalta.

Op eigen krachten werd het veld door de 'Jurles Boyz gedicht...

Jongeren over zichzelf en Curaçao:

= door Ieteke Witteveen =

Lasser Franklin Martina, leider van de Jurles Boyz last een deur, zodat de buurvrouw toch met haar auto over het veld kan rijden als het moet.

"IS ER ECHT nog wat te doen met deze jongeren?", vraagt een hoofdredacteur van een ochtend-krant zich af als hij een foto onder ogen krijgt van een groep jongens (18-25 jarigen) die zelf het sportveld van hun straat willen omheinen. Hij is niet de enige die zijn twijfels heeft over de jeugd van nu. Het beeld over jongeren is nog negatiever dan blijkt uit de twijfel van de journalist. Voor velen, ouders zelf, instanties, de politie zijn de jongeren van nu een groot probleem. Ze lopen en hangen maar rond, het liefst op de hoek van de straat of onder de lantaarnpaal, ze vormen haarden van criminaliteit en drugsgebruik. Kortom ze zijn hopeloos'.

Dit beeld drong zich ook op tijdens een sociaal-cultureel onderzoek dat van juni 1991 tot augustus 1992 in de wijk Brievengat plaatsvond (*). Bij dat onderzoek werden behalve dertig families een veertigtal jongeren, jongens en meisjes, van 14 tot 25 jaar betrokken, - LTS'ers, middelbare scholieren, werkende jongeren, jongeren die werken en naar de avondschool gaan of die noch naar school noch werk hebben. Ondanks de verschillen, -door opleiding, thuissituatie, werk of geen werk - hebben ze gemeen dat ze ontevreden zijn over het gebrek aan aktiviteiten en aan voorzieningen en over de negatieve beeldvorming over henzelf en hun wijk.

"We hebben geen geld en weten niet hoe het moet"

In het in november 1992 gepubliceerde 'Jeugdbeleidsplan' wordt gesproken over een "falende samenleving in haar verantwoordelijkheid jegens de jeugd" en daarbij wordt met de vinger gewezen naar instituten als het gezin en ruime familieverband, onderwijs, kerken, media, politieke en vakbondsleiders. Maar wat vinden jongeren zelf van die samenleving en van zichzelf? Dit artikel gaat over jongeren die een groot deel van hun (vrije) tijd met andere jongeren op straat doorbrengen. Dat zijn vooral jongens, ook al krijgen ze steeds vaker gezelschap van jonge vrouwen en hun kinderen. Hoe zien zij zich zelf, hun buurt, de overheid en de toekomst?

"NIETS TE DOEN"

Roro (23) (**) behoort tot een groep jongens die vaak te vinden is op een katrol bij een verwaarloosde open plek dat ooit was bedoeld als sportveldje in een van de straten van Brievengat. Hij is schoonmaker van beroep, of beter *technical cleaner* en woont, met nog een broer, bij zijn moeder. Jairo (15) gaat naar de LTS en Mike (22) pendelt tussen Bonaire, -waar hij een 'juffrouw' en kind heeft-, Nederland, waar zijn moeder woont en zijn leeftijdsgenoten in zijn straat. Bubuchi (20) woont bij zijn ouders en is zonder werk. Andere jongeren rondom de katrol, doen vooral luisterend aan de gesprekken mee. De gesprekken vonden plaats in februari en maart 1992.

"We zijn niet een echte gang, we doen alleen dingen samen, we praten met elkaar, luisteren muziek, drinken wat, en we spreken met elkaar wat af, bijvoorbeeld om elkaar te treffen in Punda, in een discotheek of in de buurt zelf. Maar de mensen (overheid) willen ons niet samen zien. Ze willen ons 'breken'."

Over een aantal 'zaken van het leven' bestaat een eensgezinde mening, bijvoorbeeld over wat belangrijk is in het leven. Het groepsantwoord luidt: "leven en gezondheid, want zonder dat doe je niets". Bijstand trekken vinden ze iets voor vrouwen. Over vrouwen zelf zijn deze jongeren nogal kritisch "ze letten vooral op je geld en kijken eerst naar de jongens met auto". Te rade gaan bij iemand als je problemen hebt doen de twintigers niet meer, "want ieder is op zijn eigen belang uit". Ook in de religieuse leiders bestaat weinig fiducie, want de pastoor is vaak "meer duivel dan wij". Wat niet wil zeggen dat deze jongeren niet gelovig zijn. Integendeel. Geloof in God is heel belangrijk, een noodzaak, "het enige wat je hebt", en bidden doen ze, volgens eigen zeggen, allemaal, sommigen zelfs drie keer per dag. Een enkele leest de bijbel.

Er is eerst (februari 1992) wantrouwen. "Waarom wil je met ons praten. Ben je van de politie?" Een volgende keer: "Ben je de vrouw van Stanley Brown?' Maar dan: "de buren denken dat we drugsgebruikers zijn. Dat denken ze nu ook van u". Wat de groep - met zo'n vaste kern van twintig jongeren -kenmerkt is niet het druggebruik, maar de verveling en het niet weten hoe dat probleem aan te pakken.

"Als je niets te doen hebt wat doe je dan? Je zit hier bij elkaar. Gekke dingen komen bij je op, niemand heeft geld, je gaat op elkaars zenuwen werken, dan komen er problemen, je gaat aan slechte dingen denken".

"We zijn geen echte gang; wij doen alleen alles samen"

Dat probleem van 'niets te doen hebben' gaat verder terug dan de huidige generatie jongeren. Het dateert van begin jaren zeventig. In die tijd werd het Brievengat van toen, het 'oude', eerste gedeelte met in totaal 505 huizen en dat in de jaren zestig een eigen traditie van buurtaktiviteiten had opgebouwd, uitgebreid met 878 huizen. Net in die jaren werd het met EEG-fondsen vernieuwde buurtcentrum, na politieke manipulaties, gesloten (1972). Er kwam, op enkele initiatieven op sportgebied na, niets voor in de plaats. In die situatie groeide een nieuwe generatie op.

POLITIE

"De overheid van Curaçao denkt niet aan ons, ze doen niets-niets-niets. Het enige waar ze aan denken is de politie optrommelen. Ze doen alleen iets voor henzelf, hun eigen mensen, voor ons doen ze niets", zeggen Roro, Mike en de anderen. "De politie is de enige die we hier zien. Ze komen hier, ze zeggen niet eens: goede avond, ze zeggen alleen: luister, iedereen moet opkrassen. Als wij dan blijven staan, goedenavond zeggen, zeggen ze dat wij brutaal zijn. Maar je wilt niet altijd geslagen worden. Wij nemen nu ook onze maatregelen. Als zij ons slaan, vechten we terug. Daarom zeggen ze dat we onbeschoft zijn. Hun knuppel is hard en je kunt niet altijd het slachtoffer zijn. Bovendien ik woon hier en betaal mijn belasting, dus waarom mag ik niet gewoon op de hoek van de straat staan? Maar zodra je dat doet doe je dingen die niet deugen. Is dat vrijheid? Maar wat moet je thuis de hele dag? Wij vallen niemand lastig, het gaat zoals we hier bij elkaar staan; we maken een plan: we gaan daar en daar naar toe, of we gaan voetballen. Soms zetten we de radio aan, een beetje 'lauw', dan komt de politie. De politie kan geen groep zien, ze slaan ons uit elkaar.' Twee politie-functionarissen beamen, desgevraagd, dat er problemen zijn. Een van hen, een hoge politiefunctionaris schetst het volgende beeld: "De jongeren lopen al vanaf heel jong rond, ze vormen groepen, ze zitten op de hoek van de straat of onder een lantaarnpaal, daar begint het gebruik van drugs op kleine schaal, ze spelen 'douw' (een gokspelletje met dobbelstenen) en zorgen voor overlast". Dat de jongeren klagen over de politie, daar kijkt hij niet van op: "op de politie-school worden de jongens niet getraind in sociale vaardigheden. Ze zijn bovendien pas 22 of 23 jaar als ze met de opleiding klaar zijn en op die leeftijd ben je erg 'heet', weet hij uit eigen ervaring. De tweede politie-man, een wachtcommandant informeert dat het uiteendrijven van jongeren een preventieve maatregel tegen druggebruik en dat nog dateert uit de tijd van wijlen gezaghebber Casseres, "hij gaf de opdracht elke groep op straat te 'breken'.

De hoge politie-beambte, die plannen heeft voor een politie met een sociaal gezicht zoals de vroegere veldwachter, denkt dat het huidige hardhandige optreden de goedkeuring krijgt van 'de zwijgende meerderheid'. "Vergeet niet, al die regels en verdragen rondom het politie-optreden zijn goed voor het buitenland. Hier is dat anders".

ONDER SPANNING

De jongeren van de katrol voelen zich in de steek gelaten. "Zij (de bestuurders, red.) bekommeren zich niet om ons, er is geld, maar dat is voor hun eigen mensen, aan ons wordt niets besteed. Waarom moeten we naar ander land gaan om vooruit te komen, waarom wordt er hier zelf niets gedaan, hier kunnen we toch ook wat leren, of niet? Ver van huis is niet hetzelfde als bij je eigen mensen. Hier weet je waar je aan toe bent. Als je in een ander land woont weet je dat niet, je kunt in de diefstal belanden of in dat gedoe van de drugsverkoop. We staan onder druk, de regering maakt dat wij onder spanning leven".

De 'Katrol Boyz'werken aan hun naambord.

Als het onderwerp school aan de orde komt wordt er gehoond: "je kunt wel MAVO hebben of een ander diploma, maar je krijgt niet het werk waarvoor je leert. Je moet gewoon geluk hebben".

Korá, met auto, heeft een broodje gekocht. Dat gaat rond: "We delen veel, want we leven met elkaar, maar men laat ons niet met rust".

"Ik ben een van de groep die veel heeft meegemaakt. Vier jaar geleden. Een jongen stak een ander dood. Eigenlijk uit angst, hij was bang voor hem. Niemand van ons kon het geloven". Stilte. Een verdriet dat nog niet verwerkt is?

"Het is niet makkelijk iemand te vinden die je kunt vertrouwen. Ik kalmeer mezelf altijd. Als ik erg gespannen ben ga ik muziek luisteren, of hardlopen, of vissen".

"We hebben al zo vaak geprobeerd het veld schoon te maken. Zoals we hier nu zitten gingen we met zijn allen, op een zondag, stenen weghalen en het veld schoonmaken. We zetten het veld met palen af, geld voor een afrastering is er niet. Na een week was het veld in zijn oude staat: de buren haalden de palen weg om er met de auto langs te kunnen. Dat soort dingen vervreemdt ons van de sport. De buren storten er nu hun vuil. Maar wij kunnnen niets doen, want we hebben geen geld en we weten niet hoe".

PANTOMINA

In een andere straat is de sfeer tussen jongeren en omwonenden verpest. De jongeren voetballen dagelijks op het stuk oud asfalt, ooit een keurig basketbal-veld. De omwonenden zijn het beu dat de bal steeds in hun tuin of zelfs de keuken terecht komt. "Als de bal een pan op het vuur raakt komt er brand". Soms sneuvelt er een ruit. Een paar buurvrouwen dreigen het niet te laten bij het achterhouden of het in stukken snijden van de bal. Scheldpartijen tussen buurvrouwen en voetballende jongeren zijn regelmatig te horen in de late middaguren, als de oudere jongeren voetballen.

Twee families belopen al vanaf 1974 verantwoordelijke instanties als FKP en Sedreko en onlangs heeft de familie van een bewoonster met psychische klachten de gezaghebber en procureur generaal op de hoogte gebracht. Zonder succes. Of toch: er is een lap gaas aangebracht voor een deel van dat huis. "Een *pantomina*, die hele regering", zegt een buurvrouw. "En dan zijn de mensen van die instanties nog zo brutaal om te zeggen dat ik zelf maar voor omheining moest zorgen. Als ik dat kon, dan zat ik niet in een volkswoning".

Dat nu de jongens zelf het veld willen omheinen wordt toegejuicht, "want we zijn niet tegen sport voor de deur, dat is gezellig, alleen die bal die terroriseert ons en de jongens zijn brutaal".

Het begon met een muzikale *Jump-up* door de straten van Brievengat, georganiseerd door de nieuwe - tijdens het onderzoek opgerichte - jongerencommissie, Hubentut Uni Brievengat (HUB). De zeven, schoolgaande, jongens en meisjes van deze commissie wilden op die manier andere jongeren betrekken bij hun plannen voor meer aktiviteiten. Terwijl de favoriete rap en reggae door de wijde omgeving klonk ondervroegen ze andere jongeren over wat het eerst in de wijk gedaan moest worden. De sportliefhebbende jongeren uit de straat Jules Blasini waren vastberaden en eensgezind: hun veld moest dicht, en dat liefst zo gauw mogelijk. Kort daarna werd er vergaderd, eerst in de betreffende straat, in het donker, daarna met een vaste kern -inmiddels gedoopt tot de 'Jurles Boyz' - in een lokaal van het buurtcentrum. In drie maanden tijd en met steun van ouderen lukte het. Er werd zelf geld verdiend met o.a. autowassen. SEDREKO, FKP, de Federatie buurtcentra, de pastoor en 'Uw vriend de bank' werden, dit keer met succes, benaderd. Winkels in de buurt gaven korting op schoonmaak-artikelen, maaltijden en limonade. Elke, werkende, jongere droeg zelf naar vermogen bij: 50, 75,- 125 gulden. Een buurtbewoner hielp met enkele rollen gaas en een pan soep.

De laatste zondag van november. Vanaf half acht 's morgens werken zo'n vijfentwintig jongeren gestaag aan het omheinen van het veld. Om elf uur regent het, maar er wordt doorgewerkt. De muziek van een populaire DJ houdt de vaart er in. TeleCuaçao en de fotograaf vnan Extra komen langs en bekenden. Het is al donker als de laatste grote klus, het lassen van een extra deur als toegang voor de auto van een buurvrouw klaar is.

Om half negen 's avonds is het veld dicht, er wordt een sleutel overhandigd aan de buurvrouw, er is champagne en een toespraak van een bewoonster: "...Jullie zijn vaak alleen, zonder steun van ouders, regering of overheidsinstanties, maar vandaag hebben jullie bewezen dat jullie kunnen en willen, als jullie tenminste steun krijgen".

Nog geen dag later presenteren de jongeren van rondom de katrol zich. Ze willen ook wat doen aan hun straat en veld en ze willen een tambú. De tambú is er binnen een paar dagen en ze gaan zich de 'Katrol Boyz' noemen. Via effectieve lobby bij SELIKOR voor het weghalen van grootvuil, bij de plantsoendienst-LVV voor wat bomen, bij Jeugdzaken voor verf lijkt het eerste plan van deze jongeren te lukken: nog voor het einde van het jaar het pleintje annex veld van hun straat een ander aanzien te geven.

Er is feest, die zondag voor kerstmis in de straat met de katrol in Brievengat. De buren voorzien de jongeren gul van kip, juice, bier, ijs, champagne. Een familie stelt de tuin en electriciteit beschikbaar, een ander komt met een paar jonge cederbomen om het veld te omheinen.

"Op de katrol verven we hoe wij Curaçao zien", zegt Mike, nu de leider van de groep. Dat wordt uitgedrukt in de kleuren geel, groen, blauw en zwart: schoon, veel kunuku, windmolens, vrouwen en een tambú-speler. En dan, na zo'n geslaagde dag: "We willen via 'Pueblo na palabra' iedereen bedanken. Hoe doen we dat?"

(*)BRIEVENGAT, NA UNDA NOS KE BAI. Pasado, presente i futuro' augustus 1992, L. Weeber en I. Witteveen (IPK)

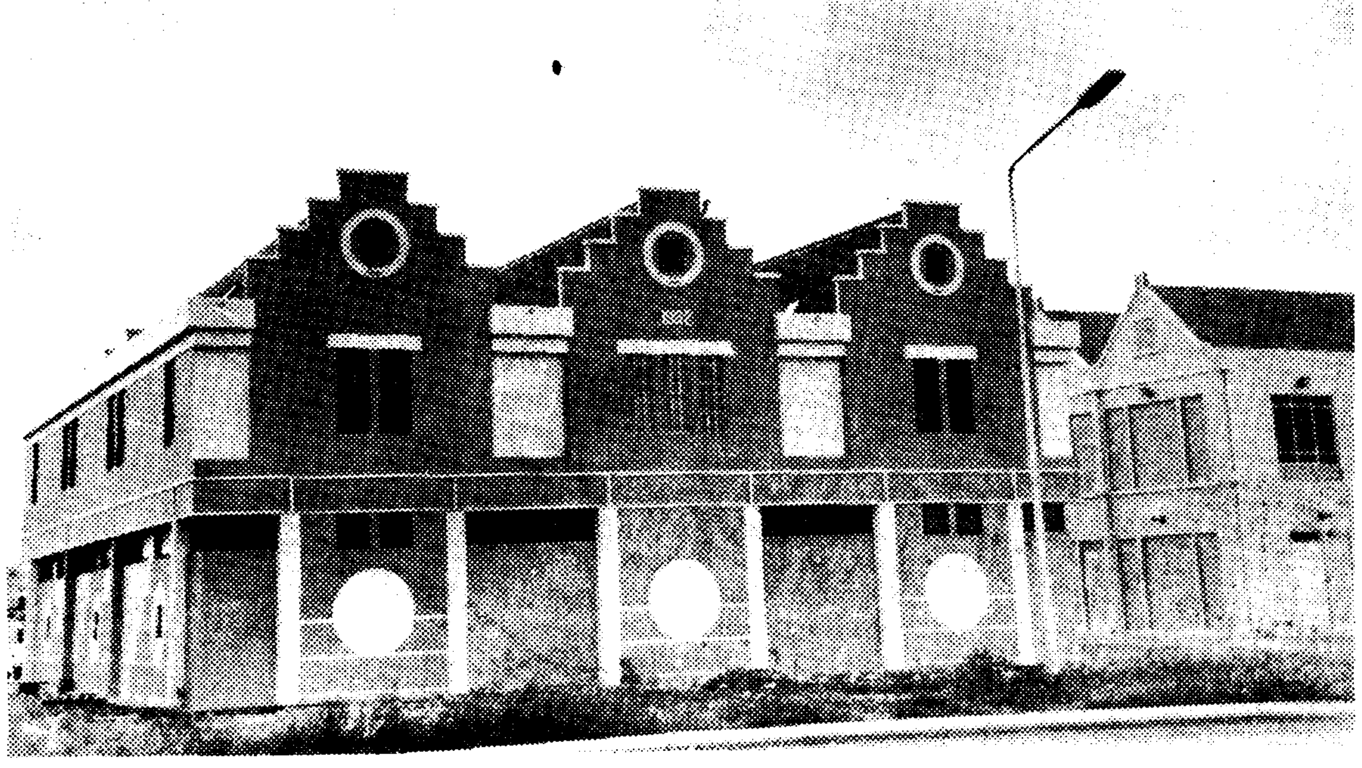
(**) de gebruikte namen zijn fictief.

Naast behoud momumenten nieuwe vormen accepteren

Architectuur op Curaçao schijndood

= door ir. Willy Juliana =

HET KLIMAAT en de positie waar de architect op Curaçao momenteel in verkeert, zijn niet ideaal. Deels is dit aan de architecten zelf te wijten, maar de overheid is hier ook schuldig. Het negeren van een open architectonische cultuur op Curaçao heeft ertoe geleid dat architectuur hier 'schijndood' is.
Architectuur (en dat geldt voor culturele zaken in het algemeen) behoort niet tot de onderwerpen waaraan op Curaçao van bijvoorbeeld overheidswege grote waarde wordt gehecht. Er wordt ondermeer nauwelijks enige preocupatie getoond voor architectonische kwaliteit. Het nog steeds hanteren van bijvoorbeeld een bouw- en woningverordening uit 1935 getuigt hiervan. Terwijl er enerzijds, terecht, veel waardering wordt gehecht aan de historische monumenten zowel binnen als buiten Willemstad, is er anderzijds nauwelijks enige belangstelling gebleken voor de ontwikkeling van een eigentijdse architectuur.

De Salinja Gallery: een typisch voorbeeld van 'decorbouw'.

De ontwikkeling van het sociaal-economisch profiel op Curaçao zou gepaard moeten gaan met een culturele ontwikkeling. Het overheidsbeleid met betrekking tot cultuur moet de Antilliaan nog meer de kans geven zich in woord en beeld uit te drukken. Tevens moet dit beleid de mensen de mogelijkheden bieden om hun opvattingen en expressievormen te verrijken. Dit geldt niet alleen voor onze taal, muziek en beeldende kunst, maar ook voor onze architectuur.

Kijken wij nu kritisch om ons heen dan moeten wij de vraag stellen of wat nu gebouwd wordt verantwoord hedendaags Antilliaanse architectuur is. Ir. Ronald Gill, architect en oud UNA-docent, heeft een duidelijk antwoord hierop gegeven door te zeggen: "Wanneer ik een eigen architectuur definieer als een eigen gebouwd profiel naar het profiel van de samenleving in haar fysieke omgeving, moet ik constateren dat deze harmonie tussen samenleving en gebouwde ruimte, algemeen beschouwd, er op de Antillen niet is".

WAT IS ARCHITECTUUR?

Wat moeten wij onder architectuur verstaan? Het is opvallend dat in discussies over architectuur op Curaçao de twee termen gevelbeeld (façade) en bouwstijl altijd genoemd worden. In feite hoeft geen van beide termen direkt iets met architectuur te maken te hebben. Een gevelbeeld van een gebouw kan een resultaat van architectuur zijn en niet andersom. Dus niet alle gevelbeelden zijn per definitie architectuur. Bouwstijl is een resultaat van een beeld dat vele gebouwen uit een bepaalde periode uitstralen. Vaak kunnen wij achteraf hierover praten en dan decennia of eeuwen later. Het is niet iets dat van te voren bepaald wordt, tenminste als een architect inderdaad naar de essentie, de inhoud, van de opdracht werkt.
De filosoof Henry Thoreau heeft ooit gezegd: "Het is alleen de stijl van de gedachte en niet van de expressie die bepalend is". Hiermee wil hij zeggen dat de kwaliteit van een produkt totaal afhankelijk is van de gedachtegang erachter en niet van het beeld dat het krijgt.
Architectuur is een discipline die zich bezig houdt met ruimte. Het gaat om ruimte maken of ruimte laten, zoals prof.ir. Herman Hertzberger het zegt. Dr.ir. Polak schreef dat het begrip ruimte niet opgevat moet worden als ruimte van die kamer of die patio, als een objekt, van lucht, dat zo en zo groot is en voor dat en dat dient, maar ruimer. Als architect ben je voortdurend bezig met de verwachte ruimtelijke ervaring zowel binnen als buiten, van een nieuw te maken gebouw, een wijk, een stad of een landschap.
Ruimte is niet 'iets' en kan alles bevatten : verschillende objekten, verschillende gebeurtenissen en verschillende plaatsen.

ESSENTIE

Een bekend Nederlandse architect, Koen van Velzen, heeft ooit in een betoog gezegd dat over architectuur niets te zeggen valt. Daarmee bedoelt hij dat architectuur niet uit te spreken is of af te beelden, ze bestaat alleen in de ervaring. De ruimte die de architect probeert te presenteren verschilt fundamenteel van die van de schrijver of fotograaf. De 'media' kunnen ruimte nooit presenteren, alleen een foto hiervan; niet de ervaring of beleving van een ruimte, maar slechts een afbeelding van die ruimte. Een bezoek aan de grot van Hato geeft een waardige voorbeeld wat architectuur kan zijn. Dit is 'Architecture without architects'. De natuur laat ons zien hoe wij ruimtelijke kwaliteit kunnen bereiken. Het is een spel van verschillende ruimten. Van hoog en laag, donker en licht, groot en klein, het voorspelbare en het niet voorspelbare. Kwalitatief kan architectuur ook beoordeeld worden vanuit haar gebruiks-, culturele- en toekomstwaarde. Dit zal moeten gebeuren op basis van normen, regels en gewoontes. Het is de taak van de architect om zich voornamelijk bezig te houden met deze aspecten binnen het gegeven programma. De architect moet een passend thema, een verhaal, bij het programma bedenken en daarnaast trachten om een ontwerp te maken dat voldoet aan de meest stringente ruimtelijke eisen. Maar de basis, de kern van architectuur heeft nu naar mijn mening veel meer te maken met het zoeken naar de essentie en het karakter van de opdracht. Hiervoor moeten wij architecten een thema bedenken. Dit heeft niets te maken met vorm en stijl van gevels. Het is belangrijk om te onderzoeken welke thema's uit het verleden bijvoorbeeld heden ten dage bruikbaar zijn.

Het verleden kan een rijke bron van inspiratie zijn, waaruit met de nodige voorzichtigheid geput kan worden. Dus het gaat puur om de gedachte en principes die toentertijd een rol hebben gespeeld bij het ontwerpen en bouwen van deze gebouwen waarvan wij vandaag misschien nuttig gebruik kunnen maken.

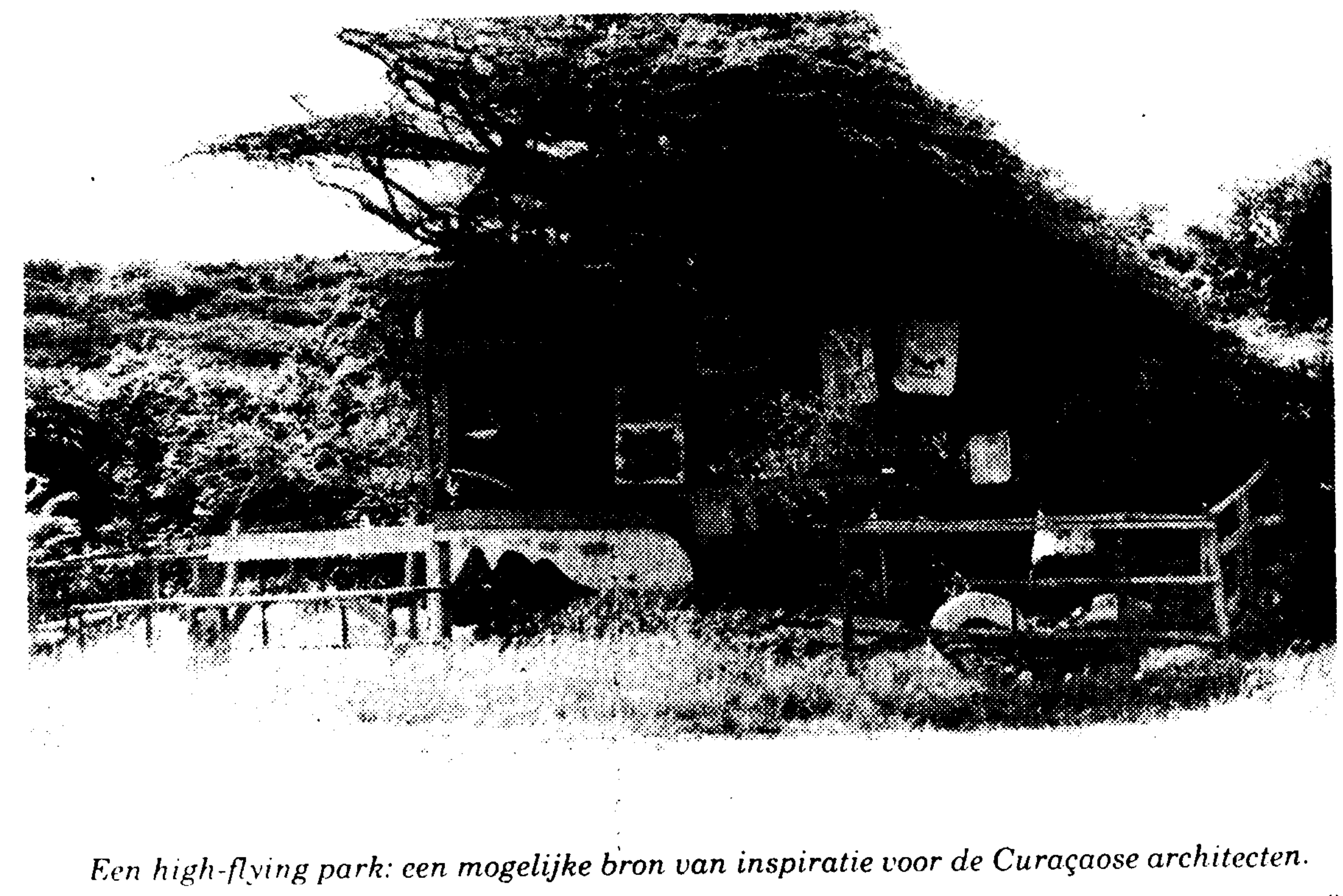
Het Mgr. Verriet Instituut is een voorbeeldig klimatologisch benut gebouw.

De architect is steeds bezig om op basis van persoonlijke opvattingen over architectuur, iets te ontwerpen. Het moeilijke hiervan is echter dat mensen moeten leven in het bouwwerk dat is ontstaan op basis van deze opvattingen. De fascinatie van dit vak ligt daarom in de uitdaging van het nieuw te maken ontwerp binnen zijn tijd. Hoe nieuwe concepten getransformeerd kunnen worden tot antwoorden op vragen van onze huidige tijd en welke antwoorden effectiever zijn dan de oude vertrouwde recepten. Wanneer we het hebben over concepten die bij de tijd zijn en bij de tijd blijven, dan gaat het nu juist niet alleen over het uiterlijke, het jasje erom heen, maar vooral om de inhoud, de ruimtelijke organisatie. Het gaat om het formuleren van maat, grens, ritme, materiaalgebruik en licht. Het bepalen of maken van ruimte gebeurt met een bepaald doel voor ogen, waarvoor de ruimte een functie krijgt. Hiervoor bedenkt de architect een methode, een structuur en een passende techniek om het geheel te construeren met de gekozen materialen. De kunst van het vak is om functie, techniek en materiaal op een optimale manier te combineren, ten einde een bevredigend resultaat te bereiken. En uiteraard moet het resultaat ook esthetisch verantwoord zijn. Tot op zekere hoogte is architectuur maken vergelijkbaar met schoenen maken. Van schoenen verwacht men een goede pasvorm, esthetische bevrediging en loopplezier. Voldoet een paar schoenen niet aan deze verwachtingen dan zal men niet tot aanschaf overgaan en indien men dit wel heeft gedaan dan is de kans groot dat deze schoenen zelden aangetrokken zullen worden of snel weggegeven.

NIET DUURDER

Als men met een kritisch blik de verschillende woningen en woonwijken op Curaçao bekijkt, dan vraagt men zich in opperste verbazing af of de bewoners hierin eigenlijk wel hadden willen wonen. Het is triest om te zien hoe slecht er op het eiland gebouwd wordt. Jaarlijks wordt een kapitaal aan geld besteed voor het bouwen van woningen. Droevig is dat een groot deel hiervan weggegooid geld is.
Een groot aantal woningen wordt te groot gebouwd met ruimten die nooit worden gebruikt, omdat ze bijvoorbeeld te donker of te warm zijn. Bouwen is niet iets van architecten alleen. Opdrachtgevers en aannemers zijn ook nauw bij het bouwen betrokken. De mentaliteit van de opdrachtgever is bepalend. De keuze van een deskundige, een adviseur, een architect ligt bij hem. Goede architectuur is niet duurder dan slechte. Prof.ir. Wiek Roling heeft dit als volgt uitgedrukt: "Goed bouwen is per kilo even kostbaar als slecht bouwen". Toch worden te zelden architecten gekozen op grond van hun deskundigheid. De neef van de vriend van mijn zwager komt eerder in aanmerking dan de man of vrouw die kennis en kwaliteit in huis heeft. Het is duidelijk dat de architectuur van een volk door de mentaliteit van dat volk bepaald wordt. De kwaliteit van een bebouwd gebied weerspiegelt de mentaliteit van haar bewoners. En als wij een kritische blik om ons heen werpen dan kunnen wij niet anders concluderen dat de ontwikkeling van ons bebouwd milieu bij lange na nog niet ter harte wordt genomen.

Een high-flying park: een mogelijke bron van inspiratie voor de Curaçaose architecten.

OMDRAAIEN

Bouwen is voor iedereen. Architectuur, als een deel van ruimtelijke ordening, is een uiting waar men niet omheen kan. Een schilderij kan je omdraaien, voor muziek kan je weglopen, het is tijdelijk. Maar met gebouwen krijg je steeds weer te maken, thuis, bij het werk en op straat. Het is zeer bepalend voor het ruimtelijke milieu. Maar in die context wordt het op Curaçao zelden of nooit gezien. Instanties zoals b.v. de Fundashon Kas Popular (F.K.P) zien blijkbaar projekten los van hun omgeving. In dit verband wil ik wijzen op het volkswoningenplan bovenop de heuvel te Paradijs aan de Pareraweg. Als men komend vanaf de Rijkseenheidboulevard de afslag bij de rotonde richting Fokkerweg inslaat, wekt de eerste blik op deze huizen associaties op met een krottenwijk. Rekening houdend met het beeld vanuit zijn omgeving dan was het ongetwijfeld mogelijk geweest om op deze plek een verantwoord project te realiseren. Dit geldt ook voor de containerhaven aan de Rijkseenheidboulevard, waar eveneens de essentie voor een uitgezocht ruimtelijk beeld werd genegeerd. Het is betreurenswaardig dat architectuur wordt beschouwd als een discipline die slechts met gebouwen te maken heeft. Al te vaak wordt vergeten dat alles dat met de ruimtelijke ontwikkeling te maken heeft, de architectuur ook aangaat. Niet de gebouwen alleen zijn van belang maar ook de ruimte erom heen.

DECORBOUW

Architecten krijgen vaak de opdracht een bouwwerk vanuit een bepaald gevelbeeld of bouwstijl te ontwerpen. Het is bedroevend te moeten constateren dat veel architecten dergelijke opdrachten ook aannemen. Geen wonder dat een 'tekenaar', die geen architect is, zich met zulke opdrachten gemakkelijk kan redden. Erger zelf is dat zij die wel bevoegd zijn, dus degenen die een architectuur opleiding hebben gevolgd, ook zonder veel wroeging zo'n opdracht aanvaarden. De consequentie van deze houding is dat er op het eiland weinig sprake kan zijn van architectuur maar eerder van een parade, van alle bouwstijlen waarbij de zgn. 'koloniale stijl' domineert. Zonder overdrijving kan men stellen dat hetgeen hier voor architectuur wil doorgaan eigenlijk decorbouw is. We zijn trots op onze monumenten en ze zijn uniek. Wetten en regels om te vermijden dat, zoals in het verleden is gebeurd, deze gebouwen ongefundeerd worden gesloopt zijn op hun plaats. Alleen moeten deze regels en wetten de architect niet verhinderen nieuwe monumenten te bouwen. De mogelijkheden die architecten hebben om in het centrum van Willemstad iets bijzonders te bereiken zijn zeer beperkt.

Het is naïef om de architect bijvoorbeeld het gebruik van bepaalde materialen en het handhaven van bepaalde vormen van gebouwen dwingend voor te schrijven. Velen zijn zich er misschien niet van bewust dat onze monumenten ook worden geschaad door het namaken of door unieke details over te nemen in nieuwe bouwwerken. Behalve dat dit kitsch en goedkoop is, is het ook een ontkrachting van onze monumenten. Want welke is nu het ware, het authentieke bouwwerk of het nieuwe bouwwerk dat een getrouwe weergave wil zijn?

EIGEN TIJDPERK

Zoals hierboven al aangehaald, moet ieder tijdperk zijn eigen architectuur produceren. Niet omdat wij als architecten dat bepalen, maar omdat de normen, eisen en technieken van ieder tijdperk ons daar toe dwingen. Architectuur moet de sociale, culturele en de economische sfeer van haar tijd weerspiegelen. Het forceren van historische modellen wordt overwegend ingegeven door nostalgische verblindheid en heeft niets met architectuur te maken. Het overnemen van oude architectuur imiteert hoogstens de vorm en niet de inhoud. Ik kijk bijvoorbeeld met gemengde gevoelens naar de herbouwde rijtjeswoningen te Berg Altena. Hier heeft men getracht het oude stadsbeeld te handhaven. Men heeft echter geen rekening gehouden met de veranderde situatie met name het straatprofiel.
Bovendien zijn de toegepaste materialen en details anders. Monumenten moeten behouden en geconserveerd worden zodat een deel van onze geschiedenis en cultuur bewaard kan blijven. Maar als ze helaas gesloopt zijn, zullen we ons erbij moeten neerleggen dat ze ook definitief weg zijn. En we zullen dan moeten trachten om een eigentijdse architectuur te maken waarop de toekomstige generaties even trots kunnen zijn zoals wij op onze monumenten. Architecten die tegenwoordig historische architectuur nabootsen maken zich schuldig aan geschiedvervalsing en zijn bovendien goedkoop bezig. Ze zijn bang en lui om iets nieuws aan te durven en om hun stempel op de Curaçaose architectuur te drukken. Naar mijn mening zijn dergelijke lieden geen echte architecten.

Naast de geschiedvervalsers hebben we op dit moment ook te maken met degenen die architectuur op een andere manier proberen te commercialiseren. Architecten die zich proberen te verkopen door hun gebouwen puur om het uiterlijk van de vorm te laten draaien. Dit noem ik de 'Make-up architectuur'. Deze gedachte ruïneert momenteel het ruimtelijke milieu op Curaçao. Nieuwe gebouwen die geen rekening houden met ons klimaat en omgeving en meestal kopieën zijn uit het buitenland. Bekleed met allerlei soort pre-fab nep gevels en decoraties, terwijl het innerlijk van het gebouw slecht in elkaar zit en geen rekening houdt met de behoeften van zijn gebruikers.

HOOGWAARDIG

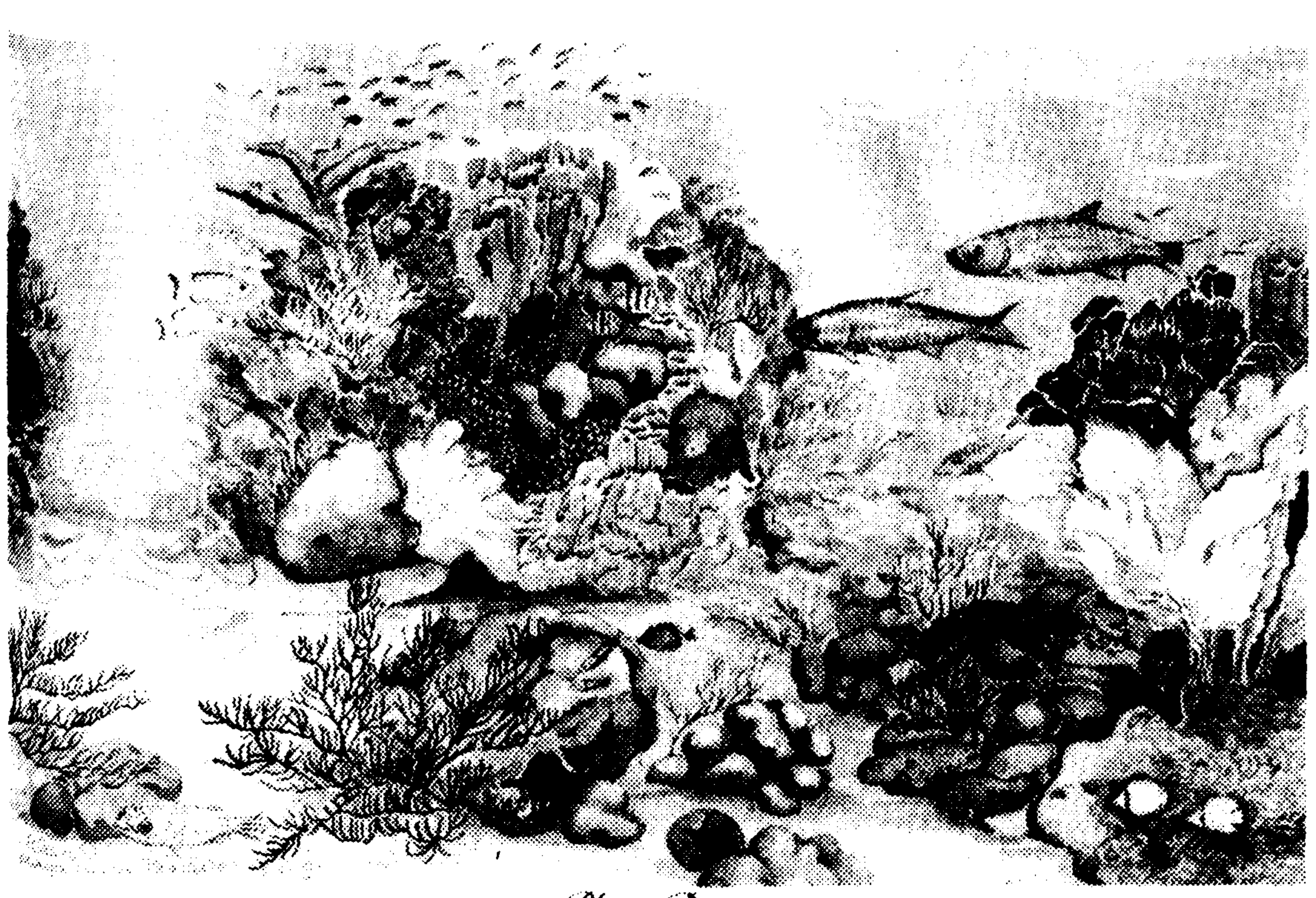
Goede architectuur hangt niet alleen af van ontwerp en materiaal, maar ook van de intentie om iets hoogwaardigs te produceren. Ik constateer vaak een volslagen afwezigheid van inspiratie en betrokkenheid bij architecten. In een interessant gesprek met de Curaçaose architect prof. Carel Weeber (hoogleraar functioneel ontwerpen aan de Technische Universiteit te Delft) over de mogelijkheden voor een contemporaine Antilliaanse architectuur zei hij dat de Curaçaoënaar in gebouwen zoals het Mgr. Verriet Instituut, ontworpen door de befaamde architect Rietveld, jammer genoeg nooit als iets hoogwaardigs en moois zal zien. "De Curaçaoënaar wil juist iets exotischer zien zoals de gebouwen in de Verenigde Staten, hoog en vol met glas- en spiegelbekleding", aldus prof. Weeber. Ik vroeg me toen af of alleen banale architectuur beantwoordt aan de verwachtingen. Het gevaar bestaat dat als het algemene verwachtingspatroon naar de voorgrond verschoven wordt door de publieke opinie er geen sprake meer zal zijn van vernieuwing. Integendeel, dit kan leiden tot stagnatie in de ontwikkeling van de Antilliaanse architectuur. De gedachte dringt zich op dat deze ontwikkeling momenteel gaande is; het is dan ook geen wonder dat de productie zich kenmerkt door banaliteit.

Architecten kunnen tot op zekere hoogte dienen als een impuls ter verbetering van ons milieu. Ze zullen de wereld niet kunnen verbeteren, maar ze kunnen er wel voor zorgen dat de situatie niet verergert. Veel zal de architect ook niet kunnen doen, daarom is het zaak het weinige dat wel gedaan kan worden zo goed mogelijk te doen en dit niet na te laten.

GEBREK AAN MOED

De Antilliaanse architectuur heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld onder invloed van een voortdurende wisselwerking van verschillende faktoren, waaruit een karakteristieke vorm van bouwen is ontstaan. De gebouwen dragen in zich de door de generaties heen gegroeide vertrouwdheid met het land en de cultuur binnen de heersende sociaal-economische situatie.
Sedert het begin van deze eeuw en vooral de laatste decennia is er geen sprake meer van een continuïteit van een positieve ontwikkeling. Juist nu met de komst van vele nieuwe architecten zou ik me een voortbouwen van ons hedendaagse architectuur in een positievere richting verwachten. Maar waar zijn die gebouwen? Is er dan geen ruimte voor architectuur hier op Curaçao? Is het gebrek aan moed? Of is het wellicht bescheidenheid, onvermogen of lethargie? Of is het simpelweg een cultivering van een verleden waarvan men niet meer durft los te komen? Ik vermoed dat degenen die onze architectonische en ruimtelijke vormgeving in een positieve richting moeten stimuleren, zowel van overheidswege als de architecten zelf, hier geen waarde aan hechten. Het echte werk van architecten

Vervolg op pag. 7

Playa Benge

Duikplekjes op Bonaire

VANUIT Saba ontvingen we een nieuw boek over Bonaire. Tom, Heleen en Jojanneke van 't Hof hebben gezamenlijk een boek gemaakt van hun meest geliefde duikplekjes op Bonaire. De familie van 't Hof heeft jarenlang op Bonaire gewoond en Tom van 't Hof is de grondlegger van het Onderwaterpark Bonaire. Na dat van Bonaire zette hij ook Onderwaterparken op op Curaçao en op Saba. Op het ogenblik woont hij op Saba, van waaruit hij als consultant werkt in het Caribisch Gebied. Heleen Cornet, die een kunstgalerie drijft op Saba, maakte vorig jaar het prachtig uitgegeven boek *Saban Cottages*, waarin ze aan de hand van haar aquarellen van Sabaanse huizen wandelingen over het eiland Saba beschrijft.

Recensies door Nelleke Smith

ACHT PLAATSEN

De wandelingen zijn nu zwempartijen geworden. Acht plaatsen op Bonaire, waar zij zelf het liefst duiken of snorkelen hebben zij beschreven in dit nieuwe boek. Geen *coffeetablebook* dit keer, maar kleiner, buigzamer en handzamer, dus makkelijk mee te nemen. Wel vol mooie kleurenillustraties, allemaal aquarellen van de hand van Heleen. Van elke plek wordt beschreven hoe je er moet komen, hoe de begroeiing van de kust daar is, of het zand of koraalsteen is, makkelijk of moeilijk begaanbaar en daarna hoe en waar je onder water naar toe moet zwemmen en wat je op die plaats onder water kunt verwachten. Het is een gids voor duikers die de kustlijn van Bonaire zelf willen ontdekken en onderzoeken, geen complete gids, maar een keuze van enkele favoriete plekjes.

De samenstellers hebben gekozen voor aquarellen in plaats van foto's, zo schrijven ze, omdat een schilder in een schilderij kan vertellen waar je anders vele foto's voor nodig hebt. Maar wel hebben ze daarbij geprobeerd accuraat te blijven.

Elke duikplek die beschreven wordt, staat aangegeven op een geografisch kaartje, met achterin hetzelfde kaartje uitvergroot waar alle plaatsen nog eens op herhaald staan. De door ervaring wijs geworden natuurbeschermer komt in de tekst steeds om de hoek kijken, waar Tom van 't Hof verschillende keren waarschuwt ervoor te zorgen je eigen afval bij elkaar te houden en na afloop zelf mee te nemen. Het is een heel leesbaar boekje geworden met veel kleine wetenswaardigheden. Leuk voor toeristen om mee naar huis te nemen als herinnering. Je hebt met dit boek geen onderwaterfoto's nodig. Maar het is ook een leuk boekje voor lokale duikers en snorkelaars, als vergelijkingsmateriaal en om nieuwe ideeën op te doen.

FAMILIE

Het is een familieboekje. **Dochter Jojanneke geeft bij elke duikplaats haar eigen commentaar op een apart bloknoteblaadje.** Zij vertelt vooral welke vissen ze gezien heeft op die plek of welk koraal. De indrukken van haar moeder komen tot uiting in de aquarellen van planten en dieren langs de kust en van het onderwaterpark. Vader Tom van 't Hof fungeert als gids met woorden. Tenslotte is achter in het boek nog ruimte opengelaten voor persoonlijke indrukken zodat de lezer zelf als vierde auteur kan optreden.

Tom, Heleen and Jojanneke van 't Hof, Bonaire. Our Favorite Shore Dives. 1e druk. Saba, 1992. Published by Heleen's Art Gallery. The Bottom. Saba. ISBN 999-0-018-0

Zilveren vis pronkt in Bonaireaanse wateren

HEEL DIEP in de zee, misschien wel vlak bij Bonaire, leefde eens een heel bijzondere vis. Hij was de mooiste van allemaal. Dat vond hij niet alleen zelf, dat zagen anderen ook. Zijn glanzende schubben hadden alle kleuren van de regenboog en waren bezaaid met zilveren schitters. Die prachtige vis kunnen kinderen zien in het prentenboek van Marcus Pfister, *'De mooiste vis van de zee'*. Vissen en koralen in allerlei kleuren en één heel speciale, extra mooie vis. De schubben bestaan uit een soort zilveren hologrammateriaal, waardoor de schubben echt glinsteren. Het gaat om de illustraties en speciaal om dit materiaal.

Het verhaal eromheen is een sprookje. Een vis, zo mooi, zo rijk met die glinsterende schubben, daar moeten andere vissen wel jaloers op worden. Ze willen ook zo graag zulke schubben, al is het er maar een. Maar de mooiste vis is trots op zijn schubben en deelt niet graag. Uiteindelijk wijst een zeester hem naar de wijze octopus die hem raad geeft. Op de laatste bladzijde hebben alle vissen één zo'n heel mooi glinsterend schubje en is de iedereen even vrolijk, de hele zee schittert.

SERIE

Uitgeverij De vier Windstreken heeft een hele serie grote prentenboeken uit het Duits vertaald, leuk getekend en mooi uitgegeven. Elke bladzijde op A-4 formaat of dubbel en volledig in kleur. De tekst is bijzaak. Elk boek heeft een eigen schrijver en een eigen tekenaar, zodat de serie, hoewel in vorm gelijk, toch zeer verschilt. Een moralistisch sprookje over een glisterende vis, het zielige verhaal van Kleine Maan, een indiaantje, het gekke verhaal van een ridder, een draak, een indiaan, een reus en een meisje dat zweeft met ballonnen op haar hoofd, of de jaloezie van kleine leeuw voor zijn nog kleinere nieuwe broertje: allemaal kleine verhalen die in een kwartiertje voorgelezen kunnen worden, waarna een kind nog lang na kan lezen in zich zelf en het verhaal uitbreiden door naar de tekeningen te kijken. Een goede serie, maar er is maar een(1) deel met zo'n mooie vis. De mooiste van de hele zee.

Marcus Pfister, De mooiste vis van de zee. Vertaald door Nannie Kuiper. De Vier Windstreken. -,1992. ISBN 3-314-40905-2 Winfried Wolf, Kleine Maan. Met tekeningen van Nathalie Duroussy. Vertaald door Dolf Verroen. De Vier Windstreken. -.1992. ISBN 3-314-40907-9 Lutz Rathenow, Een wonderlijke Dag. Met tekeningen van Frank Ruprecht. Vertaald door Sjoerd Kuyper. De Vier Windstreken. -.1992. ISBN 3-314-40000-4 Hermann Moers, Kleine Leeuw wordt grote broer. Vertaald door Miep Diekmann en geillustreerd door Jozef Wilkon. De Vier Windstreken. -.1992. ISBN 3-314-40899-4

'150 Jaar katholiek onderwijs': teveel materiaal voor één boek

DE TITEL en de ondertitel van het boek wijzen al op de tweespalt van de samenstellers bij het maken ervan: '150 jaar rooms-katholiek onderwijs in de Nederlandse Antillen' en 'Een gedenkboek aan de komst der Zusters 150 jaar geleden op de Nederlandse Antillen'. Die titels staan voor twee verschillende boeken, maar die twee boeken zijn in een band tezamengebracht, zelfs met een uitbreiding in een vooruitblik naar de toekomst.
De Komishon 150 Aña Enseñansa Katóliko heeft dit boek uitgegeven ter gelegenheid van de 150ste verjaardag van de komst van de Zusters van Roosendaal naar Curaçao. Dat was het begin van een goed georganiseerd, katholiek onderwijs. Ook in de jaren ervoor werd wel hier en daar katholiek onderwijs gegeven, maar dat was afhankelijk van een enkele persoon en met het vertrek van die persoon of het opheffen van dat privéschooltje verdween het katholiek onderwijs weer voor onbepaalde tijd.

De Westindische Compagnie had haar eigen schooltje in het Fort. Daarnaast bestonden lange tijd alleen wat particuliere schooltjes. In 1816 is voor het eerst sprake van een landsschool, dus van openbaar onderwijs.
Sinds de komst van de Zusters in 1842 heeft Curaçao een gestructureerd onderwijssysteem gekend. Niet alleen voor katholieke kinderen, ook kinderen van andere geloofsovertuigingen konden de scholen der zusters bezoeken, want het gouvernement had als voorwaarde gesteld dat er 'neutraal' onderwijs gegeven moest worden. Godsdienstonderricht moest wachten tot na schooltijd, althans de eerste decennia.

OVERZICHT

Frater Maximus Ghering schreef een uitgebreid historisch overzicht van het reilen en zeilen van de katholieke scholen in de afgelopen 150 jaar. Daarvoor putte hij o.a. uit het archief van de fraters te Scherpenheuvel, waaruit hij ook vele prachtige foto's heeft opgedolven. In zijn voorwoord waarin hij de opzet van het boek verklaart, schrijft Jopie Hart van het R.K.Centraal Schoolbestuur, hoe frater Max een overzicht moest maken dat 'niet te gedetailleerd moest zijn en toch weer voldoende informatie geven, opdat de lezer anno 1992 een redelijke indruk kan krijgen van het enorme werk dat binnen het katholiek onderwijs is verzet...' Een moeilijke opdracht dus. Het begin van zijn historisch overzicht is het leukst om te lezen. De problemen die monseigneur Niewindt ondervond om toestemming te krijgen van het gouvernement om een school te stichten, de voorwaarden die eraan verbonden waren en uiteindelijk zijn succes met het naar de Antillen halen van de eerste Zusters. Daarna worden de jaren steeds sterker samengeperst. Er is zo veel te vertellen en zo weinig plaats. Daardoor wordt het historisch overzicht aan het eind vooral een overzicht, veel gegevens, veel jaartallen, en weinig leestekst. Jammer want achter elk item verwacht je een eigen verhaal, dat er ook inzit maar er niet uitkomt. Vooral ook de komst van de diverse andere orden naar Curaçao, het waarom en de achtergronden (waarom juist deze orde) miste ik.

De nadruk van dit boek ligt niet alleen op het katholiek onderwijs maar zoals de ondertitel van het boek al zegt, ook op de Orde van de zusters van Roosendaal. Zij was de eerste orde die zich op Curaçao vestigde. Na het historisch overzicht en de bijlagen is het de beurt aan oud-leerlingen, die herinneringen ophalen aan de zusters. Zes dames, Poppy Wawoe Wolfschoon, Norma Clemencia, Raquel Newton, Jet Grootens, Imelda Kroon en Gloria Conradus zijn het eiland rondgetrokken en hebben veel oudleerlingen, van meisjes uit het internaat van het St. Martinusgesticht in de twintiger jaren, tot leerlingen uit het begin der vijftiger jaren aan toe, gevraagd herinneringen op te halen. Herinneringen aan de zusters en aan hun schooljaren. De rest van het katholiek onderwijs is hier niet bij betrokken. Herinneringen aan de fraters zijn natuurlijk al eens opgehaald door Jules de Palm in zijn 'Kinderen van de Fraters', maar ook de broeders van Brakkeput, de frères van Aruba of de zusters van Schijndel, om maar enkele voorbeelden te noemen zijn deel van het katholiek onderwijs. Maar ook dat zou weer een compleet nieuw boek worden.
Verder kwamen er ruim honderd brieven binnen van dames die ooit bij de zusters op school waren geweest en die reageerden op een oproep van het lustrumcomité om hun herinneringen op papier te zetten. Norbert Hendrikse had de moeilijke opdracht om van deze lawine van gegevens, geschreven in diverse talen een leesbaar verhaal in het papiamentu te distilleren.

EIGEN VISIE

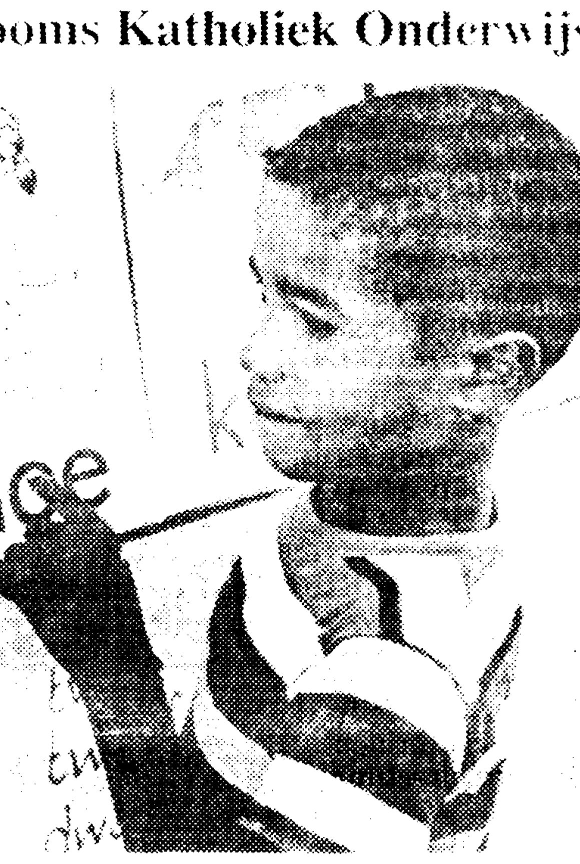
Achterin het boek is een beschrijving opgenomen van de structuur en het dagelijks Bestuur van het huidige Rooms-katholiek Centraal Schoolbestuur, geschreven door R.Statia, een van de functionarissen van dat schoolbestuur. Voor we echter in die alledaagse werkelijkheid vervallen komen er eerst nog een achttal vooraanstaande katholieken uit onze gemeenschap aan het woord om hun visie te geven op het katholiek onderwijs. Een eigen visie. De een is daarbij meer overtuigd van de noodzaak van katholiek onderwijs dan de ander, maar wat me het meest opviel was de sombere kijk die de meesten ten toon spreiden over de toestand van het katholiek onderwijs op dit moment. Ook hier zegt de een het sterker en harder dan de ander. P.T.M.(Tirso) Sprockel:'...De achteruitgang zette zich in en resulteerde in een onderwijs en opvoeding die op de dag van heden ronduit als gebrekkig bestempeld kunnen worden. ...' Of pater A.D.Josepa o.p.:'...Den e keho i lamento riba nos enseñansa i edukashon, kuido di enfermo,ets., na prinsipio di e artíkulo aki, ta zona un protesta kontra materialismo i sekularismo, ku por bai hasta den rumbo di un paganismo moderno...' Of bijvoorbeeld drs. Picus: '...Het resultaat blijkt op dit ogenblik erg veel op een chaos:...' Dit zijn slechts enkele citaten en uit hun verband gerukt. Opvallend is dat alle acht schrijvers, ondanks hun zorg om het heden de toekomst met hoop en vertrouwen tegemoet zien. Ze dragen, of zelf oplossingen aan of zien de oplossingen komen langs andere wegen. Zo vraagt Rene Römer zich bijvoorbeeld af of het niet beter is over te stappen naar een samenwerking in algemeen christelijk onderwijs, inplaats van verdeeld te blijven in protestants onderwijs en katholiek onderwijs. De acht opstellen vormen misschien wel het derde boek binnen dit geheel: verleden, toekomst en een klein stukje heden, met als middelpunt een 'liber amicorum'.

FOTO'S

Tenslotte het uiterlijk. Het leukst en meest interessant zijn natuurlijk de foto's, zoals in elk gedenkboek. Heel veel mensen die onderwijs genoten hebben op Curaçao, Aruba of Bonaire, maar vooral op Curaçao, zullen bekenden tegenkomen bij het doorbladeren van het boek. Foto's ook van hun oude school of van hun school in een nog ouder stadium, met onderwijzers en onderwijzeressen die hun vader en moeder nog in de klas hebben gehad. En andersom: 'Kijk eens, dat is mijn juffrouw van school, maar toen zag ze er heel anders uit. Wat een gekke kleren droegen ze toen. En dat haar!'
Als je schrijft met een pen op papier en je wilt iets benadrukken is de meest geëigende manier het onderstrepen van het woord of zinsdeel dat die nadruk nodig heeft. Maar zodra die tekst gedrukt wordt, staan er voor zo'n benadrukking zoveel meer mogelijkheden open: cursiveren, hoofdletters, vet drukken, grote letters of een ander soort letters gebruiken, enz. Waarom in dit boek toch telkens gekozen wordt voor onderstrepen is me niet duidelijk. Soms worden woorden en onderstreept en vet gedrukt en in grote letters gezet. Dat staat typografisch niet bepaald mooi, zeker niet waar de streep de onderste helft van de g af en toe laat dichtslibben. En ook is er vaak veel tekst voor het formaat pagina. Er had meer wit, meer 'lucht' in sommige gedeelten van de bladspiegel gekund.

Maar alles bij elkaar is het boek '150 jaar rooms-katholiek onderwijs' een boek waar veel instaat. Er is stof genoeg in te vinden voor twee, misschien wel drie boeken. In ieder geval voor een boek over de zusters en een boek over 150 jaar katholiek onderwijs. Het is een divers geheel geworden: een stuk geschiedenis, waard om bewaard te worden. Herinneringen van oud-leerlingen waar je met een glimlach op je lippen en soms met een vleugje ontroering van geniet; een serie opstellen die noden om langer bij stil te staan en na te blijven denken; om af te sluiten met twee voeten in de nuchtere werkelijkheid van vandaag...

150 jaar
Rooms Katholiek Onderwijs

op de
Nederlandse Antillen

2,5 Miljoen meer passagiers voor Schiphol

In 1992 hebben 2,5 miljoen (15,5 procent) **meer passagiers van Schiphol** gebruik gemaakt dan het jaar daarvoor. Het aantal vliegtuigbewegingen in het handelsverkeer steeg met 15 procent tot 237.000, het vrachtvervoer door de lucht met 10 procent tot ruim 690.000 ton, zo is bekendgemaakt door de president-directeur van Schiphol, ir. Drs. H. Smits tijdens een nieuwjaarsbijeenkomst.
De sterke groei van het passagiersvervoer en het aantal vliegtuigbewegingen wordt volgens de luchthaven mede veroorzaakt door een inhaaleffect van de Golfoorlog, begin 1991. Maar ook de inttroductie van een nieuwe dienstregeling van de KLM - het zogeheten 'blokkensysteem' - waardoor het aantal vluchten van de maatschappij is toegenomen, heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de groei.

Een vrouwtje in het door oorlogsgeweld geteisterde Bosnië doet rustig haar dagelijkse huishoudwerkzaamheden terwijl op de achtergrond pantserwagens voorbij rijden.

Joegoslavië belangrijk agendapunt Europese kerken

Vooral kerken in Oost Europa vaak nauw verbonden met staat

PRAAG - Kerken zeggen altijd de roeping te hebben om naar eenheid te streven, maar de kerkelijke verdeeldheid in Europa is na de val van de communistische regimes zeker niet verminderd. De relatie tussen de orthodoxe kerken en de Rooms-katholieke kerk is op een dieptepunt beland. De kerken in Servië en Kroatië hebben zich zozeer met hun natie vereenzelvigd dat zij niet in staat zijn de vreedzame oplossing van de burgeroorlog in het voormalige Joegoslavie een stap dichterbij te brengen. De burgeroorlog in Joegoslavie behoorde tot de belangrijkste onderwerpen tijdens de tiende assemblee van de Konferentie van Europese kerken (KEK), die enige tijd geleden in Praag werd gehouden.

De KEK verenigt ruim honderd orthodoxe, Anglicaanse en protestantse kerken in vrijwel alle Europese landen - de orthodoxe kerk van Albanie was voor het eerst aanwezig - en kan worden beschouwd als de Europese tak van de Wereldraad van Kerken. De Rooms-katholieke kerk is weliswaar geen lid, maar de KEK onderhoudt nauwe contacten met de Conferentie van rooms-katholieke bisschoppenconferenties in Europa (CCEE), waarmee in 1989 de succesvolle Basel-conferentie over Gerechtigheid, vrede en behoud van de schepping werd georganiseerd.

AAN LEIBAND

De KEK heeft de afgelopen tijd de verdenking op zich geladen dat zij aan de leiband loopt van de Servisch-orthodoxe kerk. Zij heeft de schuld voor de oorlog vooral bij de Kroaten gelegd en heeft vooral aandacht gevraagd voor het lot van de Servische vluchtelingen. Begin deze maand verspreidde de KEK een verklaring waarin de Servisch-orthodoxe kerk klaagde over de martelingen die Servische militairen in kampen van de Kroaten en Moslims in Bosnië-Hercegovina moesten ondergaan. Van de televisiebeelden van uitgehongerde krijgsgevangenen in de Servische kampen werd niet gerept.

De Servisch-orthodoxe kerk heeft jarenlang het beleid gesteund van de Servische president Slobodan Milosevic, dat volgens velen de voornaamste oorzaak van de rampzalige situatie in het voormalige Joegoslavie is. Het hoofd van de kerk, patriarch Pavle, distantieerde zich pas van de president, nadat wekenlang tegen diens beleid was gedemonstreerd.

De KEK en de CCEE brachten begin dit jaar na langdurig overleg de Servisch-orthodoxe kerk en de Kroatische Rooms-katholieke kerk bijeen in het Zwitserse Sankt Gallen. Beide partijen erkenden dat "uitsluitend langs geweldloze weg rechtvaardige oplossingen voor de opeengehoopte problemen te vinden zijn", maar kwamen niet nader tot elkaar. De KEK en CCEE werken aan een tweede conferentie, maar de betrokken kerken kunnen het niet eens worden over de datum en plaats van de bijeenkomst.

AFSTAND NEMEN

De secretaris-generaal van de Nederlandse Hervormde kerk, dr. K. Blei, wijt de houding van de kek tegenover Servië aan het onvermogen van internationale organisaties om afstand te nemen van een lidkerk. De KEK en de Wereldraad van Kerken hebben eerder dat onvermogen ook getoond toen kritiek op de situatie in de communistische landen, vooral Roemenie en de Sovjetunie, werd weggewimpeld.

De lidkerken, vooral de orthodoxe kerken, voerden telkens met succes aan dat kritische uitspraken hen in een moeilijke positie zouden brengen tegenover de communistische machthebbers. Blei hoopt nu maar dat de bespreking van de situatie in Joegoslavie wordt verbreed tot een discussie over de relatie tussen religie en nationalisme. Want de vereenzelviging van kerk en staat speelt niet alleen in Servië en Kroatië, maar ook in andere Oosteuropese landen (Roemenie, Bulgarije en Rusland) en in Scandinavie en Groot-Brittannie, al leidt de nauwe band tussen kerk en staat daar niet tot de conflicten die Oost-Europa op dit moment doormaakt.

In het werkdocument van de Assemblee wordt herinnerd aan de gevaren van te nauwe banden tussen staat en kerk. De kerk wordt erdoor in de verleiding gebracht haar macht te gebruiken en bij nationale en etnische conflicten een instrument te worden van bepaalde politieke of economische belangen. Daardoor kan de kerk in conflict komen met haar opdracht de verzoening tussen de volkeren te dienen. Zij moet zichzelf en anderen leren in harmonie en liefde samen te leven en vooroordelen tegen andere bevolkingsgroepen te bestrijden.

Leden van protestantse lidkerken van de KEK, in maart dit jaar in Budapest bijeen "om de stem van de protestantse kerken op Europees niveau te laten horen", waarschuwden voor een nauwe verstrengeling van kerk en staat en voor het opkomend nationalisme in Europa. De protestantse kerken zijn behalve in Scandinavie nergens een meerderheidskerk en dat maakt het hun gemakkelijker het gedrag van de orthodoxe kerken in Oost-Europa af te wijzen.

OP KEERPUNT

Europa bevindt zich volgens de opstellers van het werkdocument op een beslissend keerpunt. De oude, vastgevroren structuren uit de tijd van de Koude oorlog zijn voorbij en de Europeanen moeten zonder goede richtingwijzers een nieuwe weg zien te vinden. Niet alleen in Oost-Europa leven velen tussen hoop en angst.

In de landen van de Europese Gemeenschap, waar begin volgend jaar de binnengrenzen verdwijnen, bestaat het gevaar van een nieuwe armoede. De samenleving dreigt te worden verdeeld in rijken en mensen die in een steeds beroerdere economische situatie komen te verkeren. De assemblee in Praag zou de Westeuropese kerken moeten stimuleren zich bezig te houden met dit probleem, zoals in Nederland de raad van kerken de aandacht heeft gevestigd op de nieuwe armoede. Massale werkloosheid en economische en sociale marginalisering zijn niet te beschouwen als in overeenstemming met de wil van God, aldus het werkdocument.

NIEUWE ORDE

Deze aandacht voor Europa mag niet ten koste gaan van die voor de Derde wereld. Hij wil vooral aandacht voor het vluchtelingenvraagstuk. Steeds meer vluchtelingen melden zich in het oude continent en deze moeten erop kunnen vertrouwen dat met hun rechten rekening wordt gehouden. Er is een nieuwe internationale economische orde nodig die is gebaseerd op bescherming van de mensenrechten, een internationale rechtsorde en economische rechtvaardigheid, aldus het werkdocument.

De herdenking van de ontdekking van Amerika en het begin van de kerstening van dit gebied, vijfhonderd jaar geleden, kan mede aanleiding zijn om zich bezig te houden met de rol van de zending in de Derde wereld en de mogelijkheden van de kerken in de strijd tegen de armoede. De kerken moeten leren inzien dat de armen in Gods plan voor de mensheid een voorrangspositie innemen en niet volstaan met waarschuwingen tegen materialisme en overconsumptie, zo wordt in het werkdocument gezegd.

Bij 65e verjaardag van 'Lausanne' als standpunt oecumene:

Gunther Grassman: In 2000 samenkomst van alle kerken

GENEVE - In het jaar 2000 moet er een "voorconciliaire" bijeenkomst komen van alle kerken, inclusief de RK kerk en de Evangelische christenen. Dit voorstel is afkomstig van de theologisch directeur van de Wereldraad van Kerken.

Deze historische datum is voor alle christenen aanleiding om samen de weg van de kerken in het volgende millennium vast te stellen." aldus de Duitse theoloog dr. Gunther Gassmann in een vraaggesprek met het persbureau EPD naar aanleiding van de eerste conferentie over Geloof en Kerkorde, die deze maand 65 jaar geleden in Lausanne plaats vond.

'Lausanne 1927' wordt algemeen als het begin van de oecumenische beweging beschouwd. Uit de zendingsbeweging (die al in 1910 in Edinburgh vergaderde), de hulpwerk-'poot' (Stockholm 1925) en Geloof en kerkorde ontstond in 1948 de Wereldraad van Kerken. De RK kerk is geen lid, maar werkt wel mee met de commissie voor Geloof en kerkorde van de Wereldraad.

Lausanne was een eerste bestandsopname, zegt Gassmann. Het was nog geen dialoog, men kende elkaar nog niet goed. Pas daarna is het gesprek op gang gekomen. Later is in het kader van de Wereldraad het theologische gesprek veel intensiever geworden. Door het Tweede Vaticaans concilie is de RK kerk bij de oecumenische beweging betrokken geraakt.

Een gemeenschappelijke Avondmaalsviering is voor veel kerken de belangrijkste hindernis voor de kerkelijke eenheid. Orthodoxen en Rooms-katholieken zouden zo'n viering als een ontoelaatbare bagatellisering van de huidige theologische verschillen zien. Aan de andere kant bestaat de opvatting dat sinds Lausanne in 1927 al zoveel in de oecumenische beweging is bereikt dat de kerken nu het recht hebben gezamenlijk het Avondmaal te vieren als teken van de zichtbare eenheid. Gassmann voegt eraan toe dat hij niet verwacht dat op korte termijn de 150 leden van het Centraal comite van de Wereldraad gezamenlijk het Avondmaal zullen vieren.

Een tweede hindernis voor de eenheid is de priesterwijding van vrouwen. Gassmann bepleit een hernieuwd gesprek tussen katholieken, orthodoxen en protestanten over dit vraagstuk. Daarvan moet niet direct worden verwacht dat katholieken en orthodoxen hun negatieve houding tegenover de vrouw in het ambt zullen opgeven, maar wel dat er meer wederzijds begrip en respect ontstaan.

KORTE TIJD

De 65e verjaardag van de theologische dialoog is volgens Gassmann geen reden om in passiviteit of berusting te vervallen. Historisch gezien is 65 jaar maar een korte tijd. De toenadering van de kerken is een van de belangrijkste taken van de vijfde Geloof- en kerkordeconferentie, die volgend jaar samen met het Vaticaan in het Mariabedevaartsoord Santiago de Compostela in Spanje wordt gehouden, aldus Gassmann.

Straatbeeld in een Zuid-afrikaanse stad: ondanks het feit dat er officieel geen Apartheid meer bestaat, heerst er nog steeds racisme op grote schaal.

Pleidooi in Central comité Wereldraad:

Racisme bestrijden nog bittere noodzaak

GENEVE - De zwarte Baptistenpredikant dr Mac Charles Jones uit Kansas City heeft een hartstochtelijk beroep op de Wereldraad van Kerken gedaan het programma tot Bestrijding van het racisme (PCR) een centrale plaats te geven.

Door de herstructurering van de Wereldraad dreigt het PCR zijn zelfstandigheid te verliezen. Bovendien moeten de lidkerken dit programma financieel royaal ondersteunen. "Racisme is zozeer een onderdeel van ons leven geworden dat we het inademen als de lucht. Wij moeten kritisch naar onszelf kijken waar we niet waakzaam zijn geweest"

Wat zegt het over de Wereldraad dat beide kandidaten voor de opvolging van Castro twee blanke mannen uit Europa zijn, zo vroeg Jones zich af. Waarom hebben de Australische kerken een jaar na de Assemblee in Canberra, waar de situatie van de oorspronkelijke bewoners aan de orde kwam, niet meer aboriginals als gedelegeerden naar deze vergadering gestuurd. Onbewust hebben deze kerken zich hierdoor aan racistisch gedrag schuldig gemaakt.

Zijn collega dr Charles Adams hekelde president Bush die in de rede voor de Republikeinse conventie niet de opstand in de zwarte wijken van Los Angeles eerder dit jaar noemde. Ook de Verenigde Naties hebben er niets over gezegd, terwijl de Wereldraad weliswaar een delegatie zond maar dat waren vooral blanken.

Verzet tegen uitwassen economisch systeem terecht

Verdeling macht een van de belangrijkste vragen

GENEVE - De Wereldraad van Kerken heeft verzet tegen de uitwassen van het huidige economische systeem gerechtvaardigd. Mensen hebben het recht zich te verzetten tegen door de bouw van een stuwdam of van een vliegveld als anderen ervan profiteren en zijzelf daarvan het slachtoffer zijn. Democratische beslissingen zijn alleen mogelijk als de basis daarbij betrokken wordt.

In een document over de wereldeconomie, dat het Centraal comite van de Wereldraad onlangs besprak, wordt de verdeling van de macht een van de belangrijkste vragen van deze tijd genoemd. Steeds meer valt de wereldbevolking in tweeën uiteen: Degenen die kunnen beslissen over hun eigen leven en dat van anderen en degenen die de besluiten van anderen maar moeten aanvaarden.

In het document wordt erkend dat na de ineenstorting van het communisme er geen alternatief voor het kapitalisme is. Maar ook het kapitalisme heeft geen oplossing voor alle problemen. "Niemand weet het, ook wij niet," aldus een de medewerkers aan het rapport: Van Drimmelen, binnen de Wereldraad de deskundige voor economische vraagstukken. "Daarom hebben we ons beperkt tot algemene kriteria, waaraan een economisch systeem zou moeten voldoen."

NEED AND GREED

Het document bevat vier 'richtingaanwijzers': De verantwoordelijkheid voor het milieu, de waarde en vrijheid van elk individu, de afwijzing van discriminatie en de keuze voor de armen. Het huidige economische systeem moet door de overheid worden gereguleerd, aldus het document, omdat anders fundamentele behoeften van de mensen niet meer kunnen worden vervuld (onderwijs, openbaar vervoer). De markt maakt geen onderscheid tussen 'need' en 'greed' (behoeften en hebzucht). Omdat de markt zich op mensen met geld richt, kan het voorkomen dat landen waar mensen sterven van de honger, toch nog voedsel exporteren.

Het document pleit voor kwijtschelding van alle buitenlandse schulden waaronder veel Derde wereldlanden gebukt gaan. Verder wordt kritiek geuit op het protectionisme van veel landen. Van de 24 meest geindustrialiseerde landen zijn twintig protectionistischer dan tien jaar geleden.

Het Wereldraaddocument pleit voor internationale controle op multinationals, die in de huidige situatie de meest 'vrije' landen opzoeken. In navolging van de Veiligheidsraad zouden de Verenigde Naties ook een raad voor sociale en economische vraagstukken moeten instellen.

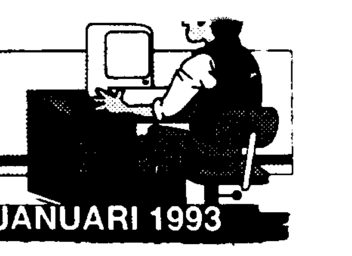
PARADOXAAL

Dr. Gunther Krusche, uit de vroegere DDR, signaliseerde radeloosheid bij de aanpak van de problemen in de vroegere communistische landen. De Oostduitsers leven nu onder de "zegeningen" van het kapitalisme. "Het is een paradoxale situatie dat na de overwinning van het kapitalisme de wereld voor de afgrond staat."

Vooral de kerken moeten naar zijn mening het huidige economische systeem ter discussie stellen. Solidariteit met de slachtoffers is niet genoeg. Er moeten een studieproces komen met concrete doelstellingen dat tot verbeteringen van het huidige systeem moet leiden. In dit verband pleitte hij voor een dialoog tussen slachtoffers, captains of industry, politici en deskundigen.

DAMACUS - De Syrische opperrabbijn Ibrahim Hamra heeft maandag berichten tegengesproken, als zou de regering in Damascus geen visa meer verstrekken aan joden die willen emigreren.

Zestien joden hebben tien dagen geleden het land verlaten om zich in de Verenigde Staten te vestigen, aldus de opperrabbijn. Hamra erkende dat er de laatste twee maanden sprake was van "een zekere traagheid" bij het verlenen van visa aan joden, maar hij voegde er direct aan toe dat "niemand terug zal kunnen komen van de beslissing van president Hafez Al-Assad" van eind april 1992 dat leden van de joodse gemeenschap het land mochten verlaten.

Nico Willemse: "Automatiseren is in de eerste plaats orde op zaken stellen"

"DE NEDERLANDSE Antillen kunnen op het gebied van automatisering beslist niet geafficheerd worden als een Derde Wereld Land", benadrukt Nico Willemse, General Manager van het lokale automatiseringsbedrijf Info 'Track. "Wij behoren in rangorde duidelijk tot de westerse wereld. Onze automatiseringsbranche is zodoende ruimschoots meegegaan met het internationale gebeuren. Op Curaçao is het dus niet anders dan in Europa of de Verenigde Staten: Wij zijn op het eiland momenteel op een dusdanig niveau terecht gekomen, dat ik vijf jaar geleden beslist niet voor mogelijk had gehouden".

"Wellicht is er slechts één verschil met Amerika en Europa", legt Rinus Dekker, Technical Director van het Delftse 'Exact Software' uit. "In de Antillen vind je namelijk nogal wat *first time users*, die nog nooit zijn geautomatiseerd, waardoor men soms minder goed kan formuleren wat men eigenlijk wil. Je moet dan veel vertrouwen hebben in de leverancier, waarvan je per slot van rekening in den beginne afhankelijk bent. Die leverancier moet de cliënt duidelijk kunnen maken wat wel en wat niet realistisch is. Bij een heleboel bedrijven heerst gewoonlijk het idee dat met de aanschaf van computers en flitsende programma's de problemen bij wijze van spreken als sneeuw voor de zon zijn verdwenen".

= door Hans J. Vaders =

WONDERMIDDEL

"Zo'n computer wordt beschouwd als een regelrecht wondermiddel en wanneer alles niet vanaf de beginfase op rolletjes loopt dan regent het klachten. De essentie is echter dat het vaak wel eens tussen de zes en twaalf maanden kan duren, voordat het systeem ook daadwerkelijk voor de volle honderd procent naar genoegen draait".

Nico Willemse: "De meeste bedrijven kunnen momenteel niet ontkomen aan een bepaalde vorm van automatisering. Je moet eigenlijk wel meegaan, anders blijf je stilstaan en loopt de concurrentie zo over je heen. Tevens betekent automatisering voor een bedrijf, dat je de serviceverlening aan je klant kunt optimaliseren. Met de computer en de fax kan je nu eenmaal sneller en doelmatiger werken. Iets wat jij in een half uur in veelvoud wegstuurt, daar doet de ondernemer met de ouderwetse tikmachine een halve dag over en dat gaat je op den duur toch klanten kosten. Het probleem is nu evenwel dat je nu met een categorie bedrijven te maken krijgt, dat er in wezen nog niet geheel op voorbereid is".

"Automatiseren betekent in eerste instantie orde op zaken stellen in je eigen huishouding. Is je organisatie totaal niet afgestemd op een goed automatiseringstraject, is er sprake van een slechte voorbereiding, dan is het meestal zo dat de plotselinge introductie van een bepaald systeem in negen van de tien gevallen op een falikante mislukking uitdraait. Die mislukking heeft overigens meestal niet zulke stringente gevolgen, want je kunt een bedrijf vooraf ook weer niet forceren reeds volledig afgestemd te zijn op die komende automatisering".

"Een en ander vereist echter een bijzondere motivatie van de leverancier. Je moet voor een bedrijf een doeltreffende oplossing kunnen aandragen, zowel aan de financiële- als aan de branchegerichte kant van de medaille. Binnen ons bedrijf Info 'Track heerst dan ook de basisfilosofie de cliënt een totaalpakket, een totaaloplossing te bieden. Je moet de klant een produkt leveren dat naar behoefte op maat gesneden is en waarover je je als leek, als gebruiker, geen zorgen meer hoeft te maken".

"Streef er daarnaast als leverancier naar, dat je alles kunt regelen, of dit nu om de software, de hardware of om doelgerichte opleidingen gaat. Want de klant wil één aanspreekpunt hebben en niet met verschillende bedrijven tot in het eindeloze blijven dealen', aldus Willemse, die eind 1986 startte met Info 'Track, nadat hij daarvoor het eerste softwarehuis in het Caribisch Gebied, Caribbean Computer Software International tot grote bloei had weten te brengen".

TOONAANGEVEND

"Ik geloof beslist niet dat wij op Curaçao achter lopen bij andere landen. Sterker nog, bepaalde projecten die op het eiland mogelijk uitgevoerd gaan worden, zijn in principe zonder meer toonaangevend. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijke herstructurering van de eilandelijke schooladministraties. We weten allemaal dat het gemiddelde schoolhoofd in zijn kamertje vaak slechts beschikt over een oude tikmachine en een prehistorisch stencilapparaat. Dat is ronduit alles. Dus waarom geen personal computer op die kamer? Dat vereenvoudigt vele zaken, of het nu gaat om het *updaten* van het leerlingenbestand, om het incasseren van melkgeld of om het boekenfonds".

"We spreken in dit kader over een aanzienlijke versteviging van het schoolmanagement. Je kunt dus stellen dat dit een echt *pilot project* is, waarvan voor Nederland ook veel te leren valt, want daar is men nog niet zo ver. Belangrijke gegevens worden eerst per school vastgelegd, waarna een koppeling plaatsvindt, zodat de Dienst Onderwijs uiteindelijk alle relevante informatie op een presenteerblaadje krijgt aangeboden. Zo kan je dan een geavanceerd beleid gaan voeren".

"De Koninklijke Marine, onderdeel van het Nederlandse defensie-apparaat, is een verhaal apart. De Marine werkt met een eenvoudige computer op St. Maarten. Uit Saba en St. Eustatius valt niets te melden. Verder zit er nog wat op Curaçao, wat op Aruba en nog wat apparatuur op belangrijke steunpunten zoals in Puerto Rico en Santo Domingo. In Nederland wordt nu overwogen het geheel wat meer draagkracht te geven door standaard te gaan automatiseren. Ik weet nog niet waar dat naartoe gaat, maar ik denk dat, wat de keuze van de hardware ook moge zijn, Info 'Track met zijn 20 werknemers in de toekomst zou kunnen optreden als lokale counterpart voor onze Marine".

"In het verleden zorgde je er inderdaad voor een bedrijf in een maatpak te steken. Je ging dan rond de tafel zitten om het specifieke behoeftenpatroon van het betreffende bedrijf grondig te analyseren. Maar momenteel werken we in hoofdzaak met standaardprogrammatuur. Alleen in die gevallen waar het echt niet anders kan, zou een klein stukje maatwerk de verbindingslas moeten zijn tussen het ene deel standaardprogrammatuur en het andere".

"En waarom ga je eigenlijk automatiseren? Primair om routinematige werkzaamheden binnen het bedrijf te vervangen of te vereenvoudigen. Tekstverwerking, secretaressewerk, het uitdraaien van brieven die vrijwel identiek zijn en eenmalige vastlegging van gegevens, waarover iedereen naar behoefte kan beschikken. In de tweede plaats verhoogt automatisering de efficiëntie binnen het bedrijf. Neem de hele financiële administratie en de operationele besturing van een onderneming', aldus Info 'Track directeur Willemse, die voor het Caribisch Gebied alleenvertegenwoordiger is van het gerenommeerde Nederlandse computermerk 'Tulip Computers' en van 'Exact Software'.

WERKLOOSHEID

Rinus Dekker van Exact Software: "In dit kader gaat het verhaal, als zou automatisering banenverlies en werkloosheid betekenen niet op. Het is zelfs zo, dat wanneer een bedrijf goed is geautomatiseerd, dit op termijn banen genereert. Je kunt met de computer meer werk aan. Je moet meer mensen in dienst nemen. Bij automatisering ontstaat, zou je kunnen zeggen, een verschuiving in de bedrijfsinformatie. Denk hierbij aan een geautomatiseerde boekhouding. Dat zijn niet meer alleen een paar dorre cijfertjes, nee, zo'n boekhouding is een echte *management tool* geworden, waarop je je bedrijfsbeleid per dag kunt afstemmen".

Willemse: "Op Curaçao doet zich nogal eens de tendens voor, dat men in eerste instantie maar wat aanrommelt. Men haalt zelf een systeempje uit Miami en is dan naderhand verbaasd dan men er niet veel mee kan doen. Voordeel om een lokale leverancier in de arm te nemen is dus duidelijk. Die leverancier zorgt voor de zo broodnodige *backing* op het gebied van advies en training, terwijl eventuele problemen met de apparatuur snel en doeltreffend worden opgelost. Probeer je alles op eigen houtje te doen, dan kan dit falikant verkeerd uitpakken voor het reilen en zeilen van je organisatie".

Exact Software, dat in Delft werk biedt aan zo'n 400 werknemers, is één van de weinige Nederlandse bedrijven uit de automatiseringsbranche, dat actief is op de Caribische- en Zuid-Amerikaanse markt. "We hebben er bijzonder veel moeite en energie in gestopt om ons produkt in deze regio te introduceren', aldus Rinus Dekker. 'Maar die moeite heeft geloond. Het is duidelijk de investering waard geweest om in deze regio de markt op te gaan".

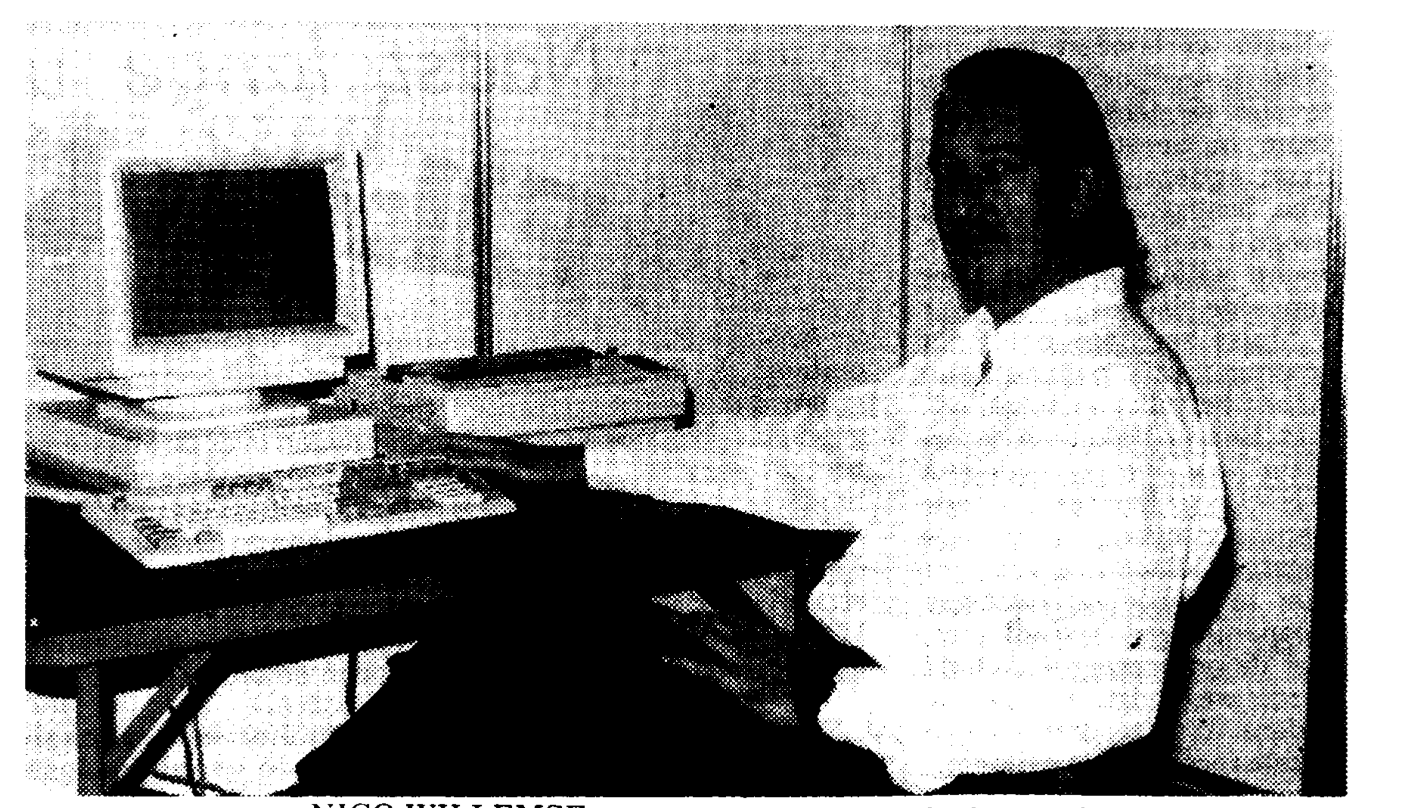
Willemse: "Het belangrijkste is in dit verband de continuïteit, de algehele begeleiding, die je je cliënt kunt leveren. Info 'Track biedt dan ook voor haar Curaçaose afnemers, zoals ik al opmerkte, een totaaloplossing. Je moet je meer dan ooit vereenzelvigen met de problemen en verlangens van je klant. Dit vereist", zegt Willemse nadrukkelijk, "een uiterst flexibele organisatie, gekoppeld aan een serieuze aanpak. Ik geloof dat dit ook de enige manier is om te overleven, vooral wanneer de markt verzadigd dreigt te raken. Je blijft immers in je uiteindelijke bedrijfsresultaat met dezelfde marges en *overhead* zitten. Je moet dus met je mensen uren kunnen maken. Slechts dan heb je een goede kans om het hoofd boven water te houden".

PROSPECTS

Momenteel denkt Info 'Track haar vleugels verder te kunnen uitslaan naar Midden- en Latijns-Amerika. "Dat ligt besloten in het mondiale karakter en de diversiteit van Curaçao. De Effective Management Group is één van onze klanten en timmert internationaal behoorlijk hard aan de weg. Zo hebben wij via EMC software kunnen leveren voor een belangrijk project op Cuba. Tevens verzorgen wij hierbij de *support* en *after-sales*. Ook is er sprake van, dat we in Midden-Amerika de markt opgaan, al is dit nog niet geheel zeker. Daarnaast zijn er voor ons nogal wat interessante *prospects* in Venezuela. Zo sluis je je zo langzamerhand in".

Info 'Track heeft kortgeleden een samenwerkingsverband gesloten met de Nederlandse *penshonado* Adrie Lengkeek, een man van het oude stempel, die in Europa zijn sporen dubbel en dwars heeft verdiend op het gebied van de automatisering van bedrijven. "Hij is bereid gevonden om in ons bedrijf te participeren", stelt directeur Willemse, "en daar zijn wij bijzonder content mee. Het betekent voor ons een versteviging van de basis. Dat is ronduit van belang, want 'one way or the other', je moet blijven investeren in de toekomst. Kortom, het sleutelwoord heet alweer continuïteit".

"Ik vrees dat ook binnen onze branche op termijn wel wat bedrijven zullen afvallen. Je moet financiële draagkracht kunnen opbrengen. Bekijk het maar wereldwijd, waar zich toch een verschrikkelijke malaise in de computersector heeft voorgedaan. Er zijn inmiddels vele kleine en grotere bedrijven gesneuveld, puur omdat alleen maar met 'dozen' geschoven werd. Je krijgt van de fabriek een doos binnen en die schuif je meteen door naar de klant. De facto met de mededeling: "Zoek het zelf maar uit". Op die manier krijg je uiteraard niets van de grond. De klant vraagt namelijk meer dan die doos met hardware alleen. Wil je dus in automatiseringsland blijven bestaan, dan moet je als leverancier een bepaalde toegevoegde waarde leveren. Die doos is slechts de lorrie, waarmee je je diensten bij de cliënt binnenbrengt".

NICO WILLEMSE ...*totaaloplossing bieden*...

Het elektriciteitsverbruik in DUITSLAND is in 1992, na tien jaar toeneming, gelijk geweest aan dat van 1991. In Oost-Duitsland zakte het gebruik zes procent. Dat blijkt uit gegevens van de Vereniging Deutscher Elektrizitatswerke (VDEW). De stagnering wordt toegeschreven aan de economische slapte en de slechte situatie waarin de voormalige DDR verkeert. Voor de komende tijd voorziet de VDEW een verbruiksgroei van een procent per jaar.

'Cryonica': invriezen voor later

Beroemdheden tekenen voor nieuwe leven na de dood...

= door Martijn Hover, Gelderlanderpers =

"SOMMIGE mensen willen onsterfelijk worden door hun werk of hun nakomelingen", heeft de Amerikaanse komiek Woody Allen eens gezegd. "Ik wil onsterfelijk worden door niet dood te gaan".
Deze obsessie voor lichamelijke onsterfelijkheid lijkt een typisch Amerikaanse afwijking. Het wekt dan ook geen verbazing dat in de Verenigde Staten een aantal bedrijfjes zich heeft gespecialiseerd in het invriezen van overlevenden. De doden, die voor hun verscheiden een substantieel bedrag hebben overgemaakt aan de firma, hopen in de toekomst door een vergevorderde medische wetenschap weer tot leven te worden gewekt.

Alcor Life Extension Foundation rekent een inschrijfgeld van 100 dollar. Eenmaal ingeschreven betaalt de diepvrieskandidaat 20288 dollar per jaar zolang hij of zij nog in leven is. De klant heeft dan nog de keuze of hij na zijn dood zijn hele lichaam wil laten invriezen, of alleen zijn hoofd. Het eerste kost (bovenop de eerdere kosten) 120.000 dollar. Om als *neuro* (hoofd) te worden ingevroren rekent de firma 41.000 dollar.

MICHAEL JACKSON

Of Woody Allen op de klantenlijst van die bedrijven voorkomt, is niet bekend. Wel doen geruchten de ronde dat Michael Jackson invriezing overweegt. Bij *cryonica*, zoals de gelovigen de 'wetenschap' van het invriezen van dode lichamen noemen teneinde ze na verloop van tijd weer tot leven te wekken, wordt de overledene gedompeld in een bad van vloeibare stikstof met een temperatuur van 196 graden onder nul.
De theorie van *cryonica* is in 1964 bedacht door de Amerikaanse natuurkundeleraar Robert Ettinger. In zijn boek *'Het vooruitzicht op onsterfelijkheid'* schrijft hij: "We hoeven er alleen maar voor te zorgen dat ons lichaam, na onze dood, wordt opgeslagen in daarvoor geschikte vriesinstallaties tot de tijd wanneer de medische wetenschap in staat is ons te helpen. Ongeacht waaraan we gestorven zijn, hetzij ouderdom, hetzij een of andere ziekte, en zelfs wanneer de diepvriestechnologie nog in de kinderschoenen staat op het moment van ons overlijden, vroeg of laat zullen onze vrieden in de toekomst in staat zijn ons weer tot leven te wekken en te genezen".
De firma Alcor heeft op het ogenblik 24 'patiënten' in haar vrieskisten. Volgens Alcorbaas Carlos Mondragon staan bij zijn firma nog eens 325 kandidaten ingeschreven en groeit dat aantal nog steeds.
De klanten van Alcor dragen een armband met instructies in geval van overlijden. 'Geen autopsie en geen balseming', staat erop, naast het telefoonnummer van het cryonisch hoofdkwartier. Alcor, dat naast een aantal vestigingen in de VS ook vertakkingen heeft in Australië en Groot-Brittannië, heeft bij elk filiaal een 'ambulance' staan om de 'cryonaut' zo snel mogelijk op de plaats van bestemming te krijgen.
De 'patiënt wordt in eerste instantie gekoeld met behulp van een ijsbad en warmtewisselaars, terwijl een hartlongmachine de bloecirculatie gaande houdt en zuurstof toedient. Om stolling tegen te gaan wordt het bloed vervangen door een substituut dat ook bij operaties wordt gebruikt. Uiteindelijk wordt het lichaam in een aantal fasen afgekoeld tot de 'bewaartemperatuur' van 196 graden onder nul.

IJSKRISTALLEN

Heeft dit alles enige zin? Nee, zeggen biologen. Op de eerste plaats is het praktisch onmogelijk om een zo groot voorwerp als een menselijk lichaam zo gelijkmatig in te vriezen dat er geen schade optreedt aan cellen. Het menselijk lichaam bestaat immers voor het overgrote deel uit water en water dat bevriest, zet uit. De ijskristallen die daarbij ontstaan beschadigen de celmembranen. Zelfs als de 'cryonici' dat weten te voorkomen, dan nog onttrekt het invriesproces water aan de cellen, die daardoor als het ware 'instorten', wat ook weer ten koste gaat van het celmembraam.
Weliswaar zijn er dieren, zoals sommige in de Poolzeeën voorkomende vissen, waarvan het bloed een soort 'antivries' bevat die het de dieren mogelijk maakt ook bij extreem lage temperaturen te overleven. 'Extreem laag' betekent in dat geval echter ongeveer 15 graden onder nul, nog altijd heel iets anders dan de -196 graden waar de cryonici mee werken.
Bovendien gaat het uiteraard niet zozeer om het behoud van het lichaam, maar van de persoonlijkheid, wat dat ook moge zijn. De meeste biologen zijn het erover eens dat die 'persoonlijkheid' ergens in het brein zetelt. Maar hoe dat precies werkt, weet niemand.

Architectuur schijndood

Vervolg van pag. 4

wordt gereduceerd tot een ondergeschikt onderdeel van het bouwproces. Vaak gebeurt dit door onwetendheid van de opdrachtgevers. Het is zaak van zowel de overheid als de architecten om hier iets aan te gaan doen. Van overheidswege verwacht ik een meer consistenter beleid ter uitvoering van het bouw- en ruimtelijk beleid, waarbij het accent zal moeten liggen op kwaliteit en duurzaamheid. Hiervoor moet zij een voorwaardenscheppende en een meer stimulerende rol gaan spelen om kwaliteit in de Antilliaanse architectuur te bereiken. De komst van de Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curaçao (EOP) is een positieve ontwikkeling binnen de overheidsbeleid voor de ontwikkeling van ons bebouwde milieu, maar dit is een begin. Er zal nog veel meer moeten gaan gebeuren willen wij kwaliteit binnen ons gebouwde omgeving bereiken. Onder meer te beginnen een regeling ter bescherming van het architectenberoep. Wie mag dit beroep uitoefenen en wie niet. Het aanpassen van de bouw- en woningverordening aan zijn tijd met de nieuwe technologische ontwikkelingen.

De F.K.P. moet meer en meer accent gaan leggen op kwaliteit en duurzaamheid binnen zijn volkswoningbouw beleid en niet alleen kwantiteit. Dit geldt voor zowel het gebouw als zijn milieu waarin het komt te staan. Diversiteit in de volkswoningbouwplannen is een vereiste.
Het aandurven van bijvoorbeeld 'hoogbouw' in deze plannen heeft te lang op zich laten wachten. Schaarste aan geld en overheidsgrond, het aantasten van onze natuurlijke flora en fauna is zeker een reden hiervoor.

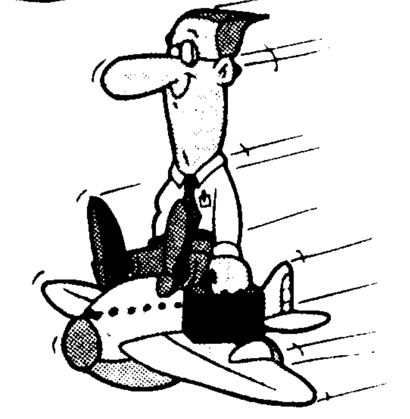
MEER OPENHEID

Van de architecten verwacht ik meer 'openheid'. Iedere serieuze architect heeft zijn eigen opvatting over de architectuur. Discussies over architectuur liggen echter nog in de taboesfeer. Architecten moeten laten horen en zien hoe zij er over denken. Overdracht van kennis en uitwisseling van informatie en ervaring bij architecten onder elkaar, over het bouwen op de Antillen is van essentieel belang ter bevordering van de ontwikkeling van de hedendaagse Antilliaanse Architectuur. Vele architecten zien elkaar echter als concurrenten. **Alleen zij die bang zijn om kwaliteit te kunnen leveren zullen concurrentie vrezen. Ook het informeren van het volk zal van belang zijn om ons architectuur en stedebouw te bevorderen.**
Verder kunnen de media ook hierin een belangrijke rol spelen. Publicatie over nieuwe bouwplannen gebeurt zelden, en dan meestal in een meer propagandistische sfeer dan in een kritisch gedocumenteerd informatief artikel. Onlangs ontving collega, ex-docent ir. Ronnie Lobo, de Cola Debrot prijs 1992. Er werd toen weer iets over een deel van onze architectuur gezegd. Misschien is dit een goed moment om de ontwikkeling van onze 'schijndode architectuur' weer wakker te schudden. Ik stel voor om een forum in te stellen over onze toekomstige architectuur, waar zowel architecten als belangstellenden regelmatig bijeen komen.

Naast lange uren van pure verveling

Elke vlieger kent angst

' ANGST BIJ vliegtuigbemanningen. Er hangt een taboe omheen. In de cockpit wordt er al niet over gesproken, laat staan dat men naar buiten toe wat laat merken. Vrijwel geen enkele piloot wil iets zinnigs zeggen over de angsten die hij ooit eens heeft ervaren. "Ik ken geen enkele vlieger die bang is", zegt David Learmount, zelf piloot en tevens rampenspecialist van het vooraanstaande Britse vakblad *Flight International*. "We kennen geen angst, we praten over stress", zegt een ander. "De angst is voor ons controleerbaar. We weten onder alle omstandigheden hoe we moeten handelen", luidt het commentaar van de derde. "Elke piloot kent angst. Een vlieger die zegt dat hij geen angst kent...dat is regelrechte nonsens", klinkt het heel gedecideerd uit de mond van de Amerikaan John Wegg, oud-gezagvoerder van onder meer Finnair en redacteur van het blad *Airlines International*. "Okay, tijdens die laatste minuten van de El-Al ramp was er geen tijd voor angst in de cockpit. Dan moet je de procedure afwerken. Maar op andere momenten: nou en of!" Prof. Elwyn Edwards, hoogleraar luchtvaartpsychologie en een van 's werelds prominentste deskundigen op het gebied van gedragingen van piloten, ondersteunt die mening. "Iedere vlieger heeft op een bepaald moment angst".

Drs. J.Smit, als psycholoog vlieger verbonden aan het Nederlands Lucht- en Ruimtevaart Geneeskundig Centrum in Soesterberg denkt daar anders over. "Angst? Nee, beslist niet. Ik zou het hooguit een gezonde achterdocht willen noemen voor bepaalde risico's".

"Juist het hoge besef dàt er dingen mis kunnen gaan maakt het vliegen zo veilig", zegt Benno Baksteen, voorzitter van Verkeersvliegers (VNV). Kortom, de meningen over de eventuele angstgevoelens in de cockpit zijn te verdelen in twee groepen: angst bestaat niet, zegt de ene categorie, angst wordt weggedrukt, zegt de andere. Wat te denken van enkele recente voorvallen uit eigen land, waarbij de betrokken bemanningen bepaald niet vrolijk fluitend aan boord zijn gestapt. Op 23 februari 1992 komt op Schiphol een bijzonder gammele en slecht onderhouden Boeing 707 van Sudan Airways aan. Ondanks de slechte staat waarin het verkeert, mag het in de vroege ochtend van 24 februari toch vertrekken richting Athene. Kort voor de landing stort het neer. Nog een voorbeeld: op 20 oktober vorig jaar komt op Schiphol een DC8 van de Nigeriaanse maatschappij Gas Air aan. Gaten in de romp en in brandstofleidingen zijn met aluminium tape dicht geplakt. Hier en daar houdt een ijzerdraadje vitale onderdelen bij elkaar. Er volgt een kleine opknapbeurt, waarna het alsnog mag vertrekken. Wonder boven wonder bereikt de benauwde bemanning veilig de thuishaven Lagos. Een laatste voorbeeld: een Boeing 747 van de KLM is nog niet zo lang geleden aan een ramp ontsnapt. De brandstoftanks waren dusdanig ver leeg dat het praktisch gezien al haast onmogelijk was nog een landing te maken. Toch deed de gezagvoerder het. Met alle angsten van dien. Maar de werkelijke angsten kwamen pas na afloop naar boven, op het moment dat hij zich realiseerde dat hij en de passagiers het er uiteindelijk toch goed vanaf hadden gebracht.

ONTDAAN

"Een vlieger die geen angst kent, die bestaat niet", zegt John Wegg. "Elke piloot kent angst. Je bent weliswaar getraind om die angst zoveel mogelijk uit te schakelen, maar er zijn altijd momenten dat je ergens bang voor bent. Soms op het moment zelf, soms na afloop van een vlucht, waardoor je behoorlijk ontdaan uit je vliegtuig stapt", aldus Wegg."Maar tegelijkertijd kennen we als vliegers de angst om een bepaalde situatie te overdrijven. Dat doe je dan af met: ach, zo erg was het nu ook weer niet. Vergeet niet, het beroep van piloot is ontzettend prestigieus. Er ligt een druk op je om je wat minder kwestbaar op te stellen dan je zelf misschien wel zou willen. We komen daardoor wat moediger over dan we in werkelijkheid zijn. Bovendien doen we allerlei voorvallen in de cockpit af met een enorme dosis humor. Zelf een ramp als met het El Al-toestel relativeren we: dat was een incident, dat overkomt ons niet, terwijl elke vlieger tegelijkertijd donders benieuwd is of hij ook in zo'n situatie kan belanden. Kijk ook eens naar de militaire vliegers. Angst voor vijandelijke kogels? Welnee, het enige waar ik bang voor was, was dat ik per ongeluk een van mijn manen zou neerknallen", is een reactie die je vaak hoort. Prof. Elwyn Edwards laat er geen misverstanden over bestaan: "Elke vlieger kent momenten van angst. De een heeft het wat vaker dan de ander en misschien in meerdere mate, maar angst kennen ze allemaal. Dát ze het niet laten merken en dat het zelfs in de cockpit onbespreekbaar is, is overigens wel begrijpelijk: niemand heeft er wat aan. Het publiek niet, de luchtvaartmaatschappijen niet en de piloten zelf al evenmin. Het zou collega's en passagiers eveneens bang kunnen maken. Het imago van moedige, intelligente en niets vrezende persoonlijkheden moet niet worden ondermijnd. Dat is ook de reden dat er zo vreselijk weinig over dit onderwerp is gepubliceerd. Vergelijk het met een scheepskapitein. Daarvan heeft men ook het beeld van een stoere, brede man. Moedig tot het eind. Ook al gaat het hele schip naar de kelder, hij blijft tot het laatste moment aan boord. Angst kent hij zogenaamd niet. Wat dat betreft hebben de kapitein van een schip en piloten een karikatuur van zichzelf gemaakt, daarbij geholpen door het publiek, dat het nu eenmaal zo wil zien". Voor hem staat als een paal boven water dat een pilotenleven gevuld is met 'lange periodes van verveling tijdens uren durende vluchten, afgewisseld met momenten van pure angst, omdat er wat mis dreigt te gaan'. "Toch geloof ik niet dat bijvoorbeeld de bemanning van het El Al-vliegtuig dat op de Bijlmer is neergestort angst heeft gekend. Juist niet. Daar hebben ze geen tijd voor gehad, hooguit misschien tijdens de laatste twee, drie seconden, toen ze beseften dat het werkelijk mis ging". "De eerste minuten van de vlucht hadden ze het druk: de start, het uitklimmen naar een bepaalde hoogte, de controle van de instrumenten. Daarna verloren ze een motor. Op dat moment moet je je bezighouden met noodprocedures, navigatie, een wat moeilijke communicatie met de verkeerstoren. De werkbelasting is dan ongelooflijk hoog. Op zo'n moment heb je ook geen seconde tijd om je te realiseren hoe hoog je vliegt en dat je misschien op een woonwijk neerstort, laat staan dat je wéét dat er een woonwijk onder je ligt. Bovendien, hoe gek het ook klinkt, het is voor hen op dat moment totaal niet relevant".

Angst bij piloten is naar de mening van prof. Edwards overigens geen leeftijdsgebonden verschijnsel. "Op elke leeftijd hebben ze er mee te maken. Jongeren hebben misschien eerder een wat overmoedig gevoel over zich, maar zullen in précaire situaties ook eerder met de neus op de vaak angstige werkelijkheid worden gedrukt. Oudere vliegers, die wat meer ervaring hebben, zullen minder snel overmoedig worden, maar juist door hun enorme ervaring eerder gevaren kunnen inschatten en daardoor een angstig gevoel over zic[h] krijgen". "Daarnaast", aldu[s] prof. Edwards, "heb je [te] maken met invloeden van [het] thuisfront: een scheiding, ee[n] ziek kind dat je thuis heb[t] achtergelaten. Dat kan z['n] uitwerking hebben op je func[]tioneren als piloot, juis[t] omdat je op urenlang[e] vluchten volop tijd hebt o[m] tussen de bedrijven door e[r] over na te denken. Dat ka[n] je functioneren aan boo[rd] beïnvloeden. Anderzijds die[nt] men zich wèl te realiser[en] dat selectie en opleiding du[s]danig streng zijn dat je m[et] name aan boord je pro[]fessionalisme kunt botvier[en] en daarmee je eventuele mo[ei]lijkheden thuis kunt afre[]geren". Dat laatste is d[rs.] J.Smit van het Lucht- e[n] Ruimtevaart Geneeskund[ig] Centrum in Soesterberg u[it] het hart gegrepen. "[Je] hebt te maken met mens[en] die goed zijn geselectee[rd,] goed zijn opgeleid en bij[] zonder goed zijn getraind. Bovendien werken ze in ee[n] uitstekend gestructureerd[e] werkomgeving en met hoog[]waardige materialen en uit[]stekende apparatuur. Als j[e] met vliegers praat, hoor [je] dan ook zelden dat ze iet[s] schokkends hebben meeg[e]maakt. Ze gaan op een goe[de] manier met risicosituati[es] om. Natuurlijk, als pun[t] bij paaltje komt, zoals bij d[e] El Al-bemanning moeten [ze] het zelf zien op te losse[n]. Maar juist dan reageer [je] heel goed. Je doet wat [je] eindeloos tijdens de tra[i]ningen geleerd is. Er bouw[t] zich wel een behoorlijke mat[e] van stress op, maar ook tij[]dens de kritische ogenblikke[n] slaat dat niet om in angst. Stress kun je ook in je voor[]deel gebruiken.

Boek over Rode Kruis krijgt vervolg

TOEN mr.Charles Rosheuvel in 1989 zijn boek 'Van West naar Oost' over de rol van de Curaçaose Rode Kruiscolonne in het voormalig Nederlands Oost Indië uitbracht, had hij nog geen enkel vermoeden dat hij binnen een paar jaar een vervolg hierop zou schrijven. De thans in Nederland woonachtige Rosheuvel, kreeg echter bij de vele reacties op zijn boek, ook een brief van de weduwe van de toenmalige colonnecommandant P.Rietkerk. Zij bood hem daarbij inzage aan in de oorlogsdocumenten die haar overleden echtgenoot had bewaard. Deze papieren, waaronder diverse geheime stukken, boden zoveel informatie, dat Rosheuvel besloot er dieper op in te gaan. Hij schreef brieven naar het Pentagon in Washington en naar het War Memorial in Australië en kreeg, al duurde dat even, als antwoord een lading nieuw materiaal, waaronder prachtige foto's van de oorlogsperiode in Indië toegestuurd.

Vorig jaar, tijdens de jaarlijkse reunie van in Nederland verblijvende oud-leden van de colonne, werd het plan geopperd voor uitgave van een tweede boek. De Antilliaanse gevolmachtigd minister E.V. Jesurun, die de bijeenkomst bijwoonde, was meteen enthousiast en zegde toe een deel van de kosten van publicatie te zullen subsidiëren.

Voor de kerstdagen verbleef Charles Rosheuvel met vakantie op Curaçao en hij maakte daarbij van de gelegenheid gebruik diverse instanties te benaderen om de publicatie van zijn vervolg op het Rode Kruis verhaal mogelijk te maken.

In het vervolg van 'Van West naar Oost', beschrijft Rosheuvel o.m. de problemen die zich hebben voorgedaan met betaling van de colonneleden na het beëindigen van de oorlog. Tijdens de oorlog hadden zij een 'geheim document' moeten ondertekenen, waarvan zij de volledige inhoud niet mochten zien. Later bleek dat zij daarmee zichzelf financieel benadeeld hadden en aanzienlijk minder uitgekeerd kregen dan waar zij recht op hadden. In 1946 richtte acht colonne-leden op Curaçao, t.w. Ewald Woiski, Juan Bautista Wix, Humphrey Narain, Juan A.O. Bikker, John Stokkel, Jose Torres, Carlos Peterson en Manrique Monte zich in een rekest tot de gouverneur om te trachten een redelijker bedrag aan 'demobilisatiegeld' te kunnen innen.

Het boek beschrijft voorts in detail de landing van de geallieerde troepen op het eiland Moretai en het werk van de colonne onder de bevolking van dit eiland die er bijzonder slecht aan toe was door de onmenselijke behandeling door de Japanse bezettingstroepen.

Charles Rosheuvel hoopt dat zijn nieuwe boek dit jaar nog zal verschijnen bij uitgeverij De Walburg Pers, die ook 'Van West naar Oost' publiceerde.

Op het marktpleintje van een Indisch dorpje wordt door de Rode Kruis colonne uit de West voedselhulp verstrekt.

De Rode Kruis colonne uit Curaçao trof bij de landing op het eiland Moretai veel uitgehongerde en mishandelde Indonesiërs aan. Hier een uitgemergelde beri-beri patient op een matje in het primitieve noodhospitaaltje dat door de colonne provisorisch was ingericht.

Diverse inwoners van Moretai hadden lelijke nekwonden, het resultaat van klappen met Japanse sabels.

Ida Christiaan uit Curaçao (inmiddels overleden) verzorgt een kleuter in het noodhospitaaltje op Morotai.

De landing op Balikpapan op 6 juli 1945. Na een hevig bombardement kwamen de geallieerde troepen aan land, op de voet gevolgd door de Rode Kruis colonne.

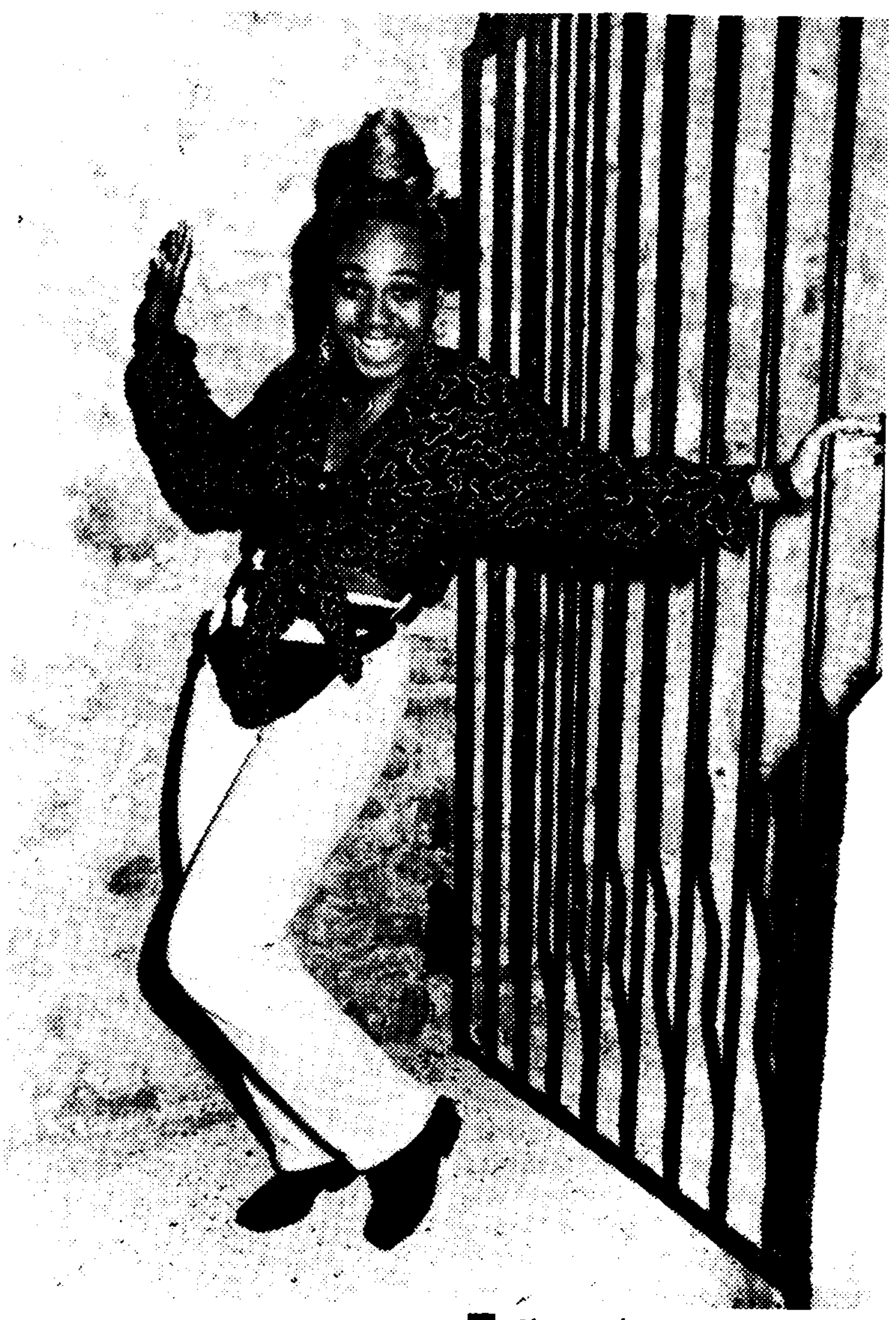

Rapster Nicky Doo leeft de hard core stijl

YO! EN HMMMMM!

■ *"Kweetniet. Ik ben er gelukkig mee zoals mijn leventje nu gaat."*

■ *"Ik zag hem tijdens optredens en ik dacht oh my God hmmmmm!"*

- door Joël Labadie -

ZET EEN DOZIJN mariniers (dikke nek, kort stekeltjeshaar) in The Pub, geef ze een paar pilsjes en een spetterende rap show gepresenteerd door een knap Antilliaans grietje en haar zus die weten te bewegen als een stel salt 'n peppers en wat zeggen die lompneuzen dan: "Tieten!". Enfin, Nicky Doo kan er nu wel om lachen. Ze zal er geen heupbeweging minder om maken. De Antilliaans Nederlandse rapster is maf weet ze van zichzelf: "Yo! Op het podium ben ik honderd procent 'crazy'. Then I am in control."

Yo! Het stopwoordje van de jaren negentig valt een paar keer tijdens het interview met Nicky Doo. Wie weet wat het betekent, mag het zeggen. Het hoort thuis in de taal van de *scene*. Zeg maar het Algemeen Beschaafd Raps.

Possy, jump, mega blast, base line, dope rhyme, ice, peace, dance, word, mike, mc, down to the ground , pump it up, get funky, shake that thing, hit it!, get up and party en andere modewoorden betekenden een ware verrijking voor de taal. Maar niet heus. Want ze kwamen wel èrg vaak voor in hits die vanuit de Amerikaanse ghetto's de wereld verroverden. Nicky Doo kent ze. En gebruikt ze ook. In de rapteksten die zij zelf schrijft. Of die orgineler zijn dan de harde rijm van de *scene* zal blijken als ergens dit jaar mogelijk een cd-tje zal verschijnen in Nederland met werk van Nicky Doo. Een paar *producers* zeggen wat in haar te zien.

SOFT

Nicky Doo is de alter ego van Monique Pieters. 23 jaar en voor een maand of twee op vakantie op Curaçao. Monique zelf is rustig. "Ik ben *soft*, emotioneel, hééééél sociaal, bereid anderen te helpen. Als Nicky Doo ben ik totaal iemand anders zodra ik de microfoon in handen heb."

Met zes jaar ging de op Curaçao geboren Nicky naar Nederland. Vijftien jaren, een schoonheidsspecialistenopleiding en een handvol woonplaatsen later wist de toen 21-jarige wat ze wilde. Rappen. Vanaf haar dertiende deed ze mee aan talentenjachten die ze met haar zusje aan de lopende band won. Een paar jaar geleden ging ze rappen bij een band. "*Just for the fun*", zegt ze. "Het begon als een grap. Luisteren naar rapteksten en dan meedoen."

Dat werd een serieus iets. Twee jaar geleden leerde Nicky bovendien Daisy D kennen. Deze 22-jarige Amerikaans-Antilliaanse werd ingeschakeld door Technotronic om de Belgische superhit *This beat is technotronic* van eind jaren tachtig stem te geven. Solo scoorde Daisy D in de VS tot hoog in de Bill Board met *Crazy*. De twee meisjes werden vriendinnen. Nicky werd *personal manager* van Daisy tijdens tournees door Zwitserland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Italië, Duitsland en Groot-Brittannië. De eigen muziek-ambities van Nicky bleven in het afgelopen jaar op een laag pitje, maar krijgen binnenkort weer alle ruimte nu de twee elk hun eigen muzikale weg zullen gaan.

CAPSONES

Dus wat nu?

Nicky Doo gaat als Nicky *só* verder: "Er zijn mensen in Nederland die verder willen met mij. En ik weet zeker dat het lukt. Want ik geloof in mijzelf. Ik ben nu nog niet goed vindt ik zelf, maar over een tijdje wel. Shit, ik hoop dat je niet nu denkt dat ik capsones heb."

Hoe ziet het wereldje van rappers eruit. Hou je die stijl 24 uur per dag aan in je leven?

"De *scene* is *hopi hopi tòf*. En de taalcode zit me in het bloed. Dat Engels komt onder meer omdat ik twee tot drie keer per jaar in Miami zit bij mijn vader. Het is allemaal erg *weird* die stijl van kleren en zo'n kreet tegen je vrienden van *Yo! What's up*. Kweetniet, ik ben er gelukkig mee zoals mijn leventje nu gaat. Podium en privé weet ik te scheiden, maar de muziek kan ik de hele dag horen. Het liefst de *hard core*. *Jump around* van House of Pain, zegt dat je iets? Of Wrex n'e Fex met *Rum Shaker*. Dat is dus niet hip-hop, zoals bijvoorbeeld *O.P.P.* van Naughty bij Nature. Voor optredens kies ik meer voor commerciele rap zoals mijn nummer *Shake your hips*. Dat ligt ergens tussen hip-hop en *happy funk* in. Maar ik schrijf ook *smooth rap* zoals *Why me*. Bij *smooth rap* moet je bijvoorbeeld *I need love* van L.L. Cool G in gedachten nemen."

Nicky Doo trad op in Nederland in Cartouche (Utrecht), Locomotion (Den Haag) en Palace (Zaandam) en Tomorrowland (Rotterdam). Liever Nederlands publiek dan eigen luitjes. Ze zegt: "Antillianen zijn zou koud als wat. Zo zie ik het tenminste. Zeg ik tijdens mijn show *everybody say yo!*, kijkt iedereen je raar aan. In Nederland krijg je een hele tent zo mee."

HMMMMM!

Hoe zit het met 'the boys'?

"Leuk. Zolang ze niet aan me zitten tijdens optredens en zo."

En privé...

"Ik heb een vriendje. D-Dutch. Amerikaans. Hij rapt ook. Ik ga misschien met zijn producers iets doen later dit jaar. We kwamen elkaar tegen in Duitsland tijdens optredens en ik dacht *oh my God hmmmmm*! Liefde op het eerste gezicht."

Volgende week zaterdag vliegt ze terug naar Nederland. Na optredens samen met haar zus Geraldine (21) als achtergrond zangeres, in The Pub, Luxor, Brievengat en bij Radio Exito, houdt Nicky Doo het voor gezien. Hoogstens gaat ze zelf nog in het weekeinde dansen op muziek van grotere goden. Gekleed in gekke kleren en een blonde pruik. *A la creole blonde*. Ze voelt zich lekker in haar eigen vel. En yo yo yo, mooie ogen dat ze heeft! Maar versieren heeft geen schijn van kans. Want ze heeft dat Amerikaanse rapvriendje.

■ *Nicky Doo (23): "Antillianen zijn zo koud als wat. Zeg je everybody say yo!, kijkt iedereen je maf aan."*

■ *"Leuk, zolang ze maar niet aan me zitten tijdens optredens en zo."*

■ *De rapster: "Ik geloof in mijzelf. Ik hoop niet dat je nu vindt dat ik capsones heb."*

JON SECADA

Z'S TOP TIEN

■**Dit is de top tien van de jaarlijkse top honderd hitlijst van Z-86 en Z-FM voor 1992:**

1) Biba bai laga nan, *Explosivos*
2) Save the best for last, *Vanessa Williams*
3) Just another day, *Jon Secada*
4) Tembla, *Caribbean Band*
5) Mi Pueblo, *Grupo Niche*
6) Antologia de Caricias, *Altamira Banda Show*
7) End of the Road, *Boyz II Men*
8) Nami un voorschot, *Doble R SSS*
9) Amor casual, *Wilfrido Vargas*
10) Sopi Buladó, *Placentero Ritmo i Kuerde*.

MEER DAN TWEE MILJOEN AREITO'S VAN 4:40 VERKOCHT

■Van de cd *Areito* van Juan Luis Guerra zijn al ruim twee miljoen exemplaren verkocht, zo is onlangs gemeld in Santo Domingo. De titel van het derde succes-album van de super-merenguist is een hommage aan de originele bewoners van het eiland Hispañola (Haïti en Santo Domingo samen) die in 1492 Columbus en consorten onuitgenodigd voet aan wal zagen zetten.

ONRECHT

■**Lig jij wakker van onrecht in de wereld?**

Dan is dit misschien bruikbare lectuur voor het slapen gaan: *Frontaal*. Een blad voor jongeren dat (als onderdeel van het ledenblad *Wordt Vervolgd*) door een speciale jeugdafdeling van Amnesty International wordt uitgegeven. Een paar onderwerpen: straatkinderen die vermoord worden (Guatemala en Brazilië), mensen die spoorloos verdwijnen, massagraven, concentratiekampen (Joegoslavië), martelingen, vluchtelingenopvang en jongeren die de doodstraf krijgen.

De jongerenafdeling houdt ook bliksemacties voor gearresteerde jongeren. Door direct een brief te schrijven aan de regering van een land,is de kans groter dat ze sneller vrijkomen, denken ze bij Amnesty International. Het blad wordt kritisch bekeken door een redactieraad van vijf jongeren uit heel Nederland die meedenken over onderwerpen voor Frontaal. Meer weten? Amnesty International zit in Amsterdam, Keizersgracht 620, 1017 ER. Aanmelding bij de lokale afdeling van Amnesty op Curaçao is ook mogelijk.

BEATING BALDIES

■ **In Jakarta, de hoofdstad van Indonesië, wordt elke scholier die betrapt wordt op vechten kaalgeschoren.**

Die beslissing heeft de overheid in december genomen. Minstens negen jongeren werden vorig jaar gedood en twaalf ernstig gewond bij een van de 127 vechtpartijen op scholen. De gedachte is dat schooldirecteuren vechtlustige jongeren niet meer zullen aannemen als de *beating baldies* herkenbaar zijn. De politie en de militairen pakten al 950 scholieren op. Er werden 135 klachten ingediend. Bij de gevechten werden 343 auto's vernield en vijf gebouwen beschadigd.

Schoenmode op de voet gevolgd

GEBRAND-ORANJE OF RAP-BOOTS?

■**Weg met Nike. Weg met L.A. Gear. Weg met gymschoenen met overheersend smakeloos wit en dikke neon-kleurige veters. Maak kennis met een alternatief van donker gekleurde *hikers*, *demi-boots* en *rap-boots*.**

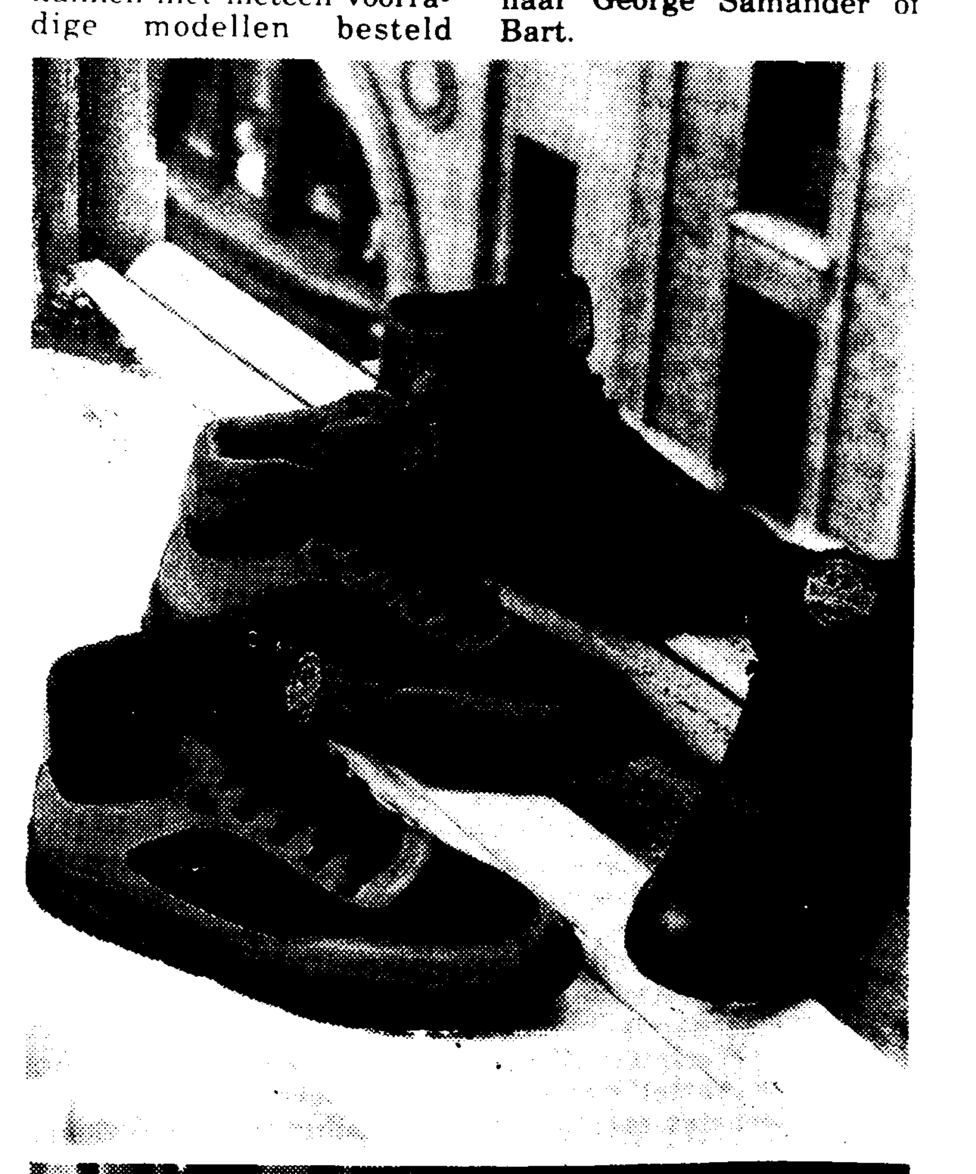
Buffalino is een van de Amerikaanse schoenmerken die breekt met de wet van de jaren tachtig. Bont schoeisel aan jonge voeten mag weer. De *hikers* uit de serie *boarder to boarder* in zwart met bruin, paars,groen, marine, grijs of kaki liggen nog het meest in het verlengde van de reguliere lage gymschoenen.

Wie kiest voor de demiboots uit de *boarder to boarder* serie of de *astro sole* collectie wijkt al flink af van het door Nike en L.A. Gear platgewalste modepad. Deze schoenmode kruist leer met nylon en sportachtige trekjes met degelijk stapwerk. De opvallende flap en dikke veters herinneren aan de bekende merken sportschoenen, maar roepen samen met stevige profielzool nog eerder het gevoel op klaar te zijn voor een bergwandeling.

Ook hier is gekozen voor aardekleuren waarbij ook gebrand-oranje, huidskleur, mosterd en donkerrood horen.

Afwijkend en daardoor echt interessant zijn de zwarte *rap boots* in een beperkte serie. Militairachtige 'kistjes' en grove werkschoenmodellen met nikkel beslag. Staat vooral goed op strakke, korte gebleekte spijkerbroeken.

Buffalino is te koop bij Changes in de Madurostraat en ook bij La Palestina, Bata, Brokx Shoes, Bon Ton en Angelo's Mini Shop. Prijzen lopen uiteen van 90 tot 140 gulden. In bijzondere gevallen en mits bij voldoende belangstelling is, kunnen niet meteen voorradige modellen besteld worden. Meer info: La Palestina in de Free Zone, vragen naar George Samander of Bart.

Onder de loupe

door Victor Hafkamp

Mensenrechten met kunstwerken uitgebeeld

EIND 1980 BEGONNEN de postadministraties van de Verenigde Naties in respectievelijk New York, Genève en Wenen met de uitgifte van postzegels, waarop de artikelen uit de algemene verklaring van de rechten van de mens dankzij reprodukties van schilderijen op een mooie, kleurrijke wijze zijn uitgedeeld. Op 20 november brengen de VN-postdiensten de vierde aflevering in omloop. De afbeeldingen hebben dit jaar betrekking op de artikelen 19 tot en met 24 die onder andere het recht bepalen op vrije meningsuiting, het recht op vereniging en vergadering, op vrije beroepskeuze en op actief en passief kiesrecht. De zegels die 20 november in New York uitkomen, exemplaren van 29 en vijftig cent, behandelen de rechten op vrije meningsuiting en vergadering en vereniging. Op de ontwerpen zien we reprodukties van schilderijen van Johannes Vermeer 'Vrouw die een brief schrijft' oftewel 'De brief' en van Ester Almquist uit Zweden, 'De samenkomst'.

Genève heeft op zijn zegels van vijftig en negentig centimes reprodukties van werken van Jacques Louis David, 'De eed in de Jeu de paume' en Henry Moore, 'Schommelstoel I'. Deze werken verwijzen naar de artikelen 21 en 22 die de keuzevrijheid voor openbare ambten en het recht op goede sociale voorzieningen vastleggen. In Wenen verschijnen

zegels van zestig en tien schilling met afbeeldingen van 'De bouwvakker' van Fernand Léger en 'Een zondagmiddag op het eiland La Grande Jatte' van Georges Seurat. Ze symboliseren de artikelen 23 en 24 van het handvest van de rechten van de mens, het recht op arbeid en het recht op vrije tijd en vakantie.

Evenals vorige jaren verschijnen alle zes genoemde zegels in velletjes van twaalf met vignetten, waarop per velletje twee artikelen uit het handvest voor de mensenrechten zijn afgedrukt in het Frans, Duits en Engels. De laatste serie in de reeks, gewijd aan de rechten van de mens staat voor juni volgend jaar op het programma. Volgend jaar komen trouwens veel aantrekkelijke zegels voor de motiefverzamelaars bij de Verenigde Naties in omloop. In maart bij voorbeeld een serie over dieren en planten die met uitsterving worden bedreigd en series over het leefmilieu en het klimaat.

Onder auspiciën van de Verenigde Naties werd in Rome, de zetel van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, een wereldconferentie over de voedselvoorziening gehouden. De Italiaanse posterijen luisterden de conferentie op met een zegel van vijfhonderd lire. Daarop beelde Luca Vangelli een gestileerde figuur af die bezig is zich te voeden. Verder op het zegelbeeld het logo van de conferentie en symbolen van chemische elementen uit ons dagelijks voedsel.

OLYMPISCHE SPELEN

De grote stroom uitgiften voor de Spelen van Barcelona en eerder de Winterspelen van Albertville is een beetje geluwd. Maar de verzamelaars van Olympische zegels hoeven niet lang te wachten op nieuwe aanvoer. De Noorse post zal op een aantal aangiften de sportliefhebbers voorbereiden op de Winterspelen die in 1994 in Lillehammer worden georganiseerd. Op 9 oktober kwamen al twee zegels (3.30 en 4.20 kronen) uit met als motto Noorwegen en Lillehammer. Op 27 november 1993 volgen twee zegels (aan elkaar) met een afbeelding van een skiloper en het stadhuis van de toekomstige Olympische stad. Op 12 februari 1994 komen dan nog eens twee zegels en een blokje van vier zegels uit met afbeeldingen van vlaggen van deelnemende landen en stadsgezichten van Lillehammer. Zonder twijfel zullen veel andere posterijen het Noorse voorbeeld volgen met natuurlijk de tropische landen voorop.

Het komt nogal eens voor dat Afrikaanse staten, waar het nooit kouder is dan dertig graden, prachtige plaatjes afleveren van wintersporters met ijsmutsen en oorwarmers. Ten overvloede: sport blijft een ijzersterk thema op postzegels. Wie nog een verzameling wil aanleggen van zegels over bij voorbeeld voetbal, zal inmiddels ontmoedigd zijn opgehouden. De stroom is te groot. Maar er zijn altijd nog sporten die er qua publiciteit — ook op zegels — wat bekaaider afkomen.

Ik noem cricket. Er zijn indertijd in het Engelstalig Caribische gebied een aantal leuke series verschenen die het jubileum van de befaamde testmatches memoreerden. En het zijn ook de Engelstalige landen uit het Gemenebest die de voornaamste leveranciers van cricketzegels zijn. Australië zorgde 15 oktober voor zegels van 45 cents en 1.20 dollar ter gelegenheid van het eeuwfeest van het Sheffield Shield, een serie competitiewedstrijden tussen de diverse Australische staten. Op de zegels natuurlijk typische cricketbeelden met *batters* en *bowlers*. Sri Lanka schonk op 8 september aandacht aan de 160e verjaardag van de invoering van de cricketsport op het eiland dat vroeger Ceylon heette. Het waren natuurlijk de Britten — die zoals bijna overal op de wereld — deze in populariteit groeiende sport invoerden.

Japen geeft elk jaar een zegel uit voor de nationale sportkampioenschappen, een nationale sportolympiade

waarin op diverse onderdelen strijd geleverd wordt. In september kwam voor de 41e nationale sportdag een zegel van 41 yen uit met een wild water kanovaarder.

De liefhebbers van de bokssport wijs ik nog op een zegel van 29 cent die de Amerikaanse posterijen hebben aangekondigd voor het jaar 1993. Zij herdenken op die zegel een boksberoemdheid van wie de naam nog voortleeft: Joe Louis, eigenlijk Joe Louis Barrow geheten. Hij stierf in 1981 in Las Vegas.

Badminton is een sport die in Europa in Denemarken en in Oost-Azië een hoog niveau heeft bereikt. Vandaar dat badminton af en toe het thema van sportzegels in bij voorbeeld Indonesië is. Onlangs kwam Malaysia met twee zegels van één dollar (aan elkaar) en een zegel van twee dollar in een souvernirvel voor het toernooi om de Thomas-beker.

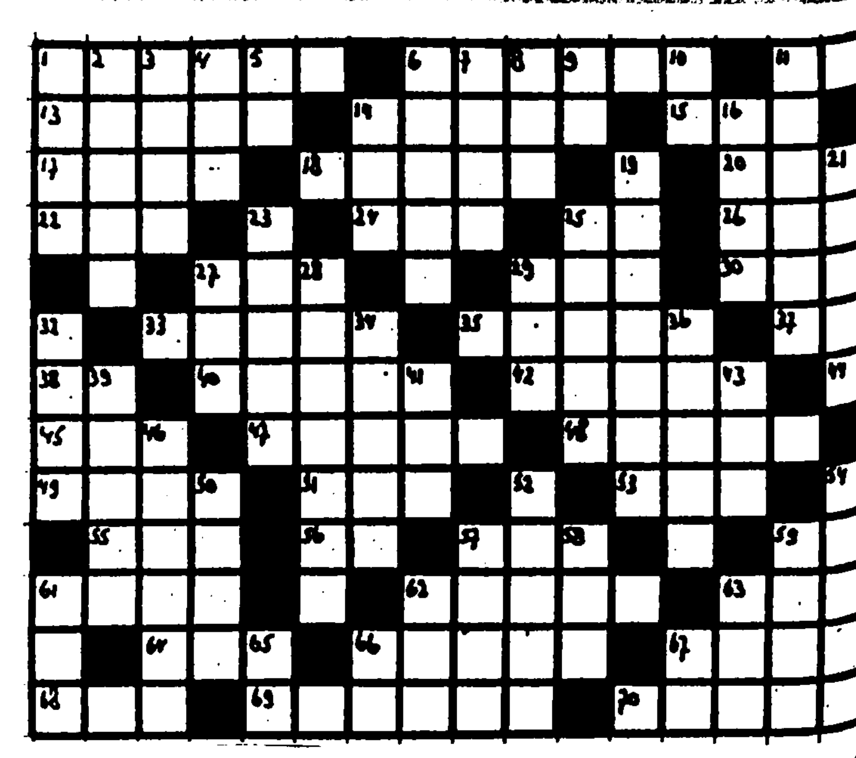
Van postzegels met dit soort sporten als thema is nog een leuke collectie samen te stellen.

Ten slotte nog even een serie die op Cuba verscheen en louter aan de atletiek aandacht schenkt. In Havanna werd in september de zesde wereldbekermanifestatie georganiseerd. De Cubaanse post kwam voor dat evenement met vijf zegels (5, 20, 30, 40 en 50 c.) en een blokje met een zegel van één peso met tw[...] atletes die elkaar het es[...] fettestoke overhandigen.

Een beetje nostalgie k[...] geen kwaad moet de Nieu[...] zeelandse post hebb[...] gedacht toen ze voor [...] november een serie van [...] zegels op het program[...] zette met de jaren twint[...] als onderwerp *The gay* [...] *twenties* heette dat. Nieu[...] Zeeland heeft er een aardi[...] serie van gemaakt m[...] thema's die voor diverse ve[...] zamelaars aardig zijn: [...] geboorte van de radio (ze[...] van vijftig cent), de kom[...] van de auto ('De auto bre[...] vrijheid'; zegel van 1.[...] dollar) en zowaar weer e[...] sportonderwerp: *the invin[...] bles*, het onoverwinnelijke ru[...] byteam van de Nieuwzeela[...] ders (zegel tachtig cent). [...] overige zegels hebben e[...] frankeerwaarde van 45 cen[...] één en 1.80 dollar.

Ik heb al eens gewezen [...] de zeer vele uitgiften d[...] terugkijken op de Twee[...] Wereldoorlog. Enkele pos[...] rijen komen met hele ve[...] letjes tegelijk, zoals de Sal[...] mons-eilanden in de Pacif[...] die vijf zegels van dertig ce[...] en ook nog eens tien va[...] tachtig cent in een vellet[...] verwerkten met alleen oo[...] logsbeelden. De Coco[...] oftewel Keeling-eilanden, [...] de Indische Oceaan kwam[...] met drie zegels (45, 85 c. e[...] 1.20 dollar) met de Twee[...] Wereldoorlog als onderwe[...]

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. medemens; 6. verhindering; 11. landbouwgereedschap; 13. muziekinstrument; 14. Afrikaans dorp; 15. ik; 17. kleur; 18. richting; 20. regel; 22. loop; 24. schil; 25. per condolatie; 26. godheid; 27. eer; 29. uitroep; 30. spel; 33. inhoudsmaat; 35. gebaar; 37. vreemde munt; 38. maanstand; 40. land in Europa; 42. snelschrift; 44. neon; 45. spinsel; 47. plaats in Drenthe; 48. wijnmaat; 49. bloedvat; 51. ontkenning; 53. lidwoord; 55. bijbelse figuur; 56. voorzetsel; 57. plaaggeest; 59. woud; 61. armelijke woning; 62. deel van een wiel; 63. aardhoogte; 64. Europeaan; 66. strandmeer; 67. ketting zonder einde; 68. plezier; 69. land in Europa; 70. eisen.

VERTICAAL: 1. Europeaan; 2. plaats in Zuid-Holland; 3. plaats in Frankrijk; 4. Sociale Economische Raad; 5. soort lamp; 6. angst; 7. Engelse titel; 8. soort; 9. laatstleden; 10. voorzetsel; 11. groente; 12. ontkenning; 14. hoofd; 16. doelpunt; 19. deel van de dag; 21. wapen; 23. drijfkracht; 25. kneedbaar mengsel; 27. deel van het gezicht; 28. felonie; 29. vrucht; 31. voorzetsel; 32. Griekse godin; 34. oorzaak; 36. deel van het been; 39. raam; 41. ontkenning; 43. soort grond; 46. sentiment; 50. angst; 52. tijdaanduiding; 54. huidopening; 57. stel; 58. spinsel; 59. hoeveelheid; 60. paar; 61. koud; 62. bevel; 63. insect; 65. eb of vloed; 66. oude maat; 67. neon.

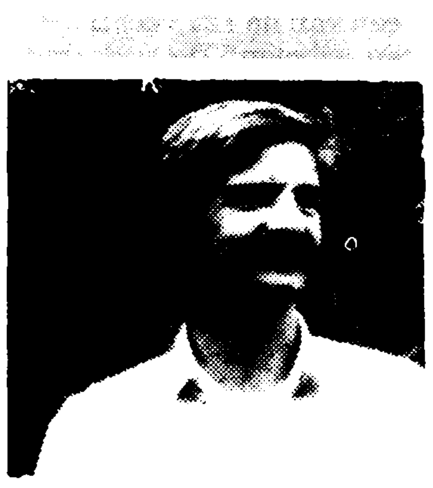
Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. knotwilg; 6. kapitein; 12. oma; 14. bod; 16. t.v.; 16. alk; 17. bok; 19. les; 20. i.c.; 22. federatie; 26. Iris; 29. ra; 30. es; 31. voet; 33. negen; 34. do; 35. in; 36. bloem; 37. geen; 38. v.e.; 40. ui; 42. orde; 43. halvecent; 47. au; 48. aar; 49. mot; 50. erg; 51. ar; 53. rif; 55. beo; 57. telepaat; 58. Jansalie.

VERTICAAL: 1. kettingkast; 2. os; 3. wolf; 4. imker; 5. la; 7. ab; 8. polis; 9. idee; 10. eb; 11. nachtmerrie; 13. port; 17. be; 18. ka; 21. eigen; 23. dadel; 24. tenue; 25. moord; 27. ree; 28. sen; 31. vlo; 32. eed; 38. varia; 39. neon; 41. ineen; 43. harp; 44. v.m.; 45. ct.; 46. tros; 52. el; 54. fa; 55. ba; 56. al.

Schaken

door Jules Welling

Bobby Fischer 'behoudt' titel

DE AMERIKAAN Bobby Fischer heeft vorig jaar de revanchetweekamp om de wereldtitel tegen de tegenwoordig in Frankrijk wonende ex-Rus Boris Spasski gewonnen met 10-5 (bij vijftien remises). Hij verdiende er vijf miljoen gulden mee. Spasski moest het met de helft doen.

In de schaakwereld is uiteenlopend op de *comeback* van de 'kluizenaar van Pasadena' (Californië) gereageerd. Algemeen was de verontwaardiging over de keuze van de plaatsen waar gespeeld werd: Sveti Stefan in Montengro en Belgrado in Servië. Dat had niet slechter gekund! Wie gaat er nu met houten poppetjes zitten schuiven in een land dat in een ongekend bloedige burgeroorlog is verwikkeld? Daarvoor moet je Fischer heten. Ook de opmerkingen van de oud-wereldkampioen (1972-1975) tijdens de verschillende persconferenties over joden en Sovjets vielen buitengewoon slecht in de internationale schaakwereld. Goede joden en Sovjets bestaan niet, hebben nooit bestaan en zullen nooit bestaan; daar kwam het op neer. Daarnaast beschuldigde Fischer Viktor Korchnoi, Anatoli Karpov en Gary Kasparov openlijk van het spelen van vooraf geregelde *matches* om het wereldkampioenschap. Hij heeft aangekondigd met harde bewijzen te zullen komen in een nieuw boek.

Zelf heb ik Fischer één keer persoonlijk gesproken. Op 2 februari 1972 had ik een interview met hem in het Amsterdamse Hilton Hotel. Hij kwam toen nogal wereldvreemd over, maar zeker niet onaardig. Ik had een uitnodiging om de *match* in Sveti Stefan bij te wonen, maar heb die beleefd afgeslagen. De Amerikaanse grootmeester Yasser Seirawan en zijn Nederlandse vriendin Yvette Nagel gingen wel. Tijdens het Interpolistoernooi in Tilburg ontmoette ik hen en zij hadden dezelfde indruk: Fischer is niet van deze wereld, maar hij is wel aardig. Yvette is waarschijnlijk de enige Nederlandse vrouw die mag zeggen ooit door Fischer gekust te zijn...

Fischer was een legende in de schaakwereld. Op zestienjarige leeftijd speelde hij al in het kandidatentoernooi van Bled-Zagreb-Belgrado 1959, waar hij gedeeld vijfde werd achter de Sovjets Mikhail Tal, Paul Keres, Tigran Petrosjan en Vassily Smyslov. Drie jaar later, in 1962, speelde hij in Willemstad op Curaçao zijn tweede kandidatentoernooi. Hij vertoefde van begin mei tot eind juni in de Antillen en werd vierde achter Tigran Petrosjan, Ewfina Geller en Paul Keres. Pas in 1971 keerde hij terug op dat niveau, met verschrikkelijke gevolgen: de Rus Mark Taimanor werd in Vancouver (Can) met 6-0 verslagen, daarna werd de Deen Bent Larsen in Denver (VS) met dezelfde score verpletterd — deze *matches* staan bekend als de 'tennis-*matches*' 6-0, 6-0 — en vervolgens moest ook Tigran Petrosjan er in Buenos Aires (Arg) aan geloven: 6½-2½.

Fischer zette in Reykjavik 1972 de kroon op zijn werk door Boris Spasski overtuigend met 12½-8½ te verslaan. Daarna speelde hij twintig jaar geen enkele officiële partij meer en begon de legendevorming rond de man die in zijn eentje het Sovjetbolwerk had geslecht. In 1975 weigerde hij tegen Anatoli Karpov (Sov) uit te komen, omdat de Wereldschaakbond, FIDE, niet aan zijn eisen tegemoet wenste te komen: spelen om tien winstpartijen. Anatoli Karpov werd wereldkampioen *by forfait* (zonder te spelen).

Vele keren is daarna de *comeback* van Fischer aangekondigd, maar altijd bleken die berichten meer op hoop dan op werkelijkheid gebaseerd te zijn. Fischer werd naast een legende een mysterie. Na twintig jaar kreeg een negentienjarig Hongaars meisje Zita Rajcsanyi (in november 1992 gedeeld zesde bij het wereldkampioenschap voor meisjes in Buenos Aires) hem weer achter het bord om voor het hoogste bedrag ooit in de schaakwereld betaald nog eens de degens te kruisen met zijn oude rivaal Boris Spasski, geheel onder zijn voorwaarden. Het lijkt een goedkope roman, maar de *match* kwam er.

De schaakwereld hield de adem in. Wat had Bobby te winnen behalve ordinaire poen? Hij kon alleen zijn eigen legende teniet doen. De eerste partij sloeg echter in als een bom: een fantastisch gevecht op het scherpst van de snede met weer dat glasheldere spel van Fischer, alsof de klok twintig jaar stilgestaan had. Iedereen was diep onder de indruk en de kritiek over de plaats van handeling verstomde. Dit was grote klasse! Daarover was iedereen het eens. Maar daarna werd het stil. Fischer kwam met 1-2 achter te staan tegen een stugge Spasski, die inmiddels is afgezakt tot de honderdste plaats op de wereldranglijst. De Amerikaan stelde daarna snel orde op zaken door drie partijen (7, 8 en 9) te winnen, maar erg indrukwekkend was het allemaal niet. In de elfde partij bracht hij de stand op 5-2 (bij slechts vier remises) en dat was wederom een pronkstuk. De *match* verhuisde daarop van Sveti Stefan naar Belgrado. In de Servische hoofdstad had Fischer nog negentien partijen nodig om het karwei af te maken: hij won er vijf en verloor er drie. Maar de aandacht was weg. De hoge kwaliteit van de partijen I en II werd niet meer gehaald. Na 64 dagen viel uiteindelijk de beslissing: 10-5.

Het is niet eenvoudig de *match* Fischer - Spasski II te beoordelen. Ik heb alle dertig partijen zorgvuldig nagespeeld en er veel over gesproken met de grootmeesters, die deelnamen aan het zestiende Interpolistoernooi in Tilburg. Het vermoeden is dat de prestatie van Fischer ongeveer op 2630 Elo-rating ingeschat moet worden, hetgeen inhoudt dat hij op dit moment ergens tussen de vijftiende en twintigste plaats op de wereldranglijst zou staan.

Enerzijds is daarmee een legende om zeep geholpen, anderzijds is het natuurlijk een ongekende prestatie. In welke andere sport is zoiets na twintig jaar mogelijk? Dammen even daar gelaten (Sijbrands!) Een vreemdganger is weer in ons midden. Hij wil allen maar *matches* spelen, heeft hij aangekondigd.

Hier de twee parels van Sveti Stefan:

Eerste *match*partij, wit: Fischer, zwart: Spasski:
1. e4 e5 2. Pf3, Pc6 3. Lb5, ab4 4. La4, Pf6 5. 0-0, Le7 6. Te1, b5 7. Lb3, db 8. c3, 0-0, 9. h3, Pb8 10. d4, Pbd7 11. Pbd2, Lb7 12. Lc3, Te8 13. Pf1, Lf8 14. Pg3, g6 15. Lg5, h6 16. Ld2, Lg7 17. a4 c5 18. d5, c4 19. b4, Ph7 20. Le3, h5 21. Dd2, Tf8 22. Ta3, Pdf6 23. Tea1, Dd7 24. Tia2, Tfc8 25. Dc1, Lf8 26. Da1, De8 27. Pf1, Le7 28. P1d2, kg7 29. Pb1, Pxe4 30. Lxe4, f5 31. Lc2, Lxd5 32. axb5, axb5 33. Ta7, Df6 34. Pbd2, Txa7 35. Txa7, Ta8 36. g4, lxg4 37. Lxg4, Txa7 38. Dxa7, f4 39. Lxf4, exf4 40. Ph4, Lf7 41. Dd4†, keb 42. Pf5, Lf8 43. Dxf4, kd7 44. Pd4, De1† 45. kg2, Ld5† 46. Le4, Lxe4† 47. Pxe4, Le7 48. Pxb5, Pf8 49. Pbxd6, Pe6 50. De5 en zwart gaf op (1-0).

Elfde matchpartij. Wit: Fischer, zwart: Spasski:
1. e4, c5 2. Pf3, Pc6 3. Lb5, g6 4. Lxc6, bxc6 5. 0-0, Lg7 6. Te1, c5 7. b4, cxb4 8. a3, c5 9. axb4, cxb4 10. d4, cxd4 11. Lb2, d6 12. Pxd4, Dd7 13. Pd2, Lb7 14. Pc4, Ph6 15. Pf5, lxb2 16. Pcxd6†, kf8 17. Pxh6, f6 18. Pdf7, Dxd1 19. Taxd1, ke7 20. Pxh8 21. Pf5†, gxf5 22. exf5†, Le5 23. f4, Tc8 24. fxe5, Txc2 25. e6, Lc6 26. Tc1, Txc1 27. Txc1, kdb 28. Td1†, ke5 29. e7, a5 30. Tc1, Ld7 31. Tc5†, kd4 32. Txa5, b3 33. Ta7, Le8 34. Tb7, kc3 35. kf2, b2 36. ke3, lf7 37. g4, kc2 38. kd4, b1D 39. Txb1, kxb1 40. kc5, kc2 41. kd6 en zwart gaf op (1-0).